

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Győr-aly

Boldizsár István festménye

Szerkeszti: Besenyői BEÜTHY KÁLMÁN őrnagy
Segédszerkesztő: BENEDEK MIHÁLY százados

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti: Besenyői BEÖTHY KÁLMÁN őrnagy		Segédszerkesztő: BENEDEK MIHÁLY százados
Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, II. KERÜLET, FŐ-UTCA 71. SZÁM.	Postatakarékpénztári csekk száma: 25.342	Megjelenik: minden hónap 1-én és 15-én Telefon: 153-079

TAVASZ-NÉP AZ ŐSZBEN

VITÉZ SOMOGYVÁRY GYULA

Hull, szemergél, szürke ködben,
Őszi harmat, őszi dér.
Karikázva, lassú körben,
száll a késétt falevél
s megpihen már lent az aljban...

Ablakunkból, mozdulatlan,
nézi ezt a kisfiam.
Nem érti meg: miért e köd,
mért kell élni boruban?
Hol van a nyár, erdő, tábor,
kakukkos lomb, Duna, sátor?
Hol a fény? A Nap-cimbora?
Rigó-pajtás? Harkály-koma?
Hiszen a vér — úgy ficáncol!

Nem érti a tavasz: az őszt.

Szeme rebben, látom, nézem.
Mit mondjak rá, kis vitézem?
Tudom én ezt, haj, megértem,
én sem álltam a ködöt.
Tavasz-korban úgy gyűlöltem,
hogy a szívem felnyögött,
láttára az őszi dérnék.

Pedig ládd: a falevélnek
maradt ám egy csonka torzsa
fönt az ágon, a törésnél.
Olyan, mintha semmi volna,
holott a rügy. — Ott telel.
Cinkeszóra fölfigyel,
kibőjtöli a telet
s majd ha jó a kikelet:
ott rohan ki a tavasz.

A fiú néz, látom — érti.
Mégis, várja — bár nem kérdi —
hol van ebben a vigasz?
Mért nem lehet fény a ködben,
mért nincs virág tarló-rögben,
mért nincs dal a dérhullásban,
győzelem az elmúlásban?

Nem érti a tavasz: az őszt.

Mért nincs? — Az ám: egyszer úgy volt,
harmat hullott, őszi dér.
Vérben, romban, siralomban
terpedt ránk egy szörnyű tél,
megfojtott a rőt tavasz,
porrá perzselte rá a nyár
s vérben, romban, siralomban,
hit nélkül és csupa rongyban
vánszorogtunk sírba már.

S akkor — pedig az is ősz volt —
felharsant egy csorba kürt.
Nem volt hozzá csak egy régi,
tépett zászló, meg egy férfi,
de az hívott, lóra ült:
és mi mentünk, talpig rongyba,
tört fegyverrel, de ujjongva
s áldottuk e riadót!
Száz sebünket elfeledtük,
szívünk, rongyunk odavittük,
vén bakancsunk sárba marsolt,
haj, őszre járt — de tavasz volt,
kikelet az őszi ködbel!

S lásd, azóta mindörökre
igazság lett az a hit:
nincsen ősz, ha bennünk nincsen,
nincsen köd, ha a szívünkben
tavasz bontja álmait.
Mert egy kürtszó, meg egy zászló
elég hozzá s csoda az,
bennünk kell a rügynek lenni
s akkor minden ősz: tavasz.

Hullhat hát a szürke ködben,
őszi harmat, őszi dér
s karikázhat lassú körben
az utolsó falevél:
sohase lesz ősz minékünk
tavasz-nép ez a mi népünk,
tavasz-nép, mely százszor él!

Csendőrök közreműködése Erdély felszabadításában.

írta: GÖRGEY LAJOS ny. tábornok.

A múlt században a hadviselés a hadrakelt se-
regre tartozott. A csatákat és ütközeteket a harcra
hivatott fegyvernemek — a gyalogság, tüzérség és a
lovasság — vívták. A közbiztonsági szolgálatot ellátó
fegyveres testületek — mint a csendőrség is — a pol-
gársággal együtt csak csendes szemlélői, esetleg szen-
vedői voltak a hadieseményeknek. A hadrakelt se-
reghez tartoztak ugyan a tábori rendőrszolgálatot el-
látó csendőrök — mint *tábori csendőrök* —, de ezek
harcra nem alkalmaztattak és tekintve a tüzfegyve-
rek akkori hatóképességét és hordtávolságát, jófor-
mán tűzbe se kerültek.

A hadviselés a múltban tehát nem tette szüksé-
gessé, hogy a csendőr a harcjelzésben különös ki-
képzésben részesüljön. Egyébként is e tekintetben
a csendőr rendelkezett a szükséges előképzettséggel,
mert hiszen csendőr csak katonaviselt ember lehe-
tett, aki harc kiképzésben részesült és így annak elemi
szabályait ismerte. Ezért a múltban a csendőrségi
kiképzés a harcjelzés oktatásával és gyakorlásával
nem foglalkozott, de ehhez a csendőrségi szervek a
megfelelő fegyverekkel (golyószórók, géppuskák stb.)
és felszereléssel nem is rendelkeztek.

Az idők során a háború képe és haremódja azon-
ban megváltozott. Napoleon legnagyobb csatái még

alig ötkilométeres arcvonalon zajlottak le. A világ-
háborúban az ellenfelek 500 kilométeres arcvonal-
kon is összemérték fegyvereiket. A fokozott követel-
mények a nemzetek szélesebbkörű igénybevételét és
erőfeszítéseit követelték, minek folyamán harcra so-
dorták az akkori idők csendőregységeit is. Ezért nem
lesz érdektelen, ha visszapillantunk ezekre az ese-
ményekre.

Az alábbiakban az 1914—18-as háború egy védő-
leges és egy támadólagos hadműveletét ragadom ki,
melyben csendőrségből alakított harcegységek oly
eredményesen vettek részt, hogy teljesítményük a
csendőrség történetének mindig dicsőséges lapját
fogják képezni.

Mindnyájunk előtt ismeretes, hogy 1916-ban Ro-
mánia érkezettnek látva az időpontot nagyratörő
terveinek megvalósítására, három hadsereggel Er-
délybe tört (1. sz. ábra). Erdélyt abban az időben
mindössze két megfogvatkozott állományú gyalog-
hadosztály és néhány népfelkelő gyalogdandár védte.
Ezekre hárult, hogy halogató harccal késleltessék a
csaknem tízszeres túlerővel támadó román seregek
előnyomulását, míg a más harcszíntérről szállított
magyar és német erők Erdélyben felvonulnak és tá-
madó műveleteiket megindíthatják.

A Kárpátok határgerincén Erdélyt védő csapa-
taink hősie ellenállás után kénytelenek voltak en-
gedni a sokszoros túlerőnek, mely elől lépésről-lépésre
a hátrább fekvő állásokba tértek ki. A Brassó előtt
volt 71. gyaloghadosztály szeptember közepéig az

Alföldiek.

írta: DIENES ANDOR g. főhadnagy.

Az orosz vízkeresztkor Kripoj Leonidász a har-
madik üzenetét küldte a faluba.

— Megmondhatjátok mindenkinek — üzen-
te, — hogy újévkor szarvashúst sütöttem. Négyesztendős
bika volt, egyik combját megettem, többi a kutyák-
nak dobtam!

Ugy jöttek ezek az üzenetek a Prenyova olda-
láról, mintha a szél hozta volna őket a hegyekből.
Nem voltak címezve senkihez, de szájról-szájra jár-
tak, míg oda nem értek, ahová szánták: a templom
melletti nagy sárga házba, ahol a kakastollasok lak-
tak. Az utolsó üzenetet Drusin mondta el, a haran-
gozó, ő viszont Koklopof Szilvesztertől, a fűrészte-
lepi őről hallotta, annak meg Hacik Nyikoláj súgta
a templom előtt, aki Herskó zsidótól hallotta a bolt-
ban. Itt aztán elszakadt a fonál, mert Herskó az
egészet letagadta.

— Egy üzenet? — kérdezte Herskovics a pult
mellől és moeskos kaftánjára tapasztotta mind a tíz
ujját — úgy éljek először hallom...

Az őrsparancsnok sötétben nézett maga elé.
Tudta, hogy egyenesen neki küldték az üzenetet a
Prenyováról, ahogy neki küldték az elsőt is — még
összel, — hogy igen vigyázva járjon az idegen a
Duzsina völgyében, mert négy évvel ezelőtt ott bot-
lott meg egy szép szál cseh főőrmester is, Isten nyu-
gasztalja... Meg a második is elért hozzá — úgy ka-
rácsny előtt, — hogy azt üzen-
te a faluba Kripoj Leonidász, a vadász, hogy hét golyó van az ő auto-
mát-puskájában, hát úgy vigyázzon, akinek csak öt
magra jár a fegyvere.

— Jó, — mondta az őrsparancsnok és megfeszít-
tette állán a tollaskalap fekete lakkszíját, — jó,...
van nekem is üzenetem a Prenyovára, de azt majd
csak magam mondom el a nagysztinóci erdőben.
Még mielőtt elmegy a hó!...

Mert Veliki Sztinócnak hívták a Prenyova me-
redék hátát, ami a falu felett sötétlett. Északi ol-
dal volt, vörös sziklák s tengernyi fekete-zöld fenyő-
erdő borította. A sárga ház ablakai erre a fekete
hegyoldalra nyíltak s az Alföldről idekerült kakas-
tollasok összevont szemöldökkel néztek fel a sötét
meredekre.

— Fene nagy hegy — mondták — szinte a mel-
lire fekszik az embernek...

Ilyenkor a sík föld jutott eszükbe, ahol szület-
tek s amit szerettek, a titokzatos Jászság, vagy a
gazdag Csanád, a forró és széles mezők, a ritkás
akácserdők, a vén és hatalmas folyók, a nagy tárt
határ, ahol mérföldekre lehet látni a töltésről egy
magányos jegenyét s az ősz jutott talán eszükbe, a
meleg és ragyogó alföldi ősz, az ökörnyal libbenése
a tarlók felett s a délutáni napfény csillogása a
Holt Tisza tükrén... Ilyenkor még jobban megvon-
ták szemöldöküket, mert látták, hogy itt már szept-
tember utólján hókalap ül a Prenyova tetején és
Ferenenapkor meghozza a lengyelországi szél a telet.

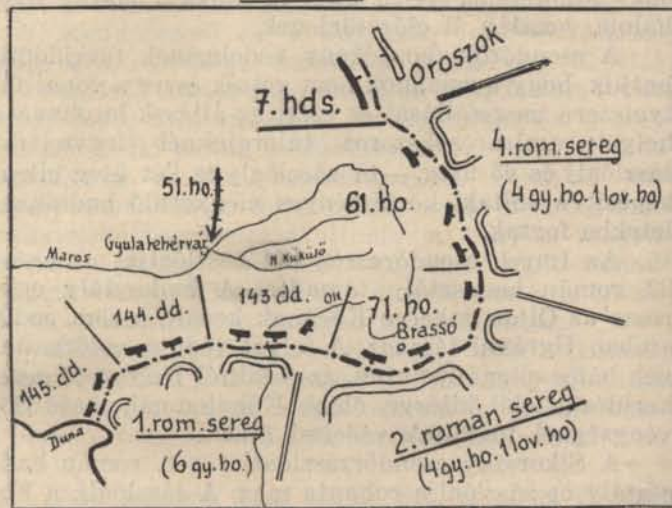
— Minálunk mind piros teteje van a templom-
tornyoknak, csak úgy virítanak, ha süt a nap, —
nézte egy fiatal kakastollas a szemközti orosz fa-
templom pufók kupoláját. Lehunyta egy kicsit a sze-
mét s szinte hallotta, hogy zengenek a harangok az
alföldi piros tornyokban, délidőben, fehérén izzó
napsütésben...

A hegy, a nagyhegy, a Prenyova, pedig állt fe-
hér fejével, bozontos erdőszakállával felettük, mint

Olt folyó vonaláig vonult, ahol védelemre berendezkedett. A kiűritett Brassó, Csík és Fogaras vármegyékbe telepített csendőrszázadosok sem maradhattak helyeiken; ezek Sepsiszentgyörgyön és Fogaras városában, csendőrtisztek parancsnoksága alatt, zászlóalakjakba egyesítették, majd a harci alakulatok közé soroltattak.

Igy alakult meg Sepsiszentgyörgyön, *Imreh Ferenc* csendőralezredes parancsnoksága alatt a két csendőrzászlóaljból álló „Imreh csendőrezred”. Az

1. sz. ábra.

egy vénőreg óriás... S a Veliki Sztinóc messzi fénykoronái mögül a Kéttestvér Sziklája sötétsárgán bujt ki, mint egy nagy lapátfog egy csúfolódó mosolyban.

— Nem fogják bírni a hegyet, — mondta egy délután a papnál Bohuzsky Szeverin, a fiatal görögkatolikus tanító, mikor az ablakon át nézte, hogy megy felfelé a sztinóci úton két kakastollas. Széllal szemközt mentek, leszegett állal, nyakig húzott kalapszíjjal, a vihar tépte, cibálta a fényesfekete tollbokrétájukat s dobálta a mellükön a zöld zsinór bojtjait, — semmiesetre sem fogják bírni a hegyet.

De bírták. Megmázták a nagyhegyet. Átmentek a Duzsina völgyén nem egyszer a szomszéd falukba, a Sztinócban megkergették és a keserűforrásnál vasra is verték a szolyvaháti menedékház fosztogatóját. És két erdőőr hóviharban találkozott velük a Ruszkivojna tetején, — a jóisten tudja, mit kerestek ott, mikor ott semmi sincs. Mondják azt is, hogy egy éjszaka látták őket a Kéttestvér Sziklájánál és a Királyülésnél, de hajnalban már a hegy déli lejtőjén voltak, a Sztrázs körül. Egy késő estén meg bementek pihenni a fűrészmalom fatelepére és Koklopof Szilveszter, a fatelepi bakter megkérdezte akkor az öregebbik kakastollastól, egy deresedő halántékú, szikár törzsőrmestertől, hogy ügyebizony igen magos nekik a hegy?

— Kinek magos? — villantotta fel a szemét a cigarettapödrésből a törzsőrmester.

— Hát maguknak...

— Nekünk? Micsoda hegy?

— Hát ez a hegy. Ez a Prenyova...

— Ez? — legyintett az ujjával a kakastollas és igazán nem lehetett tudni, hogy tréfál, vagy komolyan beszél — hát még ez is hegy?... Az olasz fron-

első zászlóalj parancsnoka Kenedy Sándor csendőrszázados, a másodiké Oláh Ferenc csendőrszázados volt. Az ezred állománya kb. 1350 fő csendőrt tett ki. A Fogarasban alakult csendőrzászlóaljat *Sikorszky* csendőrszázados vezényelte. Ennek létszáma 460 főt számlált. Harcban való alkalmazást nyertek ezeken kívül más csendőralakulatok is, de ezek hadtörténeti példám eseményein kívül esnek, amiért felsorolásukat mellőzöm. (A m. kir. csendőrség háborús ténykedéseiről az 1929. évi 1—5. számainkban adtunk ismertetést. Szerk.)

Az úgyszólván harc közben, a veszélyeztetett Haza iránti izzó szeretetben született csendőrzászlóaljak hadrendileg a 71. gyaloghadosztály kötelékébe tartoztak. Az *Imreh csendőrezred* szeptember 11-ig Homoródnál tartalékviszonyban állva, hiányzó szervezésének és kiképzésének pótlásával foglalkozott, míg a *Sikorszky csendőrzászlóalj* Fogarasnál a hadosztály jobb szárnyát biztosította és összeköttetést tartott a nagyszabású harcesoporttal.

Szeptember 11-én a 4. román hadsereg támadásba fogott és a szemben álló 61. gyaloghadosztályunk déli szárnyát viasszaszorította. Mivel ez a hadmozdulat a 71. gyaloghadosztályunk északi szárnyát is fenyegette, a hadosztályparancsnok az Olt védőállásait megszálló ütőerős tábori ezredeit Szászbuda környékén ellentámadáshoz összevonta, az Olt védelmének leplezését pedig az Imreh csendőrezredre és Divízióli alezredes két zászlóaljára bízta (2. sz. ábra).

A Fogarastól Kácáig terjedő 40 kilométert meg-

ton, ott igen, ott voltak hegyek! A Monte Grappa, meg a Monte — — — a jófene tuggya má, mi is vót a neve, de valami igen nagy hegy vót. Hát annak a tetejibe vótunk mi, de éppen, hogy a legtetejibe, oszt olyan magosan vótunk, hogy a fölkhők úgy jártak alattunk, mint a bárányok a réten. Ha meg fe akartunk nézni a földre, hogy micsinálnak odale az olaszok, akkor, tuggya, elébb lukat köllött lőni a fölhn... Az hegy vót, de ez?... Ilyen hegyet ott reggelire megettünk!...

— Hová valósinak teccik lenni? — kérdezte megrendülten Koklopof, a bakter, mire a kakastollas kifújta hosszan a cigarettafüstöt és röviden felelt:

— Karcagra.

Belenézett a cigarettafüstbe és talán a nagykún sátorvárost látta, mérhetetlen arányaival, zömök házaival...

A görögkatolikus tanító meg a nagyirtáson találkozott velük. Fatörzsrepszto hideg vasárnap délelőtt volt, a tanító sítalpakkal a lábán és bársony fülvédővel a fülén ereszkedett lefelé az irtás lejtőjén, mikor ráköszönt az egyik kakastollas:

— Jónapot, tanító úr, csak nem fázik a füle ebbe a jóidőbe?...

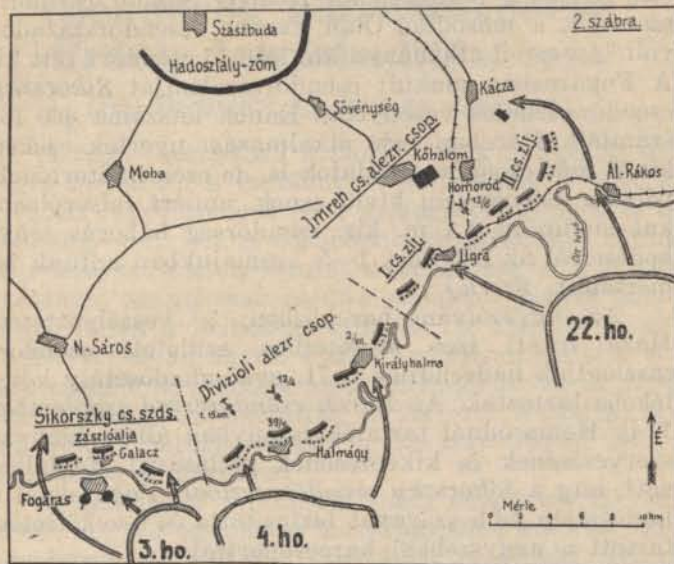
— Mit gondolsz, tényleg nem fázik a fülek? — kérdezte aznap délután az orvostól, mikor megint összejöttek a papnál. A papház pótolta a kaszinót. Kártyáztak.

— Jobban, mint a tiéd — mondta a körorvos, — csak nem mutatják. Alföldiek.

— Miért?

— Csak, Virtusból. Ezt te úgysem érted meg, mert szláv vagy.

— Akkor te sem érted.

haladó védelmi szakaszban mindössze öt gyenge zászlóalj és két üteg állott.

Ebből egyedül az Imreh csendőrezrednek 26 kilométert kellett egy üteggel biztosítani, melynek csak déli fele támaszkodott az Oltra, míg az északi szárnya természetes akadály nélkül szabadon állott (2. sz. ábra).

Szép és kitűnő, de egyben nehéz feladat is volt ez a csendőrzászlóaljak részére, ha meggondoljuk, hogy a harcéljárás a csendőrök előtt ismeretlen

— Én sem értem... Na, osszál!

Az őrsparancsnok pedig a Veliki Sztinóc rengeteg foltját nézte az őrsíroda ablakából. A hegy lábánál kezdődött az erdő s meredeken húzódott fel a tetőig, ahol elmosódott a párába és a hóba. Olyan távoli, nagy és sötét volt innen az ablakból nézve, mint egy ismeretlen ország rajza egy óriási map-pán. A fenyőország szélén egy apró kis tűzpont villogott, a fény vörös hunyorgással tűzte át a téli alkonyatot.

— Tán ott süti a szarvaspecsenyét Kripoj Leonidász, — gúnyolta magát az őrsparancsnok, de az arca keserű volt és nyugtalan. A három üzenetre gondolt, meg a három eredménytelen házkutatásra az orvvadász sztinóci faviskójában, meg a hosszú lesekre gondolt, ami mind hiábavaló volt. És Kripoj puha, szláv arcát látta, halszerű kék szemét, amint valami gyerekes érdeklődéssel követte mozgataikat a házkutatásnál. Nem azt a bizonyos hétlövetű automat-puskát keresték az orvvadász házában, arról tudták, hogy kint van az valahol a Sztinócban, valami oduban van talán eldugva a királyülési szikláknál, vagy irhazsákban lóg az erdő száz-ezer fájának egyik magos ágán, — de valami jelt kerestek: egy töltényhülnit, vagy vadvér nyomát, vagy a vadhús szagát, vagy szőrcsomót, esetleg csak egy áruló arcerebbenést, kettéharapott mondatot, elszólást, a verejtékgyöngyök megjelenését a homlokon, vagy más ilyen megmutatkozását a titokkal kötözött lélek vergődésének... De Kripoj Leonidász csak ült a sarokban, fakószőke haja a homlokába lóg, két medvetalpnyi tenyere a térdére fektetve, hatalmas teste mozdulatlan és halszemével rebbenés nélkül figyeli a kutatást. Biztos, hogy így szokott ülni szarvasbögés idején a Duzsinavölgyben, ölébe

volt és felszerelésükben nélkülözték a korszerű harc-eszközöket. Egyedül a puskájukra voltak utalva. De szívük akkor is a helyén volt!

A feladat kettős volt:

Elsősorban ügyes tűzkifejtéssel leplezni kellett a románok előtt az állás gyér megszállását;

másodszor román támadás esetén, azt addig kellett késleltetni, míg a hadosztály összefogott erői a támadóra csapnak.

Az Oltmenti állásokkal szemben a 2. román hadsereg II. és III. hadteste állott. Feladatuk az volt, hogy szeptember 14-én éjjel támadva Fogaras—Kőhalom vonalán át előretörjenek.

A csendőrök mozgékony védelmének tulajdoníthatjuk, hogy a románok nem vették észre a vonal fátyolszerű megszállását és ezért az állások lerohanása helyett, amire sokszoros túlerejükkel fogva (51 zászlóalj és 43 üteg, — öt zászlóalj és két üteg ellen) képesítve voltak, körülményes megkerülő hadműveletekbe fogtak.

Az Imreh csendőrezred két zászlóalját az egész 22. román hadosztály támadta. A hadosztály egy része az Olton átkelve Kácsának került, a zöm pedig arcan Ugránál támadt. A folyót védő csendőrosztagok bátor ellenállás után, az északról fenyegető megkerülésük elől kitérve, előbb Kőhalomnál, majd Sövénysegnél foglaltak védelmi állást.

A Sikorszky csendőrzászlóaljat a 3. román hadosztály öt zászlóalja rohanta meg. A zászlóalj, a Fogarasra előretolt részeinek a folyótól északra, Ga-

lektetett puskával... Az ajtónál ott állt a felesége, egy elkínzott, sovány asszony, ölében egy kicsiny gyermekkel, a szája hangtalanul mozog: valami csodátevő orosz szenthez imádkozik... Nem, sohasem találtak semmit a sztinóci faházban, de Kripoj azért mégis vadászik. Kripoj híres vadász!

Nézte az őrsparancsnok az ablakból a nagy vadász birodalmát, a Sztinóc fenyőtengerét. Az erdőszélén a kis fénypontocskák mindegyre halványodott, mert ahogy jött az este, úgy erősödött a vihar s a hófúvás sűrű volt, mint a homokfelhő.

Reggelig verte a szélvész a sárga ház oldalát.

S délelőtt lejött a hegyről Vargócki Marián, az egyik vadőrlegény, bement a sárga házba s megesküdt védszentjére, a máriapócsi istenanyára, hogy de most aztán igazán rátalált Kripoj Leonidász erdei odújára. Olyan igaz ez, mondta, mint ahogy ő most itt áll és bizony nem a Kétestvér Sziklájánál van a Kripoj vadászfészke és nem is a Ruszkivoj-nánál, ahogy hitték, hanem ott van az a Szklács-forrásnál, a nagykövek között, egy barlangban. És ő el is vezet oda akárkit, de a Szklácscon túl nem megy a Bohának se, mert ő ismeri Kripojt, a híres vadászt, aki úgy tud célozni, hogy kilövi a vadőrök szájából a pipát... Ha pedig mégse hinnék, hogy meglelte Kripoj odúját, hát hozott ő onnan valamit...

Letett az asztalra egy réztöltényt.

Az őrsparancsnok felemelte. Pilseni cseh katonatöltény volt. Megfordította s látta, hogy a talpán rajta van a hétlövetű új önműködőpuskák ferde keresztjele...

Eppen delet harangóztak az orosztemplomban, mikor az őrsparancsnok elindult egy fiatal kakastollással és Vargóckival, a vadőrrel, a Duzsinavölgy

lacznál telepített főellenállási vonalba való visszavétele után, az arcban támadó románokat visszaverte és állásaiban mindaddig kitartott, míg az ellenség átkaroló támadása nyugat felől a zászlóaljat bekerítéssel fenyegette.

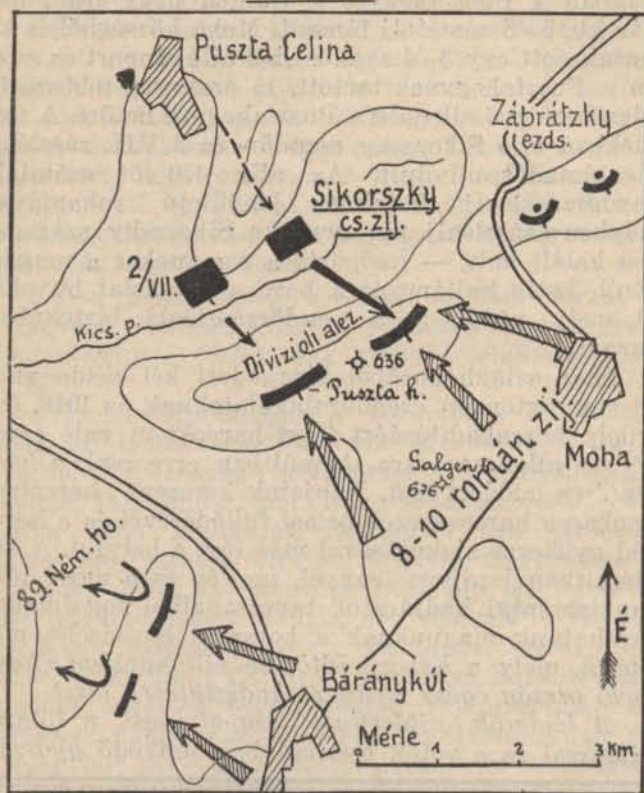
A csendőrzászlóaljak szívós ellenállása eredményesen késleltette a románok előtörését és soraikat alaposan megritkította. Román források szerint a 3. román hadosztály az Olton való átkelésnél 12 tisztet — köztük egy ezredparancsnokot — és 630 embert veszített sebesültekben és halottakban. Az Ugránál támadók is csak súlyos áldozatok árán jutottak a túlsó partra. Ezeket a veszteségeket jórészt az Imreh csendőrezred és a Sikorszky csendőrzászlóalj alig 1700 puskást számláló csendőrei okozták. A csendőrök hősiességének meg is volt a várt eredménye: megteremtette az előfeltételeket a szeptember 15-iki pálosi ütközethez, melyben a 71. hadosztályzöm elszánt lerohanásban az Olton át tért nyert románokat a folyó mögé visszavetette és ezzel nagymértékben hozzájárult ahhoz, hogy a magyar és német seregek október 2-án megkezdett támadó hadműveletei, a háromszéki medence felé, a betolakodott románokat a határon túlra űzhessék.

E napon a Pusztá-Celínánál álló Sikorszky csendőrzászlóaljnak 9 órakor a Pusztahegyen támadáshoz kellett volna csoportosulnia és Báránkyútra az onnan támadó románok oldalába támadnia (3. sz. ábra).

Erre azonban nem került sor, mert az ellenség időközben a Pusztahegyet birtokában tartó Divizioli

gyalogezredet megtámadta és átmenetileg védelemre szorította.

3. sz. ábra.

felé. Előttük futott a porzó havon a vadőr kutyája, egy kétéves koros vizsla.

A vörösfenyőszálakból ácsolt hídon és egy gyenge kapaszkodón túl elérték az erdőszegélyt. Egy szikrázó hó volt erre a világ, a fenyők árnyéka kéken és rézsutosan feküdt végig a domboldalon. Lent, a völgy túloldalán a télbe temetett falu kéményei eregettek félénk füstszalagokat. A tél konokul ült a hegyeken és földeken, pedig a fák, állatok és emberek úgy várták már a tavaszt, mint egy küldöttet, akinek el kell jönni a régi írárok szerint.

— Kerüljük meg a Kripoj házát, — mondta a vadőr s a bevágás felé mutatott, ahol az erdőszegély és a Sztrázs sziklája között ott állt Kripoj Leonidász faháza. Mélyebben mentek be az erdőbe, térdig hóba, mikor szűkölni kezdett a kutya s vinnyogva megállt a bevágás szélén, éppen az orvvadász viskója felett.

— Nem gyűszz ide! — csapkodta a térdét a vadőrlegény, de a kutya nem jött, csak visszavakkanzott és nyöszörgött újra.

— Mond valamit a kutya, — nézte az őrsparancsnok a nyugtalan vizslát, — én már tudom is, hogy mit: a kéményt mondja talán...

Igen, a kémény nem füstölt, tiszta hó takarta, amit még az éjszaka borított rá a vihar.

— Hol van Kripoj asszonya, meg a gyerek, Vargócki?...

— Csak a házban, mert a vadász már szombat este óta a hegyekben van...

— Gyerünk csak közelebb...

A kutya, mint a villám vágott le a bevágás oldalán, egyszeribe ott volt a faház előtt s kaparta a küszöbről a havat. A ház körül, a hullámosra szán-

tott hótakaró érintetlen, egyetlen lépés nyoma sincs benne.

Hallgatóztak az ajtó előtt. Csönd.

— Ha!... A gyerek!...

Szaggatott, vékonyka sírás hallatszott a házból.

Ketten nyomták vállal az alacsony faajtót, az őrsparancsnok meg bedugta a résen a szuronyt s fellökte a keresztrudat... Az ajtó kipattant, a hó bezúdult a küszöbről. Először a kutya ugrott a házba.

Bent sötétség, hideg és a szabadkéményes házak savanyú füstszaga. Tűznek nyoma se. A résnyi ablak pokrócrongyokkal betömve. A fiatal kakastollas kirántotta a rongyokat s a nappali fény elöntötte a házat.

Egy alacsony fenyőfaágyon feküdt Kripoj felesége. Fel volt öltözve, bekecs volt rajta, kendő a nyakán és tarka háziszőtt pokrócokkal betakarva. Csak az arca látszott, piros volt, mint a tűzláng, a szája cserepesre sülve a lázban s szeme tompán mered rájuk. Valamit mondott, de csak Vargócki értette meg:

— Víz! akar, — mondta s férfiüggyelenséggel kezdett vizet keresni. Végre megtalálta a mázaskorsót az ágy előtt, megrázta: üres. Az őrsparancsnok felmarkol egy csomó havat a küszöbről s megeteti friss hóval az asszonyt. S ahogy feléje hajol, akkor látta csak meg a gyereket, Kripoj kislányát. Ott bujt meg az anyja mellett az ágyban s a sírástól megfényesedett gombszeme olyan volt, mint egy kis egéré. Nem lehetett több három észendősnél. Kiemeli az ágyból, a gyerek szája görbül lefelé és sírni kezd. Az asszony nézi a gyereket, egy szót se tud szólni, úgy leli a hideg, hogy hallani a foga verődését. Szombat este óta kóborol a hegyen Kripoj, a hi-

A Sikorszky zászlóalj és a 2./VII. zászlóalj ez okból egyelőre a magaslat mögött tartalékba került. A románok támadása erősödött. A korai délutáni órákban a Pusztahegyre a Galgen hegy irányából már kb. 5–6 zászlóalj támadt. Moha községből is kibontakozott egy 3–4 zászlóaljból álló csoport és szintén a Pusztahegynek tartott. 15 órakor a többszörös túlerőben levő ellenség a Pusztahegyre betört. A tartalékban álló Sikorszky csendőr- és 2./VII. zászlóalj ellentámadásra indult. Az alig 450 főt számláló csendőrzászlóalj hatalmas lendületű rohamával, melyben a zászlóalj parancsnoka, Sikorszky százados hősi halált halt, — lesöpörte a románokat a magaslatról. Estig hullámozott a harc a magaslat birtokáért, mely végül is a csendőrzászlóalj birtokában maradt.

Ez a világháborúból kiragadott két példa világot vet rögtönzött csendőralakulatoknak az 1916. évi Erdély felszabadításáért folyt harcokban való eredményes alkalmazására. A múltban erre csak a *hadszíntéren* adódott eset. Napjaink korszerű harcában azonban a harceszközök óriási fejlődésével és a harcmód gyökeres alakulásával más lesz a helyzet. A közelmúltban lezajlott lengyel, norvég és a most dúló franciaországi hadjáratok tanulságaiból fogalmakat alkothatunk magunknak a korszerű hadviselés menetéről, mely a *háború kitörése pillanatában a hadviselő ország egész területét hadszínterré teszi.*

A légierők ejtőernyős csapatainak a földredobásával és a velük összhangban működő gyorsan

mozgó páncélos alakulatok villámgyors előtörésével ugyanis az ország bármely pontján bármikor megjelenhetnek az ellenség.

Tegyük egy rövid összehasonlítást.

Az itt elmondott hadtörténelmi esemény alkalomával a románok 1916 augusztus végétől október elejéig, bár tízszeres túlerővel támadtak, alig Segesvárig jutottak előre. Folyóévi május 10-én reggel, alig néhány órával a határ átlépése után, a németalföldi fontos repülőtereket német ejtőernyős csapatok biztosan kézben tartották, míg az előretörő páncélos erőikkel messze az ellenség hátában egyesülhettek. Húsz év előtt egy ily elképzelés az ábrándok világába tartozott, a mai harceszközökkel ellenben nem lehetetlen.

Gondolkoznunk kell afelett, hogy vajjon mily hiányos vár a csendőrségre a hadviselés ily kialakulása következtében.

A kötelességteljesítés tágitott határai tárulnak fel a korszerű légi és földi harceszközök alkalmazásával kialakuló új harcászati lehetőségek mellett. Bizonyos, hogy ezek ép annyira új, mint dicső feladatok elé fogják a csendőrség szerveit és tagjait állítani. Ezeknek megfelelni azonban csak a *harc-eljárásban és a lövésben kiválóan kiképzett, szellemileg, erkölcsileg és testileg felkészült, kellő fegyverzettel is ellátott csendőr fog tudni, akinek tudása mellett acélidegzete is van fegyverének a kitűzött cél elérésére hidegvérrel való alkalmazására.*

res vadász s nem tudja, hogy a hidegrázós halál bement a házába és ott ül az ágya lábánál.

— Be kell vinni őket a faluba, — mondta az őrsparancsnok, — mert ittpusztulnak...

És eszébe jutott a fahordó szán, amit a házkutatásnál látott a rozzant színben, az udvaron... Kimegy és kihúzza a kéziszánt a színből, galyfát kötöz rá s négy pokrócba, meg egy öreg irhabundába esavarva ráfektetik az asszonyt. Bekötik az ajtót s már mennek is futva a falu felé. Vargócki és a fiatal kakastollas húzza a szánkát, mögöttük az őrsparancsnok, karján a gyerekekkel, mellette a kutya szalad a porzó havon. Gyorsan mennek lefelé a völgynek, téli nap süt a hátukba s árnyékuk kéken és ferdülten megy előttük a hószántásokon...

— Hopp, Olyhusa, nyisd ki az ajtót — ordít a faluban az orvos háza előtt a vadórlegény — beteg hoztunk!...

A körorvos szolgálója nyitja a kaput. A rendelőben leteszik az asszonyt a díványra, az orvos felé hajol sokáig...

— Tüdőgyulladás, — mondja aztán, — befogjuk szállítani a városi kórházba, ha a munkácsi útról eltakarítják a hótörlezt...

— Kibírja?...

Az orvos vállatvont.

— Szívvel bírja. A hegylakóknak erős a szívük... A férje hol van? A vadász...

— A hegyen...

— Mikor jön haza?

— Haza? — mondja csendesen az őrsparancsnok, — vagy két évig biztosan nem jön az haza, doktor úr...

Az orvos ránéz az őrsparancsnokra. Megértette. És látja a karján a gyereket.

— Hát ezzel mi lesz?

— Ezzel? — mondja az őrsparancsnok — ezt hazaviszem, amíg felgyógyul az anyja...

Az orvos egészen közel lépett a kakastollas emberhez, kezét könnyen a vállára tette és belenézett az arcába. Orvosi mozdulat volt: megismerést kereső, keretnélküli vékony szemüvege mozdulatlanul csillogott. Idevaló ember volt az orvos, fiatal ember, egy izvorhutai ruszin parasztnak a fia... Nézte ezt a szikladról és zárt síkföldi pásztorarcot s úgy látta mintha szétszakadt felhőkön át meglátta volna egy pillanatra a rejtelmes Alföldet.

— Itt maradjanak, míg átfutok a gyerekekkel, — mondta az őrsparancsnok a fiatal kakastollasnak és a vadórlegénynek, — mert napszállta előtt még a Szklácsnál kell lennünk... Itt várjanak az orvoslak előtt!...

Átfutott az úton, karján a gyerekekkel. Bement a sárga ház kapuján, végig a havas udvaron a lakásáig... Két kisfiát a konyhában találta, játszótk... A szobából a varrógép egyhangú zörgését hallotta, ott varr a felesége.

Letette a kislányt, puskáját balkarjára akasztotta, kihúzta a konyhaasztal fiókját s kivette a kést meg a tiszta ruhába takart fehérkenyeret s három szép, kerek karaját vágott a kenyérből.

Két fia komoly arccal nézte a jövevényt. Leha jolt hozzájuk s kezében a három karaj kenyér.

— Egyetek, — mondta és rájuk mosolygott.

Arcán a zárkózott emberek mosolya ült, mikor a feszesre zárt száj mozdulatlan, csak az arc melegedik át és a szemek sötétlen és átlátszó-tisztán csillognak, mint a nyári tó. Nem az ő mosolya volt: egy egész nemzeté.

Nem kétséges, hogy a csendőrség működési területén igen gyakran csak az őrsök lesznek az az erő, amely egyedül vagy a maguk mellé rántott polgári erőegységekkel veszik fel a harcot a meglepetésszerűen megjelent ellenséggel; viszont az sem kétséges, hogy az Erdély felszabadításában közreműködött, hősi halált halt vagy még élő bajtársak szelteme fogja irányítani ezt a harcot. Hogy ez mikor következik el, nem tudjuk, de akárhol, akármikor is lesz az, a magyar csendőr ott kíván lenni és győzni akar.

Súlyos sérülések és a tényállás.

Írta: Dr. BEÖTHY KONRÁD egyet. rendk. tanár, törvényszéki orvos, Pécs.

A minap egyik újság a következő hírt közölte: Baboszelac András parasztleány jelentkezett a szlavonbródi kórházban felvételt. Elmondta, hogy korcsmai verekedés alkalmával hátulról revolvergolyót repítettek fejébe, amely elől a szemgolyója alatt jött ki. A parasztleány átlőtt fejével tette meg a húsz kilométeres utat a kórházig.

Más eset: két felnőtt egymást kerékpárpumpával és nagy pincekulccsal megverte; amikor a pumpa elgörcsült, az egyik elvette a másik kezéből a pincekulcsot s azzal tovább ütötte vetélytársa fejét. A pincekulcsos elvesztette eszméletét, majd magához térve, hazaindult, de nem érkezett be a faluba, hanem a falu előtt egy akácfa tövében nagy vértócsa mellett halva találták. Fején a bőrben 21 darab szakított sebet, az agyburkok kiterjedt vérzéses beszűrődését, kiterjedt agyzúzódást, a koponyaalapon 4 törést és repedést, baloldalon a VI—VII—VIII—IX. és X. bordának többszörös törését szenvedte el. Elhalt testén tehát 35 sérülést állapított meg a boncolás. Az a hely, amelyen halva találták, a verekedés színhelyétől 700 lépésnyire volt. A halál oka: kifelé történő elvérzés, agyronesolás, agyzúzódás és vérbelehelés volt. A vizsgálóbíró azt kérdezte, lehetséges-e az, hogy valaki ilyen súlyos sérülések után még 700 lépést tud megtenni? Erre azt feleltem, igen.

A világháború sérültjei mutatták azt, hogy sokszor súlyos sérülések után is cselekvőképesek maradtak a katonák. Nem volt ritka az az eset, amikor az orvosok lemondtak a beteg életéről s a beteg néhány nap múlva felkelt, meggyógyult. Gyakran kételkedéssel fogadjuk a sérültnek azt az állítását, hogy ezt és azt a sérülést abban a bizonyos időpontban szenvedte el, mert hiszen maga a sérült a sérülés elszenvedése után kiadósan tudott mozogni, karját használni, stb. A tanúk is vallják ezt s minthogy kétségtelen, azért orvosi magyarázatra szorulnak ezek a kérdések.

Csontsérülések.

Nem ritka az az eset, amikor a combesont, vagy az alszárnak a törését csak egy idő múlva fedezi fel. Ezen idő alatt a sérült, jöllehet panaszai vannak, mégis ide-oda járhat. Ha a combesont a térdizülethez közel, vagy ha az alszárnak a bokaizülethez közel törnek el: akkor a cselekvőképeség egy ideig megmaradhat, a törést körülvevő izmok a

csontot megtartják eredeti irányában s így ezzel a sérüléssel a sérült még mozoghat. Nem ritka az sem, hogy olyan sérült, akinek a combesontja van a közepén eltörve: szintén járhat.

Lőrugott embernek mindkét alszárcsontja eltört; botra támaszkodva a kórházig kb. 7 kilométert ment; a combesont szilánkos törésével egy katona lóra tudott szállni s a kötőhelyig lovagolt; fiatal embert dunamonitor keréklapátja olyan súlyosan megsértett, hogy csakhamar meghalt. Hátán, láb-szárain több, egymással párhuzamos, mély sérülés volt. A gerincszlopa eltört s ezzel a súlyos sérüléssel még egyideig úszott.

Ha a gernicoszlop sérüléséhez nem társul a gerincevelő sérülése, akkor a panaszok nem nagyok s lehet, hogy a törést csak később, véletlenül fedezik fel.

A cselekvőképeséget a bordatörés különbözőképpen befolyásolhatja. Ha csak egy borda is törik: az minden mozgásnál, lélegzésnél, tüsszentésnél, köhögésnél fájdalmas lehet. Néha azonban sérült nem hagyja abba munkáját, legalábbis nem azonnal. 73 éves idős embert felesége megvert, megrugdosott, úgy, hogy azóta az embernek baloldala fáj, de azért cipészfoglalkozását folytatja, sőt vásárra is elment, ahol 8 óra hosszat dolgozott. Röntgenvizsgálat eredménye: a baloldali IX. és X. bordának haránttörése, kiterjedt vérzéses beszűrődéssel. Tejesarnokban alkalmazott fiatalember a belépő fiatalasszonynak alkarsontjait léccel egy ütéssel kettétörte; az asszony ugyanezen tört karjával a bádogaftón hosszantartó dörömbölést vitt véghez. Bordatöréseket halállal végződő esetekben sem lehet egyszerűen úgy tekinteni, mint ami a cselekvőképeséget kizárja; kocsisnak összes bordái összetörték, a jobb tüdő kiterjedten beszakadt, máján, rekeszizmán és lépén kiterjedt szakadások voltak; ezen sérüléseivel 10 órán keresztül 34 kilométert utazott, 28 métert gyalog tett meg és 20 lépcsőfokon saját lábán, segítség nélkül le tudott menni. Asszonynak szegycsontja, jobboldalt hat, baloldalt két bordája tört, tüdejét az egyik borda felnyársalta. Röviddel a halála előtt beszélt, sem panaszai, sem a tünetei nem sejtették, hogy ilyen súlyos sérüléseket szenvedett el.

A fejsérülések.

Ily sérüléseknél sem szűnik meg azonnal a cselekvőképeség. Ezt bizonyítják azok az esetek, ahol öngyilkossági szándékból vágják magukat fejbe. Akár fejsze élével, akár a fokával történik a fej sérülése, cselekvőképes maradhat az ember. A sérülések vagy csak a bőrt, vagy a csontnak a felületes rétegeit illetik, amiért a halál nem is következik be s az öngyilkos más módját választja az öngyilkosságnak (pl. nyakmetszés, akasztás, stb.). Olyan sérüléseknél, amelyek nem halálosak, a cselekvőképeséget elsősorban a bénulások, majd a csonttörések befolyásolják. A fejsérüléssel kapcsolatban legfontosabb az öntudat elvesztése, amely a cselekvőképeséget felfüggeszti. Az öntudatnak az elvesztése pedig a fejnek ama sérüléseihez szokott társulni, amit közönségesen agyrázkódásnak nevezünk. Éppen az agyrázkódásnak a legfeltűnőbb tünete az eszméletlenség, azaz az öntudatnak a felfüggesztése. Természetes dolog, hogy addig, amíg az öntudatlanság

tart, a cselekvőképesség fel van függesztve. Az agyrázkódás lehet pillanatig tartó, vagy hosszú napokig is tartó, — súlyos következmény koponyasérülések után. Egy bizonyos idő telhetik el a sérülés pillanatától addig, amíg az agyrázkódásos tünetek teljesen kifejlődnek.

Fiatall ember fejét rúdya ütötte, eszméletét nem vesztette el, hanem azonnal felugrott, két lépést tett, majd összeesett. 8 órán át volt öntudatlan, többször hányt is. Fiatalembert sörösuveggel fejbevertek. Fenyegette kiáltozott, majd leült, a kérdésekre nem felelt, mereven nézett, a koresemáros segítségével a másik helyiségbe ment, az orvos 10 perc mulva eszméletlenül találta. 12 óra mulva halál. 24 éves férfit karóval fejbevertek; összeesett ugyan, majd utána azonnal felugrott, felment a lépcsőn lakásába, lefeküdt, 6 és 1/2 óra mulva halt meg. Jóllehet, a fej-sérülése következtében a koponyacsontok varratai mindenütt szétnyíltak, az öntudatlanság, így a cselekvőképtelenség csak nagyon rövid ideig tartott.

Azt mondhatná valaki, hogy az embernek a cselekvőképessége azért marad meg, mert az úgynevezett begyakorolt mozgásokat, fogásokat automataszerűen végzi. Ez azonban nem igaz! A begyakorolt mozgások végzéséhez is szükséges az, hogy az ember öntudatánál legyen, vagy ahogy mindennapi értelemben mondani szoktuk: ne legyen eszméletlen.

A sérülés elszenvedésétől a halál beálltáig eltelt időnek nagy törvényszerű orvosi és nyomozói jelentősége van. A betegek képesek ugyanis akármilyen cselekedet elvégzésére, munkájukat folytathatják, szenvedhetnek el újabb sérüléseket, amelyre aztán a később bekövetkezett halált helytelenül vezethetik vissza. A koponyaüri vérzések, amelyek lassan érik el azt a fokot, hogy agynyomás révén öljenek, okozzák az ilyen, a sérülés után csak egy bizonyos idő mulva bekövetkező halált.

Ismernük az úgynevezett megszakított öntudatlanságot is. A sérülés elszenvedése után öntudatlanság áll be, amely eltart egyideig, amikor visszatér megint az öntudat, majd meg ismét elvész s beállhat a halál.

Az összetett öngyilkossági módok mutatják szépen azt, hogy a cselekvőképesség súlyos sérülések után is megmaradhat.

Férfi szájába lőtt, halála nem következett be, ezután nyakát átmetszette. Férfi magát fejbelötte; nyakán hosszú metszett seb is volt, majd pedig felakasztotta magát. A kötél éppen bennfeküdt a nyak metszési vonalában. Jobb kezén löporfűstös lecsapódás.

Éjjeli őr épülőfélben levő házban nyakát átmetszette; a házban még körüljarkált (a vérfoltokat meg lehetett találni), majd visszatért bódéjába, ahol fejszével még többször fejbeverte magát. 14 lépésnyire egy hordó mellett találták meg. Egészen hihetetlennek látszik egy asztalosnak az esete: mezőn borotvával átmetszette nyakát, majd egy szénapajtaba ment s ott farkasordító hidegben egy éjjelt és egy nappalt töltött, reggel bement a városba, ahol a kórházban részegnek tartották s csak később fedték fel a nyakán a metszett sérülést. Jóllehet, a gége és a garat egészen a gerincoszlopig át volt metszve: mégis csak a 15. napon halt meg.

Nem minden agyrészletnek a sérülése vezet azonnal halálhoz vagy öntudatlansághoz. Ha az agy-

sérüléshez agyrázkódás nem társul, akkor a cselekvőképesség megmarad.

Férfi jobb halántékába lőtt, a revolvert helyére visszaakasztotta, lefeküdt, mindent észrevett magakörül, de beszélni nem tudott. A golyó a bal halántékbe nyerte begyógyult s nem okozott neki semmi kellemetlenséget. Férfi a jobb füle feletti sérülés eredetére azt mondotta, hogy a dívány sarkába vágta fejét. Másnap meghalt s agyában egy 11 mm-es revolvergolyót találtak.

Hogy a cselekvőképesség a fej lőtt sebének megmaradhat, mutatja, hogy öngyilkos többször is fejbelötte magát. Férfi háromszor lötte magát fejbe; kétségtelen, hogy a két első lövés után nem vesztette el eszméletét, képes volt arra is, hogy a revolvert jobb kezéből a balba vegye át.

Német repülőtisztnak a francia vonal mögött 25 kilométerre srápnellgolyóval szemét kilőtték, a golyót a baloldali koponya hátsó részén megtalálták. Jóllehet, szédülést érzett, gépét mégis haza tudta vezetni.

Asszonyt jobb homlokáján meglőtték. Serétek nem mentek be a koponyába, de egy háromágú törés keletkezett rajta, az asszony nem esett össze, szekrényhez támaszkodott s kérdezte, hogy mi történt. Majd a szomszéd szobába ment s lefeküdt, hányt és 14 nap mulva halt meg.

Magersfonteinál angol katona órák hosszat bolyongott, homlokán Mauser-fegyvertől származó sérülés; a homloksebéből zúzott agyrészlet nyomult elő.

Tompa eszközökkel okozott sérülések.

Munkásra gerenda esett, lépe megrepedt, a bal veséje teljesen leszakadt, még 20 lépést tudott menni, majd 7 és 1/2 óra mulva halt meg. 30 éves vasúti munkás, akit a vagon a falhoz szorított, azonnal eszméletlenül esett össze, ecetes mosás után magához tért, saját kívánságára kórházba ment s csak vasúti szállítás alatt halt meg. Lépe teljesen szétszakadt, többszörös májrepedése, veserepedése, tüdőszakadás és a hatodik bordának a törése nyert megállapítást. Kocsist ló rúgott hasba; mája és jobb veséje kettészakadt, de még képes volt arra, hogy az első emeletről a földszintre menjen, ahol összeesett.

Hassérülések.

Hány olyan eset van, ahol az emberek átfúródott vakbéllel mennek kórházba! Fiatal gyermek úszás közben hirtelenül meghalt. Általános hashártyagyulladás volt, amely átfúródott féregnyúlványból indult ki. A gyomornak, beleknek sérülése után sérültek — jóllehet súlyos betegeknek a benyomását teszik, mégsem veszítik el azonnal eszméletüket, hanem cselekvőképeseek maradnak, azaz maradhatnak. Hány harctéri eset bizonyítja azt, ahol sérülésekkel kapcsolatban maguk a sérültek szedték össze kiömlött beleiket s csak azután vesztették el eszméletüket! Nemcsak az általános hashártyagyulladás, hanem a hashártyának minden sérülése egyébként olyan súlyos tünetekkel szokott járni, amely az embert képtelenné teszi minden cselekedetre. És mégis találkozunk olyan esetekkel, ahol ezeket a halálos megbetegedéseket a sérültek egyideig „fel sem veszik“.

A nagy erek sérülése.

Általában gyors belső vagy külső elvérzés következtében halálosak. Éppen ez a veszedelme a szúrt és metszett sérüléseknek és az orvos minden más dolgát félretéve, igyekszik a sérülésekből meginduló vérzést csillapítani, illetve megállítani. Hogy azonban nagy erek sérülése után sem vész el azonnal a cselekvőképesség, azt a következő esetek bizonyítják:

2 cm hosszú hasított seb a test nagy verőerében. Halál 20 perc alatt. Fiatalembert vasvillával mellbeszúrtak. Támadójától a vasvillát elvette, fel is emelte, de nem szűrt, hanem a villát eldobta, majd felkapaszkodott székére, hogy tovább dolgozzék. Onnan csakhamar leugrott, hazavitette magát. Másnap jobban lett, az ötödik napon halt meg. A törzs nagy verőerén 2 milliméter hosszú szúrt nyílás volt. Ebben az esetben azért következett be olyan hosszú idő múlva a halál, mert a nyílás kicsiny volt, a vérzéskor pedig maga a kiömlő vér még jobban szűkítette a szúrt nyílást.

Két ember verekedés közben a *tüdőverőér* (tehát nagy ér) szúrását szenvedte el. Mind a kettő visszament a kocsmába, ahol az egyik a társaságánál esett össze, míg a másik valamivel hosszabb ideig élt s azt mondotta: nézzétek, hogyan szúrt meg M. s összeesett, meghalt.

Asszonyt mellbeszúrtak. Az asszony a szobából többször kifutott a folyosóra, segítségért kiabált, majd 10 perc múlva meghalt.

Szúrt sebek.

Egyik esetben 145, majd 285 és 300 késszúrás volt az öngyilkos nyakán, fején, mellén, hasán és combján: öngyilkos magát tízszer mellbeszúrta. A tíz szúrásból 9 ment a szív balkamrájába. Általában a szívszúrások mind nagyon hamar megölik az embert, ha azonban a szúrások gyorsan történnek, úgy lehet az, hogy a halál, a szívüregekbe történő vérzés útján csak később áll be, amely időpontig azonban az ember cselekvőképés marad, vagy hogy a sérült csak nagyon hosszú idő múlva hal meg, de lehet az is, hogy a szívszúrás nem is vezet halálhoz. Középkorú embert szívenszúrtak, úgy, hogy a billentyűket is megsértették. Ezután a sérülés után még 20 évig, egy másik esetben pedig 10 évig élt. Szívszúrások után 31 százalékban észlelték azt, hogy a sérült ment, szaladt, felkelt, állva beszélgetett, egy öngyilkos pedig kihúzta a bicskát a melléből, becsukta, betette a nadrágzsebbe. Sok olyan esetet ismerünk, ahol szívserült ember halála 20 perctől több óráig tartó időben következett be. A halál bekövetkezése természetesen függ a sérülés nagyságától, amit soha nem lehet előre megmondani s azt csak a boncolás derítheti ki. Így magyarázható az a szívserült ember is, akinél a szíven négy szúrt sebet találtunk. A sérülések után sérült a tettest székekkel zavarta el, majd utána még 3 napig élt.

A szívnek nagyobb sérülése is képessé teheti az embert még cselekvésre. 1 cm hosszú szúrt seb mellett sérült nagyobb utat tett meg s csak $\frac{3}{4}$ óra múlva esett össze. Másik szíven 7 milliméter hosszú volt a sérülés; állva megvárta, amíg a csendőrök megérkeztek, utána még $3\frac{1}{2}$ napig élt. Két esetben a szív szúrt sebe 10 milliméter hosszú volt. Az egyik

50 métert ment még, a sebéből kihúzta a kést, a másik pedig követ emelt fel, a tettes után dobta s csakhamar mindketten meghaltak. Egy szívserült több utcán ment végig, amíg összeesett, egy másik 100 lépést ment s a nyolcadik napon halt meg. Párbajban szíven szúrt ember, akinek a szívét ujjtágaságnyira nyitotta meg a kard, 200 lépésen keresztül futva üldözte ellenfelét. 27 éves fiatalember szívserülése után teljes futásban 100 lépést tett, a rendőr elfogta, együtt mentek 500 lépést s csak akkor vették észre sérülését.

Akkor is cselekvőképés maradhat az ember, ha szívét keresztüllövik. 19 éves pincér háromszor szívébe lőtt. Mind a három lövés átment a szíven. Fiatalember szíve táján 6 lősérülés volt, ebből négy a szíven ment keresztül. Más esetben egy lövés a szíven, egy a tüdő nagyverőerében, egy harmadik pedig a szívfaiban akadt meg. Kocsis szívlövés után még 25 napot élt. Olyan mellkasi lövés után, amelyik a tüdőverőeret átütötte s a golyó begyógyult a szívizomba: a sérült 8 és fél hónapot élt. Fiatalember szívenszúrta magát, balcsuklóján felmetszte az ereket s utána még jobbhalántékába lőtt.

Általában szívszúrás után hosszabb ideig marad meg a cselekvőképesség, mint a szív lősérülése után. Ennek a magyarázata az, hogy a szívlövés nemcsak hogy megszakítja a szívizomzatot, hanem azt kiterjedtebben roncsolja és egyúttal zúzza is. Idősebb tiszt testén 6 lősérülés volt, ezek közül egyik a homlok közepén, a másik az arcon a járomcsonton, amely egyúttal eltépte a két szemideget is, 3 pedig sűrűn egymás mellett a szívtájon s ezek közül az egyik a baltüdőt, a másik kettő a szívet érte és az egyik nagy verőeret ütötte át.

Ha a szívserülés miatt a szívüregekbe vér ömlik, ez rendszerint nagyon hamar öli meg az embert úgy, hogy a szív nem tud kitágulni s így szívfójtás következik be. Egy esetben férfi ilyen sérüléssel 75 lépést ment még, amíg összeesett.

Meg kell még jegyezni azt is, hogy az egyik nagy klinika anyaga szerint 452 szívserülésből 72 végződött gyógyulással, több esetben megtalálták a sértő eszközt a szívbe begyógyulva (tű, golyó, tüske). Az orvostudomány ma már ott tart, hogy szívserüléseket is tud eredményesen kezelni műtéttel.

Halálos égési sérülések.

Ilyenek elszenvetése után is cselekvőképés maradhat még a sérült. Igaz, hogy mozgásukban nagy mértékben korlátozva vannak, de a halál csak egy idő múlva következik be. Általában a halál bekövetkezésének ideje harmadfokú égési sérüléseknél:

ha az egész testre kiterjed a harmadfokú égés, akkor 7 óra,

ha a $\frac{1}{2}$ testre kiterjed a harmadfokú égés, akkor 13 óra,

ha az $\frac{1}{3}$ testre kiterjed a harmadfokú égés, akkor 29 óra,

ha az $\frac{1}{4}$ testre kiterjed a harmadfokú égés, akkor 43 óra,

ha az $\frac{1}{5}$ — $\frac{1}{6}$ testre kiterjed a harmadfokú égés, akkor 64 óra,

ha az $\frac{1}{7}$ testre kiterjed a harmadfokú égés, akkor 90 óra.

Nem kétséges, hogy a csendőrség működési területén igen gyakran csak az őrsök lesznek az az erő, amely egyedül vagy a maguk mellé rántott polgári erőegységekkel veszik fel a harcot a meglepetés-szerűen megjelent ellenséggel; viszont az sem kétséges, hogy az Erdély felszabadításában közreműködött, hősi halált halt vagy még élő bajtársak szelme fogja irányítani ezt a harcot. Hogy ez mikor következik el, nem tudjuk, de akárhol, akármikor is lesz az, a magyar csendőr ott kíván lenni és győzni akar.

Súlyos sérülések és a tényállás.

Írta: Dr. BEÜTHY KONRÁD egyet. rendk. tanár, törvényszéki orvos, Pécs.

A minap egyik újság a következő hírt közölte: Baboszelac András parasztleány jelentkezett a szlavonbródi kórházban telvételre. Elmondta, hogy koremai verekedés alkalmával hátulról revolvergolyót repítettek fejébe, amely elől a szemgolyója alatt jött ki. A parasztleány átlőtt fejével tette meg a húsz kilométeres utat a kórházig.

Más eset: két felnőtt egymást kerékpárpumpával és nagy pincekulccsal megverte; amikor a pumpa elgörcbült, az egyik elvette a másik kezéből a pincekulcsot s azzal tovább ütötte vetélytársát. A pincekulccsal elvesztette eszméletét, majd magához térve, hazaindult, de nem érkezett be a faluba, hanem a falu előtt egy akácfa tövében nagy vértócsa mellett halva találták. Fején a bőrben 21 darab szakított sebet, az agyburkok kiterjedt vérzéses beszűrődését, kiterjedt agyzúzódást, a koponyalapon 4 törést és repedést, baloldalon a VI—VII—VIII—IX. és X. bordának többszörös törését szenvedte el. Elhalt testén tehát 35 sérülést állapított meg a boncolás. Az a hely, amelyen halva találták, a verekedés színhelyétől 700 lépésnyire volt. A halál oka: kifelét történő elvérzés, agyrongcsolás, agyzúzódás és vérbelehelés volt. A vizsgálóbíró azt kérdezte, lehetséges-e az, hogy valaki ilyen súlyos sérülések után még 700 lépést tud megtenni? Erre azt feleltem, igen.

A világháború sérültjei mutatták azt, hogy sokszor súlyos sérülések után is cselekvőképesek maradtak a katonák. Nem volt ritka az az eset, amikor az orvosok lemondtak a beteg életéről s a beteg néhány nap múlva felkelt, meggyógyult. Gyakran kételkedéssel fogadjuk a sérültnek azt az állítását, hogy ezt és azt a sérülést abban a bizonyos időpontban szenvedte el, mert hiszen maga a sérült a sérülés elszívódása után kiadósan tudott mozogni, karját használni, stb. A tanúk is vallják ezt s minthogy kétségtelen, azért orvosi magyarázatra szorulnak ezek a kérdések.

Csontsérülések.

Nem ritka az az eset, amikor a combesont, vagy az alszárnak a törését csak egy idő múlva fedezik fel. Ezen idő alatt a sérült, jóllehet panaszai vannak, mégis ide-oda járhat. Ha a combesont a térdizülethez közel, vagy ha az alszárnak a bokaizülethez közel törnek el: akkor a cselekvőképeség egy ideig megmaradhat, a törést körülvevő izmok a

csontot megtartják eredeti irányában s így ezzel a sérüléssel a sérült még mozoghat. Nem ritka az sem, hogy olyan sérült, akinek a combesontja van a közepén eltörve: szintén járhat.

Lórugott embernek mindkét alszársontja eltört; botra támaszkodva a kórházig kb. 7 kilométert ment; a combesont szilánkos törésével egy katona lóra tudott szállni s a kötőhelyig lovagolt; fiatal embert dunamonitor keréklapátja olyan súlyosan megsértett, hogy csakhamar meghalt. Hátán, láb-szárain több, egymással párhuzamos, mély sérülés volt. A gerincoszlopa eltört s ezzel a súlyos sérüléssel még egyideig úszott.

Ha a gernicoszlop sérüléséhez nem társul a gerincevelő sérülése, akkor a panaszok nem nagyok s lehet, hogy a törést csak később, véletlenül fedezik fel.

A cselekvőképeséget a bordatörés különbözőképpen befolyásolhatja. Ha csak egy borda is törik: az minden mozgásnál, lélegzésnél, tüsszentésnél, köhögésnél fájdalmas lehet. Néha azonban sérült nem hagyja abba munkáját, legalábbis nem azonnal. 73 éves idős embert felesége megvert, megrugdosott, úgy, hogy azóta az embernek baloldala fáj, de azért cipészfoglalkozását folytatja, sőt vásárra is elment, ahol 8 óra hosszat dolgozott. Röntgenvizsgálat eredménye: a baloldali IX. és X. bordának haránttörése, kiterjedt vérzéses beszűrődéssel. Tejcsarnokban alkalmazott fiatalember a belépő fiatalasszonynak alkarsontjait léccel egy ütessel kettétörte; az asszony ugyanezen tört karjával a bádogajton hosszantartó dörömbölést vitt véghez. Bordatöréseket halállal végződő esetekben sem lehet egyszerűen úgy tekinteni, mint ami a cselekvőképeséget kizárja; kocsinak összes bordái összetörték, a jobb tüdő kiterjedten szakadások voltak; ezen sérüléseivel 10 órán keresztül 34 kilométert utazott, 28 métert gyalog tett meg és 20 lépesfokon saját lábán, segítség nélkül le tudott menni. Asszonynak szegycsontja, jobboldalt hat, baloldalt két bordája tört, tüdejét az egyik borda felnyársalta. Röviddel a halála előtt beszélt, sem panaszai, sem a tünetei nem sejtették, hogy ilyen súlyos sérüléseket szenvedett el.

A fejsérülések.

Ily sérüléseknél sem szűnik meg azonnal a cselekvőképeség. Ezt bizonyítják azok az esetek, ahol öngyilkossági szándékból vágják magukat fejbe. Akár fejsze élével, akár a fokával történik a fej sérülése, cselekvőképes maradhat az ember. A sérülések vagy csak a bőrt, vagy a csontnak a felületes rétegeit illetik, amiért a halál nem is következik be s az öngyilkos más módját választja az öngyilkosságnak (pl. nyakmetszés, akasztás, stb.). Olyan sérüléseknél, amelyek nem halálosak, a cselekvőképeséget elsősorban a bénulások, majd a csonttörések befolyásolják. A fejsérüléssel kapcsolatban legfontosabb az öntudat elvesztése, amely a cselekvőképeséget felfüggeszti. Az öntudatnak az elvesztése pedig a fejnek ama sérüléseihez szokott társulni, amit közönségesen agyrázkódásnak nevezünk. Éppen az agyrázkódásnak a legfeltűnőbb tünete az eszméletlenség, azaz az öntudatnak a felfüggesztése. Természetes dolog, hogy addig, amíg az öntudatlanság

A nagy erek sérülése.

Általában gyors belső vagy külső elvérzés következtében halálosak. Éppen ez a veszedelme a szúrt és metszett sérüléseknek és az orvos minden más dolgát félretéve, igyekszik a sérülésekből meginduló vérzést csillapítani, illetve megállítani. Hogy azonban nagy erek sérülése után sem vész el azonnal a cselekvőképesség, azt a következő esetek bizonyítják:

2 cm hosszú hasított seb a test nagy verőerében. Halál 20 perc alatt. Fiatalembert vasvillával mellbeszúrtak. Támadójától a vasvillát elvette, fel is emelte, de nem szúrt, hanem a villát eldobta, majd felkapaszkodott szekérre, hogy tovább dolgozzék. Onnan csakhamar leugrott, hazavitette magát. Másnap jobban lett, az ötödik napon halt meg. A törzs nagy verőerén 2 milliméter hosszú szúrt nyílás volt. Ebben az esetben azért következett be olyan hosszú idő múlva a halál, mert a nyílás kicsiny volt, a vérzéskor pedig maga a kiömlő vér még jobban szűkítette a szúrt nyílást.

Két ember verekedés közben a *tüdőverőér* (tehát nagy ér) szúrását szenvedte el. Mind a kettő visszament a kocsmába, ahol az egyik a társaságánál esett össze, míg a másik valamivel hosszabb ideig élt s azt mondotta: nézzétek, hogyan szúrt meg M. s összeesett, meghalt.

Asszonyt mellbeszúrtak. Az asszony a szobából többször kifutott a folyosóra, segítségért kiabált, majd 10 perc múlva meghalt.

Szúrt sebek.

Egyik esetben 145, majd 285 és 300 késszúrás volt az öngyilkos nyakán, fején, mellén, hasán és combján: öngyilkos magát tízszer mellbeszúrta. A tíz szúrásból 9 ment a szív balkamrájába. Általában a szívszúrások mind nagyon hamar megölik az embert, ha azonban a szúrások gyorsan történnek, úgy lehet az, hogy a halál, a szívüregekbe történő vérzés útján csak később áll be, amely időpontig azonban az ember cselekvőképese marad, vagy hogy a sérült csak nagyon hosszú idő múlva hal meg, de lehet az is, hogy a szívszúrás nem is vezet halálhoz. Középkorú embert szívverszúrtak, úgy, hogy a billentyűket is megsértették. Ezután a sérülés után még 20 évig, egy másik esetben pedig 10 évig élt. Szívszúrások után 31 százalékban észlelték azt, hogy a sérült ment, szaladt, felkelt, állva beszélgetett, egy öngyilkos pedig kihúzta a bicskát a melléből, becsukta, betette a nadrágzsebbe. Sok olyan esetet ismerünk, ahol szívserült ember halála 20 perctől több óráig tartó időben következett be. A halál bekövetkezése természetesen függ a sérülés nagyságától, amit soha nem lehet előre megmondani s azt csak a boncolás derítheti ki. Így magyarázható az a szívserült ember is, akinél a szíven négy szúrt sebet találtunk. A sérülések után sérült a tettest székekkel zavarta el, majd utána még 3 napig élt.

A szívnek nagyobb sérülése is képessé teheti az embert még cselekvésre. 1 cm hosszú szúrt seb mellett sérült nagyobb utat tett meg s csak $\frac{3}{4}$ óra múlva esett össze. Másik szíven 7 milliméter hosszú volt a sérülés; állva megvárta, amíg a csendőrök megérkeztek, utána még $3\frac{1}{2}$ napig élt. Két esetben a szív szúrt sebe 10 milliméter hosszú volt. Az egyik

50 métert ment még, a sebéből kihúzta a kést, a másik pedig követ emelt fel, a tettes után dobta s csakhamar mindketten meghaltak. Egy szívserült több utcán ment végig, amíg összeesett, egy másik 100 lépést ment s a nyolcadik napon halt meg. Pár-bajban szíven szúrt ember, akinek a szívét ujjtágaságnyra nyitotta meg a kard, 200 lépésen keresztül futva üldözte ellenfelét. 27 éves fiatalember szívserülése után teljes futásban 100 lépést tett, a rendőr elfogta, együtt mentek 500 lépést s csak akkor vették észre sérülését.

Akkor is cselekvőképese maradhat az ember, ha szívét keresztüllövik. 19 éves pincér háromszor szívébe lőtt. Mind a három lövés átment a szíven. Fiatalember szíve táján 6 lősérülés volt, ebből négy a szíven ment keresztül. Más esetben egy lövés a szíven, egy a tüdő nagyverőerében, egy harmadik pedig a szívfaiban akadt meg. Kocsis szívlövés után még 25 napot élt. Olyan mellkasi lövés után, amelyik a tüdőverőeret átütötte s a golyó begyógyult a szívizomba: a sérült 8 és fél hónapot élt. Fiatalember szívverszúrta magát, balcsuklóján felmetszette az ereket s utána még jobbhalántékába lőtt.

Általában szívszúrás után hosszabb ideig marad meg a cselekvőképesség, mint a szív lősérülése után. Ennek a magyarázata az, hogy a szívlövés nemcsak hogy megszakítja a szívizomzatot, hanem azt kiterjedtebben roncsolja és egyúttal zúzza is. Idősebb tisztesten 6 lősérülés volt, ezek közül egyik a homlok közepén, a másik az arcon a járomesonton, amely egyúttal eltépte a két szemideget is, 3 pedig sűrűn egymás mellett a szívtájon s ezek közül az egyik a baltüdőt, a másik kettő a szívet érte és az egyik nagy verőeret ütötte át.

Ha a szívserülés miatt a szívüregekbe vér ömlik, ez rendszerint nagyon hamar öli meg az embert úgy, hogy a szív nem tud kitágulni s így szívfojtás következik be. Egy esetben férfi ilyen sérüléssel 75 lépést ment még, amíg összeesett.

Meg kell még jegyezni azt is, hogy az egyik nagy klinika anyaga szerint 452 szívserülésből 72 végződött gyógyulással, több esetben megtalálták a sértő eszközt a szívbe begyógyulva (tü, golyó, tüske). Az orvostudomány ma már ott tart, hogy szívserüléseket is tud eredményesen kezelni műtéttel.

Halálos égési sérülések.

Ilyenek elszenvedése után is cselekvőképese maradhat még a sérült. Igaz, hogy mozgásukban nagy mértékben korlátozva vannak, de a halál csak egy idő múlva következik be. Általában a halál bekövetkezésének ideje harmadfokú égési sérüléseknél:

ha az egész testre kiterjed a harmadfokú égés, akkor 7 óra,

ha a $\frac{1}{2}$ testre kiterjed a harmadfokú égés, akkor 13 óra,

ha az $\frac{1}{3}$ testre kiterjed a harmadfokú égés, akkor 29 óra,

ha az $\frac{1}{4}$ testre kiterjed a harmadfokú égés, akkor 43 óra,

ha az $\frac{1}{5}$ — $\frac{1}{6}$ testre kiterjed a harmadfokú égés, akkor 64 óra,

ha az $\frac{1}{7}$ testre kiterjed a harmadfokú égés, akkor 90 óra.

Egyéb esetek.

Ugyancsak a haretéri esetek bizonyítják, hogy *tüdőlövés* után a cselekvőképeség megmaradhat.

*Magzatelhajtás*nak egyik kellemetlen következménye lehet az, hogy a terhes asszony vérkeringésébe levegő jut be. Ez legtöbbször pillanatok alatt öl. Hogy azonban nem feltétlenül pillanatok alatt áll be a halál, mutatják azok a sikeres nyomozások, amelyek kiderítették, hogy házak előtt, folyosókon halva talált fiatal asszonyok magzatelhajtás céljából eszközölt méhüri beavatkozások után felöltöztek, a magzatelhajtóktól kijöttek s csak néhány perc múlva következett be az ú. n. légembolia, amely őket megölte. A magzatelhajtókat vagy ugyanazon házban, vagy a szomszéd házban találták meg.

Villámcsapás és elektromos árammal való érintkezés után sem cselekvőképtelen mindig az ember. Van olyan esetek, ahol a sérültek elvesztették ugyan eszméletüket, de csakhamar magukhoz térnek, hazaindulnak s néhány pillanat vagy perc múlva halnak meg. Közben hangosan segítségért kiálthatnak, intézkedéseket tehetnek megmentésükre s meg is szabadíthatja magát az ember. Ugyanazt kell mondani természetesen a mérgezésekről is.

Az úgynevezett *falathalál* alkalmával is cselekvőképes maradhat az ember. Ha valakinek torkán falat akad meg, a halál bekövetkezése 10–15 perc múlva is várható. Alkoholista ember a kocsmában nehézlégzésről panaszkodott, felállt, kiment az árnyékszékre, dolgát elvégezte, majd visszajött, köhögött, leült s egyszerre lefordult székéről, meghalt. Roszszullététől számítva 15 perc alatt halt meg. Gégéjében inas húsdarabot találtam.

Közismert dolog, hogy béna emberek is követhetnek el öngyilkosságot. Idős asszonynak jobbkezén 4 ujja hiányzott, mégis sikerült magát selyemkendővel megzsinegelnie. Öreg ember, aki csoszogni is alig tudott már s bal felére csaknem teljesen béna volt: megzsinegelte magát. Kereskedőinas saját maga kiesztelt módon úgy akasztotta fel magát, hogy mindkét keze és lába össze volt kötve. És így tovább. Láthatjuk tehát, hogy halálos, vagy nagyon súlyos sérülések elszenvedése után az ember még mindig cselekvőképes maradhat. *Ennek ismerete azért fontos, mert a tényállás megállapításánál a nyomozó könnyen megakadhat s téves következtetésre juthat.* Minthogy pedig a felsorolt példák, amelyek egészen tisztázott esetek rövid kivonatai, világosan mutatják, hogy milyen sérülések után maradhat meg a cselekvőképeség, adott esetben mindezt mérlegelni kell. Egészen röviden összefoglalva azt kell tehát mondani, hogy minden lehetséges. Így aztán megérthetjük azt is, hogy hogyan tudott húsz kilométert gyalogolni az „átlóttfejű” parasztgyermek. Ugy, hogy fejét, illetve agyát nem lötték át s így az élet folytatására szükséges szervnek a roncsolása nem is következett be, a másik esetben pedig az agyzúzódás okozta agyrázkódás után sérült magához tért, tehát cselekvőképesége is visszatért s ezért tehetette meg a 700 lépésnyi utat.

Ki tudta?

Magyarországon az 1930-as népszámlálás szerint nagy- és kisközségeinkben — összesen: 3417 — 5.807.068 lélek élt, 1705 községben 1000 lakosnál kevesebb.

Portyázás.

Néhányszor írtunk már a színpadokon szereplő katonáról s most vitéz Csikós Jenő őrnagy foglalkozik könyvében ezzel a kérdéssel. Odamondogat írónak és színházigazgatónak, de igaza van. Ideje már, hogy a szórakoztató irodalom vagy keressen más témát a szemtelen tisztiszolgánál és vasvilla-bajszú őrmesternél, vagy pedig hagyja békiben a katonákat, ha nem ismeri őket.

Pedig hát, mi van rajtuk nemismerni-való? Mindig csodálkozunk és bosszankodunk, ha olyasmit mond valaki, hogy a polgári társadalmat közelebb kell hozni a katonasághoz. Mi van ezen a kettőn közelebbhozni való? Hiszen a kettő egy és ugyanaz. Légüres fontoskodás ez az összehozás, nincs rá semmi szükség. Minden magyar polgár a nemzet katonája és minden magyar katona a nemzet polgára. Semmi szükségünk sincs nekünk katonáknak, fogadatlan prókátorokra még irodalom címen sem. Nincs valamirevaló magyar család, amelynek néhány tagja ne lenne vagy ne lett volna katona, mit kellene hát még nekik magyarázni puszkáról és laktanyáról? A katonavilág különben csak azoknak az írónak ismeretlen és idegen, akik nem voltak katonák. Nem volna célszerűbb, ha régi operettek suta katonáinak az utánzása helyett bevonulnának néhány hónapocskára a laktanyába? Utána aztán írhatnának katonaszerepeket.

Brüsszelben érte a háború Galina Rózát, aki nem más, mint Zsámbék egyik viruló hajadona. Kint cselédeskedett egy belga orvosnál, aki elmenekült a németek elől, Róza pedig ügyesen és okosan a németeket kérte meg: juttassák haza Magyarországra.

A német katonáknak azokban az órákban és napokban Brüsszel környékén voltak fontosabb és sürgősebb feladataik is, mint elkallódott cselédlányokat Zsámbékra irányítani, mégis megtették. Katonai gépkocsin vitték a német határig, ott jegyet nyomtak a kezébe egy cédulával, hogy minden vasuti állomásorség lássa el Rózát enniválóval és felültették a vonatra. Nem valószínű, hogy Róza szép szeméért, hanem a rend kedvéért tették ezt a németek. Nem tűrik a rendetlenséget és az értékek elkallódását, akár eleven ember az érték, akár üres szardíniás doboz. Róza Zsámbékról jött Brüsszelbe, ott gazdátlanul maradt, Rózának tehát haza kell jutnia Zsámbékra, pedig a térkép megmutatja, hogy a két hely nem éppen szomszédos. Mindegy: ha a Marsba is, de Róza menjen vissza oda, ahol számára a Teremtő a maga helyét megjelölte, különben csorba esik a világ rendjén.

Kicsiség, mégis nagy dolog. Ilyen kicsiségekből nőtt az a félelmetes erő, amelyik most Párist döngeti.

Mostanában tárgyalják az ál-lord bűnügyét. Szórta a pénzt Budapesten és lordi címe megnyitotta előtte az ajtókat. Akinek kedve telik abban, hogy fővárosunk festett-feslett és luxusautón járó alvilági életébe belenézzen, olvashatja a részleteket az újságokban. Bennünket inkább az érdekel ebben az esetben, hogy ha egy csirkefogó magáraakasztja a kölcsönlopott lordi címet, milyen képtelen dolgok sülnék ki ebből. Hajlamunk van arra, hogy belevakuljunk a címekbe s ha nekünk véletlenül nincs, elég a másé is. Csak cím legyen.

Ilyen ál-lord százával és ezrével csatangol és harácsol ebben az országban szerteszét. Nemcsak Budapesten, hanem Kondoroson és a többi faluban is. A szélhámosságban mi, magyarok, nem látunk különösebb bűnt, inkább csak „stiklinek“ nevezzük és valami elismerésfélét is érzünk olyan emberek iránt, akik a „jó svádájukkal“ munka nélkül élnek s ott fosztják ki embertársaink anyagi és erkölcsi javait, ahol érik. Elég, ha az ismeretlen igazgatónak, vagy főtanácsosnak mondja magát, már törjük össze magunkat, hogy alázatos szolgálatára legyünk, nálunk igazán nem nehéz szélhámoskodni. Mi boldogtalanok vagyunk, ha nincs körülöttünk két-három ember, akinél többretarthatjuk magunkat, de gyönyörűségünk csak akkor igazán teljes, ha másik két-három viszont olyan fölöttünk álló valaki, aki sokkal több ugyan nálunk, de velünk azért barátkozik. Mással nem, de velünk igen, mert ez a borsa-sáva a dolognak.

Ez a hiszékenységi és címkórsági békeidőben még megjárja, elvégre, ha valakinek megér száz pengőt egy ál-gazdatiszt pertúja, csak szórazzék. De most nem ilyen időkben élünk. A szélhámos most ma nagyobb vadra megy. Ma ő a főpropagandista. A világgazdasági és a vezérkarok terveit senki nem ismeri jobban nálánál. Rémit és vadit. Mérgez és puhít. Egyénisége százrétű, tehát legalább száz emberhez tud százféle álarcban közeljutni. Megtaláljuk a kastélyokban éppen úgy, mint a lebujban és a laktanya környékén, mert minde-nüvé bejut.

A szélhámos ma legszívesebben politikai üzletekben utazik, mert ezt fizetik legjobban. Ha egy falut sikerül bizonyos irányban felhangolnia, ha csak néhány propaganda-bűzbombát sikerül jól falhozcsapnia, busásabban jövedelmez, mint máskor a tiszteres házasságszédelgés, pedig az se kutya. Döfjük ezeket az ingyenélő cím- és rangtatárokat, ezeket a bátyámuramozó, túlbarátságos idegeneket a törvények vasvillájára és lökjük őket a nemzet szemétdombjára, mert odavalók. Aki a faluban egyetlen szóval is eltér az igazi becsületes magyar beszédétől, aki munkanélkül pumpol földesurakat és napszámosokat, akin gyanusan fityeg a zergetollas kalap, egyáltalában: aki nem a mi falunkba való igazi magyar, annak mindig akad a füle mögött valami por, amit könnyű a csendőrnek lefújni. Csak vegye elő a paragrafus-seprőjét!

Ki tudja?

Ki a halottkém?

A Kormányzó Úr Ó Főméltósága Csik Ferenc alhadnagynak a Magyar Ezüst Érdemérmét adományozta nyugállományba helyezése alkalmával, kiváló szolgálati elismerésül.

A csendőrségi bűnügyi nyilvántartás anyagának kiértékelése.

Írta: NÉMETH JÁNOS VII. tiszthelyettes (Budapest).

A nyomozó osztályparancsnokság bűnügyi nyilvántartójában egy úgynevezett „kiértékelő“ alcsoport is működik. Ennek az alcsoportnak a feladatáról és az ezideig végzett munkájának eredményéről óhajtom olvasóimat tájékoztatni.

Az alcsoport a Nyomozati Értesítő részére a hírközpontba naponta beérkező nyomozati bejelentések adatait vizsgálja és az azokban talált, a nyomozás számára hasznosítható adatokat állandóan felszínen tartja. A kiderítetlenül maradt esetekről érkezett nyomozati bejelentések között az összefüggéseket keresi, a felfedezett azonossági pontokat rögzíti és a hasonló módon elkövetett, de időközben kiderült bűncselekmények gyanúsítottjai között igyekszik a kiderítetlenül maradt bűncselekmények tetteseit felfedezni, vagy legalább a tettes kilétére vonatkozó adatok birtokába jutni.

A kiértékelő alcsoport munkáját vitéz Kudar Lajos őrnagy úr 1939 március 8-án a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem büntetőjogi szemináriumán „A büntetések üldözésének módszerei“ címmel tartott előadásában is ismertette. (Megjelent a Csendőrségi Lapok 1939 április 1. és 15. számában.) Én főképpen az őrsöket érintő mérvben érintem ezt a kérdést.

Bevezetőben megemlítem, hogy a „kiértékelés“ szó az alcsoport részéről azt jelenti, hogy a nyilvántartásban elraktározott különféle adatokból a használhatókat kikutatja, a kiderítetlen esetek hézagaiba beillesztgeti, az adatok közötti hasonlóságokat, össze-

függéseket keresgéli és megállapításait szükség esetén minden kérdés nélkül is az örsök és egyéb szervek rendelkezésére bocsátja.

Az alcsoport 1935. év elején kezdte meg működését. Munkájának eredménye természetesen később, 1936-ban kezdett csak mutatkozni. A gondolat, amely az alcsoportot életre hívta és útjára engedte, helyesnek és időszerűnek bizonyult, amit az alább ismertetett eredmények igazolnak.

Az alcsoport által vezetett eredmény-kimutatás szerint a kiértékelés alapján az alcsoport működésének megkezdése óta 1940 március 31-ig kiderült:

- 315 csalás,
- 307 lopás (ebből kettő kasszaifurás),
- 23 sikkasztás,
- 4 pénzhamisítás,
- 3 rablás,
- 1 szándékos emberölés,
- 1 erőszakos nemiközösülés,
- 1 hatósági közeg elleni erőszak,
- 1 hamistanuzás és
- 2 okirathamisítás.

7 ismeretlen talált hulla kilétét állapították meg, 39 keresett személy tartózkodási helyét találták meg, 1 ismeretlen süketnéma kilétét megállapították, 1 ellopott tárgy azonosítás folytán megkerült, 2 elkoborolt állat tulajdonosát megállapították.

Ezeket kívül még 35 kisebb vonatkozású ügyet intézhettek el eredményesen az örsök az alcsoport közreműködése folytán. Kb. 100 bűncselekmény tettese is ismeretessé vált az alcsoport segítségével, de ezek a tettesek még nem kerültek kézre s addig az alcsoport ezt a közreműködést nem könyveli el eredmény gyanánt.

Az alcsoport munkájának részletezésével nem foglalkozom, csupán azt jegyzem meg, hogy ahány eset fordul elő, annyiféle módon kell kombinálni, belőle következtetéseket alkotni és annak nyomán a gyanúsítható személy kilétének megállapításához jutni.

Két egyszerű eset ismertetésével megkísérlem bemutatni az alcsoport munkáját, ismételve azt, hogy ez a munka az esetek természete szerint más és más.

1. 1937 november 16-án a tiszavárkonyi örs a hírközpontba jelentette, hogy 1937 november 11-én az esti órákban Ábrahám István* tószegi lakosnál egy ismeretlen férfi jelent meg, aki éjszakai szállást kért és kapott.

Az ismeretlen férfi beszélgetés közben elmondta, hogy egy társával a Tiszán halásznak csónakon. Tekintve, hogy az eső esik és a csónakon esős időben csak egy embernek van alvóhelye, neki éjjeli szállás után kellett néznie. Elmondta azt is, hogy csongrádi lakos, édesanyja nyugdíjas vasutas özvegye. Keresztnevként Sándor nevet mondott. Ábrahámék az idegen által az éjszakai szállásért felajánlott pénzt nem fogadták el, aki erre azt mondta, hogy a család valamelyik tagja menjen le vele a Tiszára, ahol a szállás fejében halat fog adni. Ábrahám a 13 éves Borbála leányát küldte el az idegennel a halért. Az ismeretlen férfi ezután a leányt elvezette a Tiszaparra és ott erőszakot követett el rajta.

Az idegen személyleírását pontosan megadták Ábrahámék. Különös ismertető jelét is jól megfigyel-

ték. Eszerint balkéz csuklójában a tenyér felőli oldalon forradás van, amelyre vonatkozólag beszélgetés közben az idegen azt mondta, hogy egy verekedésnél kapott kardvágás nyoma. Állítólag a baloldai csípője táján is van kardvágástól származó sebhely. Elbeszélte, hogy Budapesten szolgált, mint huszár és egy verekedés alkalmával vagdalták meg. Megfigyelték Ábrahámék azt is, hogy a gyanúsítottnak a jobb alsókar tenyér felőli oldalán egy sapkás női fej van tetoválva. Gyanúsított kilétét megállapítani és kézrekeríteni az örs nem tudta, kérte a Nyomozati Értesítőben való közzétételét.

A kiértékelő alcsoport a nyomozati bejelentés adatait részletesen áttanulmányozta és a nyilvántartás „különös ismertető jelek csoportjában szereplő egyének között igyekezett olyan nyomozás alatt álló egyént keresni, akinek különös ismertetőjele a tetteséhez hasonló. Ilyen egyén azonban nyilvántartva nem volt.

Ezután arra kellett gondolni, hogy a tettes olyan nyomozott egyén lehetett, aki időközben már meg is került s akinek ennél fogva nyilvántartó lapjai elfogása után, az úgynevezett holt anyagba, a „J” osztályba kerültek.

Megkezdődött tehát a kutatás a „J” osztályban is. Hosszas keresés után ráakadtunk az emberünkre. Az adatok nagyszerűen vágtak. Verebes Péter, 30 éves nőtlen, gyárimunkás volt az illető, aki 1937 október 8-án Kiskunmajsa határában felkértezkedett Kajtár Lajos szekerére, elment vele Kiskunmajsára s egy pár napig Kajtár házában tartózkodott. Németh Jánosnak mondta magát, házasságot ígért Kajtár leányának, de pár napi vendégeskedés után meglopta a gazdát és megszökött. A kiskunmajsai örs Németh János néven kérte a Nyomozati Értesítőben közzétételét.

A személyleírás vezette nyomra a kiértékelő alcsoportot, mert Kajár jó megfigyelése alapján, a kiskunmajsai örs, igen helyesen, részletes személyleírást közölt a hírközponttal. Ott volt a jobb alsókarján a tetovált sapkás női fej, a balkéz csuklóján, az erős forradás. A nyomozati iratokból kitűnt továbbá, hogy később a kiskunmajsai örs elfogta a magát Németh Jánosnak nevező gyanúsítottat, aki a valójában Verebes Pál volt. Nyilvántartási főlapja szerint több büntett nyomta a lelkét, a kecskeméti kir. ügyészség büntetés végrehajtása, a szegedi és kecskeméti kir. törvényszék pedig lopás büntetése miatt körözte a Bűnügyi Körözesek Lapjában.

Mutatták az iratok azt is, hogy nevezett a szegedi rendőrkapitányság 1938. január 24-én Szegeden sikkasztás büntetése miatt elfogta és a szegedi kir. ügyészségnek átadta. Az érdekelt örsök is lefolytatták már vele a nyomozást és a szegedi Csillagbörtön lakója volt.

A kiértékelő alcsoport az adatait közölte 1938 március 3-án a tiszavárkonyi örsrel, azzal, hogy a nyomozás eredményéről az örs a hírközpontnak tegyen jelentést.

Az örs 1938 március 24-én a hírközpontnak jelentette, hogy Verebes Pétert az örs járőre a szegedi Csillagbörtönben kikérdezte, de az az erőszakos nemiközösülés elkövetését tagadta. Minthogy az ügyészség Verebest nyomozásra a járőrnek nem adta ki, a járőr pontos személyleírást vett fel s ezt a sértettel és a tanukkal közölte. Úgy a sértett, mint hozzátartozói kijelentették és határozottan

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.).

állították, hogy a személyleírás alapján felismerik azt az egyént, aki a kérdéses éjjelen náluk aludt és az erőszakos nemiközösülést elkövette. Az őrs jelentést tett az illetékes szolnoki kir. ügyészségnek és kérte, hogy a szembesítést az ügyészség hivatalból rendelje el és az eredményről az őrsöt értesítse. A szembesítés teljes eredménnyel járt, Verebes mindent beismerett.

2. 1939 december 1-én a celldömölki őrs a hírközpontba jelentette, hogy az 1939 november 9-ére virradó éjjelen Sömjénmihályfa községben falbontással elkövetett üzleti betörés tettesét, Balga Mihály etei lakos személyében, kiderítette. Balga Mihály beismerte, hogy 1939 október 20-án szabadult ki a váci fegyházból, ahonnan Ete községbe ment, majd onnan Budapestre távozott. Budapestről október 29. vagy 30-án Dorog irányába csavargott el és november 4-én érkezett Győrbe. November 7-én virradóra Takácsi, 8-án virradóra Vinár és 9-én virradóra Sömjénmihályfa községben falbontással üzleti betöréseket követett el. Fejér és Tolna vármegye területén követett el még 7 falbontásos betörést.

A kiértékelő alesoport Balga Mihály bűncselekményeinek elkövetési módját tanulmányozva megállapította, hogy 1939 november 4-én virradóra Bana községben követtek el ahhoz teljesen hasonlóan betörést, ahol ismeretlen tettes ifj. Németh István banai lakos fűszerüzletének falát kibontotta és az üzlet pénzes fiókjában talált 70—75 pengő váltópénzt ellopta. A bábolnai őrs az esetnek a Nyomozati Értesítőben közzétételét kérte. A tettes kilétére vonatkozólag minden támpont hiányzott.

A kiértékelő alesoport a Balga Mihály által elkövetett sorozatos falbontásos üzleti lopásokról a bábolnai őrsöt értesítette azzal, hogy a veszprémi kir. ügyészség fogházában levő Balga Mihály Dorog irányából csavarogva, 1939 november 4-én érkezett Győrbe. Tehát a lopás elkövetése éjjelén a Győrhöz nem messze levő Bana községben is megfordulhatott és a falbontásos üzleti lopást elkövetette.

A bábolnai őrs 1939 december 22-én már jelentette is, hogy a falbontásos üzleti betörést Balga Mihály személyében kiderítette.

Ebből az esetből láthatjuk, mennyire fontos, hogy a nyomozó járőrök az elfogott egyéneket csavargási útirányukra vonatkozólag részletesen kikérdezzék és azt a hírközpontnak bejelentsék. Ha a celldömölki őrs ezt a fontos körülményt a hírközpontnak nem jelentette volna be, a bábolnai őrsnek egy kiderítetlen bűncselekményével több volna.

De éppúgy láthatjuk, hogy az elkövetett mód és a pontos személyleírás bejelentése sem kevésbé fontos. Ezekből és ezekhez hasonló adatokból következtet és állapítja meg a kiértékelő-alesoport az ismeretlen ség kódében bujkáló gyanúsítottakat, vagy az az őrsöknek értékes útbaigazításokat ezekre nézve.

Az alesoport működését utasítások nem szabályozzák. Nyomozó Utasításunkban a kiértékelés rendszerével nem találkozunk, a Ridegh—Olehvály nyomozástanban azonban már megtaláljuk és fogalmat alkothatunk fontosságáról.

Munkánk sikerének eléréséhez különféle segédeszközöket veszünk igénybe. Úgy teszünk, mint az építész, építünk és bontunk. A gyakorlatban bevált segédeszközöket tovább fejlesztjük, az értékes anyagokat gyűjtjük és raktáron tartjuk. Ezt az anyagot abból válogatjuk ki, amit az őrsök a hírközpontnak

bejelentenek. Nemesak rajtunk, hanem egymáson is segítenek tehát az őrsök, ha minden olyan adatot bejelentenek, amely a gyanúsítható személy kilétére, kiderítetlen bűncselekményre, gazdátlan tárgyakra, keresett bűnjelekre stb. adatként szolgálhat. A sokszor jelentéktelennek látszó esetek is a kiértékelésnél fontos támpontul szolgálhatnak. Így lesz a nyilván tartás igazi segédeszköze a nyomozásnak, de ennek a rendeltetésének csak akkor tud megfelelni, ha az őrsökön levő bajtársak a tudomásukra jutott s a nyomozás számára hasznosítható adataikat a hírközpontnak pontosan bejelentik.

Megemlítem, hogy az alesoport nemesak a csendőrsőseknek juttat a nyomozás számára hasznosítható adatokat, hanem a rendőrkapitányságoknak és minden nyomozószervnek is.

EMCÉKEZZÜNK!

Hütter Ede kápolnásnyéki őrsbeli csendőrt, 1886 június 15-én a pázmándi határban egy orvvadász agyonlőtte.

Szabó József keceli őrsbeli alör mestert, zavarók megfékezése alkalmával egy többszörös katona-szökevény Kecelen 1919 június 15-én agyonlőtte.

Wittmann Agoston esztergomi őrsbeli csendőr címz. őrmester az oroszokkal Kosmierzyn mellett vívott ütközetben 1915 június 17-én elesett.

Csécsei Károly alsódabasi őrsbeli csendőr címz. őrmester az oroszokkal Stari-Huziejownál vívott ütközetben kapott sébében 1915 június 18-án Munkácsen meghalt.

Szirák István felsőodori őrsbeli csendőr az orosz harctéren szerzett betegségében 1915 június 19-én Stary-Samborban meghalt.

Horváth János perkátai őrsbeli tiszthelyettest garázdálkodó huszárok megfékezése közben 1927 június 21-én egy huszár Perkátán agyonlőtte.

Galgóczi György nagymarosi őrsbeli csendőrt vasútbiztosító szolgálatban 1910 június 22-én a nagymarosi vasútállomáson egy vonat halálagázta.

Varga Dávid hosszúfalusi őrsbeli csendőr címz. őrmester a lucki csatában kapott sébében 1916 június 23-án, Vladimir-Volinszkban meghalt.

Rác György nagyperkátai őrsbeli őrsvezető címz. őrmester 1916 június 24-én komitácsi-üldözés közben Szerbiában Makovnik mellett elesett.

Simon László divécsi őrsbeli csendőr címz. őrmester a harctéren szerzett betegségében 1916 június 25-én Montenegróban meghalt.

Bakonyi András járásőrmester, paksi járás- és őrsparancsnokot és Csala Bálint paksi őrsbeli alör mestert, ellenforradalmi tevékenységük miatt vörös terroristák Pakson 1919 június 26-án kivégezték.

Büdi Ferenc tetétleni őrsbeli csendőr orosz gránát által felgyújtott házban szenvedett égési sebei- ben 1915 június 28-án Tarnowban meghalt.

Dékány Benedek járásőrmester, ráckevei járás- és őrsparancsnokot ellenforradalmi tevékenysége miatt vörös terroristák Ráckevén, 1919 június 29-én kivégezték.

A bajtársiasságról.

(Április 1-i pályázatunk nyertese.)

Írta: TAKÁCS FERENC tiszthelyettes. (Kassa.)

Csendőrségi életemben háromféle bajtársal találkoztam és pedig:

1. valódi (igaz),
2. ál- és
3. rossz — vagy helyesebben bajtársiatlan — bajtársal.

Az első csoportba tartoznak azok, akik bajtársiasságuknak nem üres szavakban adnak kifejezést, hanem azt önzetlenül, tettekkel is bebizonyítják. Átérzik a bajtársiasság szükségességét, jelentőségét, osztoznak jóban-rosszban, egymás örömeiben-bánatában s mind szavaikban, mind tetteikben azt mondják, illetve azt teszik, ami bajtársaiknak előnyére, a szolgálatnak pedig javára válik. Gondosan kerülnek mindent, ami a békés együttélés és a bajtársiasság megzavarására vezet.

A második csoportba azok tartoznak, akik szemben a legjobb bajtársiasságot színlelik, sőt nagy hangon hirdetik, készséget és odaadást mutatnak mindaddig, amíg azt tettekkel bizonyítani nem kell. Amikor azonban a cselekvés terére kellene lépniök, meghátrálnak, különféle kibuvót keresnek, kifogásokkal, mentegetőzésekkel állnak elő és kivonják magukat a bajtársiasság által megkövetelt jócselekedetek alól. A bajtársiasság érdekében nem hajlandók áldozni semmit, annak fejlesztését és ápolását mástól várják.

A harmadik csoportba pedig azok tartoznak, akik ravasz és alattomos módon, bajtársaik háta mögött végzik bűnös, megvetendő munkájukat. Ezek rendszerint bosszúból vagy az érdemesebb iránti irigységből igyekeznek ártani bajtársaiknak. Különösen őrsparancsnokaik ellen áskálódnak, azok gyengéit és hibáit jegyezzetik titokban, hogy adott esetben felhasználhassák.

Az ilyen bajtársiatlan eljárás feldúlja az őrs belső békés életét és áldatlan állapotokat idéz elő, ami legtöbb esetben súlyosabb következményeket von maga után. A vége pedig az szokott lenni, hogy az ilyen rossz bajtárs, még mielőtt másokat is megfertőzne, a testületen kívül találja magát. Hála Istennek!

Ezek előrebocsátása után úgy hiszem nem tévedek, ha azt állítom, hogy a bajtársiasságot csak az tudja helyesen értelmezni és gyakorolni, aki maga is valódi (igaz) bajtárs.

A bajtársiasság alapja mindenekelőtt az egymás szeretete, megértése, hibái és gyengéinek, jó-rossz tulajdonságainak ismerete és azokhoz való helyes alkalmazkodás, továbbá az egymás iránti őszinte ragaszkodás, segítség — mindig önzetlenül, számítás nélkül és szerényen, sohasem hangosan, viszont állhatatosan.

Bajtársiasság nélkül nincs nyugodt, békés élet és eredményes szolgálat.

A helyesen értelmezett bajtársiasságot nem a nagy és kimagasló cselekmények bizonyítják, hanem igen gyakran egészen lényegtelennek látszó kicsinyiségek és apró szivességek is.

Röviden mondva, az a helyes bajtársiasság, ha mind szavainkban, mind pedig tetteinkben azt

mondjuk és azt tesszük, amivel bajtársaink javát szolgáljuk, érdekeiket előmozdítjuk s mindezeket a szolgálat javára értékesítjük. Soha ne mondjunk és ne tegyünk olyant, ami — mástól — nekünk sem esnék jól. Jegyezzük meg azt is, hogy nem elég csak rosszat nem tenni bajtársainknak, hanem jót is kell cselekednünk.

Egyre azonban vigyáznunk kell, még pedig arra, hogy túlzásba ne essünk, másokat pedig túl ne értékeljünk a bajtársiasság gyakorlásában, mert ezzel az ellenkező eredményt érjük el.

A helyesen értelmezett bajtársiasság fogalma alá tartozik az is, ha — szemben az elmondottakkal — valamelyik bajtársunk olyan kérését nem teljesítjük, amelyből előreláthatóan hátránya vagy kára származik. Ez elől akkor is el kell zárkóznunk, ha bajtársunkat pillanatnyilag kellemetlenül érinti, eljárásunkat pedig bajtársiatlan színben tüntetné fel. E helyett éljünk jóakarató felvilágosítással, bajtársunkat győzzük meg és mutassunk rá a hátrányos vagy káros következményekre.

Hogy a helyesen értelmezett bajtársiasságnak hol a határa — ha egyáltalán van —, azt nehéz megjelölni. De ha mégis meg akarjuk szabni, egyszerű szavakkal, röviden azt mondhatjuk: ott a helyes bajtársiasság határa, amikor jótéteményeinkkel eljutottunk odáig, hogy a további cselekvésünk vagy egyéb közbenjárásunk — még a legjobb szándékunk és akaratunk dacára is — már nem szolgálna a bajtársi érdekeket, sem a szolgálat javát, hanem abból esetleg hátrány származnék.

Az elmondottakból következik, hogy a helytelenül értelmezett bajtársiasság ott kezdődik, amikor

a) olyan szivességet vagy egyéb jószolgálatot teszünk bajtársunknak, amely pillanatnyilag jól esik ugyan neki, de tudjuk, hogy abból végeredményben hátránya származik,

b) valamely bajtársunk olyan hibáját vagy elkövetett cselekményét palástoljuk el, amelyből előreláthatóan később nagy hátránya lehet, míg a kellő időben történt közbelépés megmentené a súlyosabb következményektől.

Szolgáljon a bajtársiasság, illetve a bajtársiatlanság megvilágítására, a gyakorlati életből vett, alábbi néhány eset.

1. 1930. évben sokizületi csúsz betegségem teljesen ledöntött lábaimról úgy, hogy Budapestre, a gyógyfürdő kórházba kerültem. Minthogy járni még mankó segítségével sem tudtam, egyik csendőr bajtársam — aki kéz-betegséggel szintén a gyógyfürdő kórházban gyógykezelés alatt állott —, önként vállalkozás folytán, csupán bajtársiasságból, a kórház kőzikocsiján szállított két hónapon keresztül minden reggel a fürdőbe.

Amikor felgyógyultam, viszonzni szerettem volna szívés fáradozásait, de nem fogadott el semmit, hanem azt mondta, hogy bajtársi kötelességből tette velem szemben. Soha nem felejttem el bajtársiasságának e szép tanujelét és örökké hálás szívvel gondolok rá.

2. Fiatal csendőr koromban egyik őrsön egy Erdélyből menekült nőtlen csendőr bajtársal hozott össze a sors. Megismerkedés után panaszkodott, hogy aligha tud a csendőrségnél véglegesen megmaradni, mert kissé nehézkes felfogása miatt őrs-

parancsnokának nem éppen kedvelt alárendeltje, de úgy érzi, hogy a többi bajtársa is lenézi. Nagyon el volt keseredve és leszerelési szándékát hangoztatta, de elkeseredését csak fokozta, ha arra gondolt, hogy leszerelése esetén sem térhet haza. Igyekeztem megvigasztalni és leszerelési szándékáról lebeszélni s amikor érezte, hogy igazi bajtársra talált, megnyugodott és elállott leszerelési szándékától.

Később kórházba került, ahol eltávozással meglátogattam. Mivel kikerült környezetemből, ismét erőt vett rajta a leszerelési kényszervágy, sőt még életuntságról is beszélt, mert mint mondta, magára-hagyatottságában az életnek nem sok célját látja. Újból megvigasztaltam és megfogadtattam vele, hogy mindegyik szándékától eláll. Nemsokára szerencsésen felgyógyult s még huzamosabb ideig szolgáltunk együtt, a legjobb bajtársiasságban. Később a sors szétválasztott bennünket, azóta levelezés által érintkezünk és tartjuk fenn az igazi bajtársiasságot. Ezidőszere is a testületben szolgál s éppen a közelmúltban kaptam tőle levelet, melyben írja, hogy az volna még az egyedüli vágya, hogy kakastollas csendőrkalappal mehessen haza, Erdélybe.

3. Szolgáltam egy bajtárssal, aki az igazi bajtársiasságát nem kismérvben hangoztatta, sőt odanyilatkozott, hogy nálánál őszintébb, jobb bajtársat nem ismer. Ezek ismeretében egyik bajtársunk — akinek feleségét szanatóriumba kellett szállítani — bizalommal fordult hozzá és 50 pengőt kért tőle kölcsön. Ekkor már nem az igazi jó bajtárs módjára viselkedett, mert különféle mentegetődzésekkel elzárkózott a kölcsönnyújtástól, habár volt pénze.

A kölcsöntkérő bajtársunk eme csalódása után hozzám fordult és én segítettem ki nehéz helyzetében.

4. Ugyanez az álbajtárs egy másik bajtársával szemben pedig olyképpen mutatta ki „jó” bajtársiasságát, hogy egy magántermészetű ingatlanvételnél — hogy azt meghiusítsa —, akkor lépett közbe, (az eladó előtt a vevő bajtárs anyagi tehetségét lebesülte), amikor amaz már előleget is adott.

5. Mint őrsparancsnokhelyettes egy új őrsre kerültem, ahol egy agyonbűntetett, illetve fenytett őrmester is szolgált, aki inkább már a testületen kívül — mint belülállónak volt mondható. Engem is figyelmeztettek, vigyázzak tőle, mert rendszerint előjárói és feljebbvalóival gyűlik meg a baja, beteges érzékenykedése miatt. De nem volt kedvelt bajtárs a többi bajtársai körében sem. Jóakarattal kioktattam és felhívtam figyelmét, hogy a hátam mögött ne suttojon, hanem sérelmeit vagy észleleteit kötelességszerűen jelentse. Az őrmester csak annyit felelt, hogy ő nem olyan, mint amilyennek tartják. Amikor jobban megismertem, arra a meggyőződésre jutottam, hogy nem olyan értéktelen és bajtársiatlan, mint előttem ismertté. Őrsparancsnokunkkal együtt szigorúan, de igazságosan és egyénileg kezeltük, úgy, hogy jelenleg törzsőrmester, habár — beismerése szerint is, — előzőleg a testületből való eltávolításra volt elkészülve. Ma is szívesen felkeres egy-egy levéllel.

6. Az egyik őrsön olyan bajtárssal hozott össze a sors, aki a bajtársiasság ápolása helyett áskálódott, gyűlölködött és a bajtársiatlanságot szította. Az érdemesebb bajtársai, de főleg az őrsparancsnoka hi-

báiról titkos magánjegyzeteket vezetett. Hiába figyelmeztettük, folytatta megvetendő munkáját, amivel állandóan zavarta az őrs belső békés életét is. Ezért természetesen nem volt kedvelt bajtárs. A vége az lett alattomos és bajtársiatlan eljárásának, hogy egy, az őrsparancsnoka ellen irányuló ávtelen feljelentése kapcsán, a testületből eltávolították.

7. Szolgáltam olyan bajtárssal is, aki szeretett kimaradozni és duhajkodni. Amikor ezek miatti felelősségrevonása következett, azt kívánta a bajtársaitól, hogy javára tanuskodjanak. Akadt is egy bajtárs, aki egy alkalommal a laktanyába visszatérését a valóságtól eltérően tanúsította, aminek természetesen az lett a következménye, hogy mindkettőjüket megfenyítették.

Más alkalommal engem is kért hasonló szíves ségre, de én arra nem vállalkoztam, ami nem tetszett neki és bajtársiatlanságnak minősítette kérése megtagadását. Erre felvilágosítottam, hogy a bajok elkerülésére csak egy mód van, még pedig az, hogy megjavul és a nyílt, egyenes útra tér, mert a bajtársiasság nem kívánja meg, hogy az ő hibáit valaki elpalástolja és azáltal saját magának kellemetlenséget okozzon.

Még nagyon sok gyakorlati esetet tudok a valódi és álbajtársiasságról, de úgy hiszem, eléggé megvilágítottam a felsorolt példákkal is azok előnyeit és hátrányait.

Olvasóinkhoz.

Július 1-én egy éve lesz annak, hogy a testület minden tagja előfizetője a Csendőrségi Lapoknak, ezáltal valóban és teljesen mindnyájunké lett az. Szétszórtan, mindenütt az országban, együvértározásunk kapcsa, szolgálatunk tükre, tennivalóink és önképzésünk tárháza, segítő, tanácsadó bajtárs és szórakoztató jóbarát is a Csendőrségi Lapok. E hivatását a szerkesztő és a munkatársak legszorosabb egyetakarása munkálja, munkatárs pedig minden tiszti és legénységi bajtársunk, ezért kérdezzük meg most, az évfordulón olvasóinkat: írják meg levelezőlapon, vagy levélben, hogy: 1. a lap közleményei közül melyeket olvassák legszívesebben, (vezető cikk, szakkcikk, tárcsa, tanulságos nyomozások, lexikon, csendőreltből vett leírások, pályázatok, katonai ismeretek, szerkesztői üzenetek, stb.) 2. milyen tárgyú közleményeket szeretnének olvasni, amelyekről eddig egyáltalán nem vagy csak ritkán írtunk, 3. van-e ezeken kívül valamilyen kívánságuk a lappal szemben? Mindnyájunké a lap, a szerkesztésben ezért figyelemmel akarunk lenni a kívánságokra, közös jóra irányul tehát kérésünk és ennek érdekében kérjük minden olvasónk — tiszti és legénység — hozzászólását. Leghasznosabbak a szépírtetés nélkül adott válaszok, ezek lesznek a szerkesztés legértékesebb adatai a jövőben. Már most is köszönjük olvasóink ilyen közreműködését és a válaszok feldolgozása után a legjobb munkákat külön jutalmazni is fogjuk.

Július 1-ig kérjük a válaszokat akár aláírással, akár jelíggel.

Vincze alórmester.

Írta: GYÖNGYHALÁSZ.

Lovasesendőr volt a Hortobágyon. Kényesjárású, szép, sudár lova volt. Tancos, büszke, mint egy faluszépe, de inas-izmos, mint egy falurossza siheder. Bagamér volt a lova neve. Ezen járta a megyényi pusztát reggeltől napestig, esthajnaltól pitymallatig, mikor hogyan hozta a jósors, a — szolgálat. Szerette a szolgálatot s mindent, ami azzal járt. Nemcsak a jót, — a rosszat is. Azt is, ha egész a Tiszáig nyeregben üzött valami lókötő szegénylegényt vagy más törvényrontót, azt is, ha tépte a szél, paskolta az eső, verte a zivatar. Azt szokta mondani, keményen szép az élet. Híres, jó katona volt Vincze esendőr a Hortobágyon.

De szerette a tengernagy határt, el nem is ment volna onnan, ha talán alispánnak hívták volna más-hova, akkor sem. Tizennégyben mégis el kellett mennie. Mikor a világ négy sarka megmozdult a háború szelétől, neki is parancs jött s ott kellett hagyni a Hortobágyot. A nagyváradi lovashadosztályhoz táboricsendőrnek kellett mennie.

Ez kedve szerint való dolog volt. Ha neki az élet keményen tetszett, a háború biztosan elég kemény sor, puhíthatta kedvére eleget. Nincs is annál szebb, lenyűgözőbb, magávalragadóbb érzés, mint katonának lenni — háborúban. Hozzá: magyar lovaskatonának! Micsoda mámoros gyönyörűség volt, mikor elindultak a harctérre. Mennyi éljen, ölelés, nóta, virág, dédelgető szeretet kísérte őket, mikor elindultak... A lovak pántlikásak, bokrétságok, mint a lakodalmas menetben, a huszárok pirosak, ragyogó szeműek, zsinórosak, csákósak, mentések, sarkantyúsak, parádésak, mint megannyi főherceg. Kirántott kardjukon napsugár táncol, csákójuk csupa virág. Véges végig az úton lányok, asszonyok könnyeznek, integnek, kendőt lobogtatnak és hintik, hintik a virágot a huszárok előtt, a lovak már virágban járnak... Mennyi mámor, mennyi büszkeség...

Így ment hadba tizennégyben a nagyváradi huszárdivízió, vele Vincze lovasesendőr.

Tizenhatban alórmester lett. Azt mondom el, hogyan.

Júniusban a lengyel mezőkön álltak a Styr mögött, Lucktól északra egy napi járásnyira. A huszárok megfogytak már, inkább lóról szállva harcoltak.

Jóideje álltak már itt. Az arevonalak nyugodtak, csak kisebb tapogatódzó járőrharcok voltak, hogy éppen el ne felejtsek, hogy hogyan kell a muszkát abajgatni. Egy-két járőr kiment éjjelente és hozott néhány foglyot. Többször kísért ilyent hátra a hadtesthez, hogy ott kiszedjék belőlük, mit tudnak az odaátvaló helyzetről és szándékról.

Ezekből a hírekből és egyéb jelekből megtudták, hogy az ellenség támadásra készül júniusban. A járőrök napról-napra orosz mozgólódást jelentettek. Készülődött a muszka. Erősítéseket vont össze, lövegeket vitt állásba, löszert halmozott fel...

Egy hajnalon irtózatossá zúdított állásainkra az orosz. Az égen ezernyi villám és mennydörgés zúgott. Ilyen tüzet még nem kaptak az oroszoktól, pedig addig se éppen parittyából lövöldözött. Dél felé már portengerré vált a harcmező. A gránátok felszántot-

ták és felkavarták a mező homokját, mintha valami pokoli száműző a Szahara homokját söpörte volna ide.

Vincze a hadosztálytól a hadtesthez volt útban két százarral. Nézte a poklot, amint feléje hömpölygött. Az orosz hátrább fektette a tüzeit, biztosan megindult a gyalogság rohama. Önkénytelenül visszafogta lovát. Megállt, mögötte a két százár is. Megszokták már az ágyúdörgést, ők is, a lovak is, hiszen három éve ez a kenyerük. Mégis lenyűgözi őket az a pokol. Az ő lova csöndes horkantással néz vissza gazdájára, mintha kérdezné, arra megyünk? Biztosan rohamoz már az orosz, mert a tűz láthatóan hátragördült az első árkokról. Ott vereti most, ahol a tartalékokat sejtí. Bírják-e ilyen ágyúzás után azok ott elől? Vincze tudta, hogy felerősödött az orosz a nyugalom alatt s mi nem kaptunk hasonló erősítést. Percekig áll már, nem tudja levenni szemét a látványról. A vonalakból semmit sem látni. Messze is van, meg a gránátverte por még ott hömpölyög fölötte. Csak a gránátok gyilkos zaja hallik. Emberi hang itt olyan, mint égzengésben a tücsök-szó.

Mit lehetne itt tenni? Szeretne odarohanni a küzdők közé, rántott karddal, hajrában, mint a fergegeteg. De mit tehet háromszáz lovas ekkora pokol ellen! Meg aztán, neki parancsa van, 14 órára a hadtestnél kell lennie. Ez a parancs, indul is már, mozdítja sarkantyúját, de valami megállítja. Balról a folyóparton, ahol a Styr az ellenség felé kanyarodik, néhány lovas ötlük szemébe. Lehetnek kétezer lépésre. Most léptek ki a porfelhőből. Ott, úgylátszik, már nem veret a muszka.

Vincze nézi a lovasokat: kozákok. Nyolcan-tizen vannak, vágatva jönnek a folyóparton, túl az ellenség felől.

Előttük párszáz lépésre fut el a folyó s Vincze tudja már, miért siet a kozák járőr. Erős lovasbüri van előttük a folyón, azt akarja birtokba venni. Feljebb a folyón hadihíd van. Ismeri a kozák haremodort. Áttörés után a folyó átkelőhelyeit megszállja vagy lerombolja, hogy a rendezett visszavonulást megakadályozza. Eszerint áttörték a vonalunkat ott elől. Talán már özönlik is át a muszka az ütött résen. Mit tegyen? Parancsa van... Nézi a vágató kozák járőrt, közeledik a bürühöz... Visszanéz a huszárokra, tüzel a szemük, látja, egyet gondolnak vele. Mozdít a száron balkezelével és hű lova előre szökken, utána a két százár. Egy lélekzet és ott vannak a folyónál. Legjobban szeretne eléjékvágtatni a kozáknak, pusztá karddal. Csábítja a gyönyörű hajrá, a huszárok is ott mögötte, hiszen a százár mindig a lovas-harcra vágyik. Azt a keserves muszka lelkit, milyen csilhi-puhi lenne itt hamarjában. Csaba vitéz lovasai nem győznék nézni odafenn az égi csillagok közül. Még sem ront rájuk. Nem kockáztat annyit, a kozák sokkal erősebb.

Leugrott lováról, intett a huszároknak s azok is leszöktek a lóról. A kozákok gyorsan közeledtek. Az ágyú nem üvöltött már elől. A lovakat beállította a parton levő fűzbokrok közé, amelyek a bürüt is rejtették. Gyorsan intézkedett. A málhatáskából a löszert kiszedette s átvitte két százárját a bürün. Kijelölt mindegyik százár helyét, a szuronyt feltűzette és megjelölt egy pontot a parton, hogyha a kozák odaér, egyszerre tüzeljenek. Mikor intézkedéseit

kiadta, észrevette, hogy nagyobb lovascsoporthoz közelik a járőr után. Lehetett jó félszotnya kozák. A járőr ennek nyilván kisebb felderítő része.

— Lesz mit aprítani a tejbe, — morogta, míg maga is elhelyezkedett. S nézte, hogy látják-e a huszárok a félszotnyát. Látták. De csak úgy készítgettek a karabélytámasztékot, mint előbb. Ő sem adta fel a tervét. Nem is módosította. Hadd jöjjenek.

Bízott, hogy sikerül tűzzel meglepni a járőrt, azután meg majd csak lesz valahogy. Elvégre, hadiszerencse is van a világon.

Alig helyezkednek el, látja, hogy a porfelhőből rendetlenül visszafelé futó csoport bontakozik ki. Biztosan az orosz gránátgáz szétszórta az elől levő ezred tartalékát, a futók abból valók.

Egyik huszár feléjük legyint a fejével, amint meglátja őket:

— Ezek ugyan nem segíteni jönnek, — s morogott valamit az Isten haragos nyiláról.

A kozák járőr közeledett, észrevette az is a futó csoportot. Vincze csendes vigyázzal figyelmeztette a huszárokat, hogy legyenek készen s mikor a kozákok a megjelölt pontra értek, rájuk dörrent a három karabély. Három ló felbukott, a többi lovas lóról szállt és igyekeztek beterelni a lovakat a bokrok közé. De újabb lövésekre hagyták a lovakat a sorukra s maguknak kerestek takarást a bokrok között, onnan aztán hamarosan tűzzel tapogatóztak a mieink körül.

Vincze látta, hogy a kozákat elintézte, de nem véglegesen, mert tartani lehetett attól, hogy a megfogyatkozott járőr a bokrok között megközelíti a bürüt. Hogy meg ne lephessék, meghagyta a huszároknak, hogy több lövést ne tegyenek, hanem figyeljenek a kozákok felé és ha felbukkannak, akkor lőjenek.

A lövések zajára a menekülők megtorpantak, de mikor meglátták a lovakról, hogy kozákokra lőttek, újra nekiiramodtak. Sokan, százan is voltak. Biz' rendetlen csoport volt, némelyiknél puská sem volt.

Vincze nézte a futókat, majd a közeledő lovascsapatot. Terve az volt, hogy megállítja a futókat, lelket önt beléjük, ha másként nem, fegyverrel s szembeszáll a kozákokkal. Így már a számbeli fölény a mi javunkon volt. Valamelyik galíciai ezredből valók voltak az istenadták.

Bevárta, míg 50 lépésre értek, akkor kiállt a lovasbűrt elé, kezében fogta karabélyát és harsányan rákiáltott az elől futókra:

— Sztoj! — és mutatta nekik erélyes mozdulattal, hogy rajvonal a parton.

Azok megütődve, megbabonázva néztek rá. Mit akar itt ez az egy ember, mikor ők százan futnak... Észrevették az oldalt közeledő kozákat — lehetett 800 lépésre — s nekilódultak a bürűnek. A két huszár éppen akkor sütötte el karabélyát. Kozákat láttak előbukkanni a bokrok között. A futók azt hitték, ez nekik szól, mert Vincze is lövésre emelte karabélyát. Odatömörültek köréje, pedig féltek tőle, mint a pokol tüzétől. A haretéren szerzett szláv tudományával igyekezett leket önteni beléjük. Sürgős volt a dolog, mert erősen közelgett a félszotnya.

Sikerült elrendezni őket némiképpen. Bizony, sűrűbb volt ez a rajvonal, mint ahogy a szabályzat tanította, de ez most nem volt baj, fontos, hogy bátorodtak az atyafiak. Már a puskát is megtöltötték és Vincze szavára meg példájára keményen rálöttek a

félszotnyára. Szétrebbentek azok és szépen rajvonalba fejlődtek Vincze ellen, de az tűzzel távoltartotta őket.

Egyik huszár a parancsnoksága alatt erős járőrt alakított s ez a kozák járőr megmaradt embereit egy kis ropogós huza-vona után elfogta. Még érkeztek futók a vonal felől, de ezek már Vincze arcvonalába ütköztek és némi biztatásra simán beilleszkedtek. Így a hídfő meg volt mentve. Később a kozák csoportot ügyes ellenlökéssel a mi ellentámadásra induló tartalékaink karja közé szorította s így azok is foglyul estek.

Az ütközet után hadosztályparancsnoka, amikor a nagyezüstöt a mellére tűzte, a csapat előtt igen megdicsérte és azt mondta:

— Köszönöm, jó vitézem, — Vincze alórmester. És kitüntetést kaptak a huszárok is.

Bűnözők és élőködők fogásai.

Írta: TÖRÖK BERTALAN őrmester (Ungvár).

I.

A tavaszi és nyári hónapokban gyakori eset, hogy kapzsi árusok a jó tojás közé költésre nem alkalmas, tyúk alól kikerült úgynevezett záptojást helyeznek s azt a piacon azzal az ürüggyel, hogy sietnek haza, 1—2 fillérrel olcsóbban árusítják. A valóság csak akkor derül ki, amikor a vevő feltöri ott-hon a tojást, de akkor már sajnos, késő.

Ha hozzáértő vásárló a romlott tojást véletlenül felismeri és az eladóval közli, az csodálkozva igyekszik szándékát palástolni azzal, hogy „véletlenül” került a romlott tojás a többi közé...

II.

A kárpátaljai községekben sok kapzsi korcsmáros olcsó denaturált szeszt átfőzve, vagy csak egyszerűen vegyítve, rendes pálinka gyanánt árusít. A szeszt kedvelő kárpátaljai lakosság ezt nem igen fedezi fel, hanem mint jó erős pálinkát, élvezettel fogyasztja az egészségét veszélyeztető undok kotyvalékot.

III.

Egyik szabolcsi nagyközségben két tejüzem működött. Az egyik a Hangya Szövetkezeté, a másik pedig egy zsidó fűszer- és vegyeskereskedő tulajdona volt. A zsidónak annyira jól ment az üzeme, hogy szinte gondot okozott a nagymennyiségű tej beszállítása a közeli városban levő tejközpontba. Ezzel szemben a Hangya tejüzeme igen gyakran még a Zöldkereszt útján a nyomorgó sok gyermekes anyáknak kiutalt tej mennyiséget sem tudta kiszolgáltatni.

Ennek egyszerű oka az volt, hogy a zsidó 2—3 fillérrel drágábban vásárolta meg a tejet, de a tej ára fejében fűszert és más cikkeket szolgáltat ki. Így csábította az eladót, hogy neki adja el a tejet, amivel egyúttal fűszerüzletét is fellendítette, mert sok silány portékát sózott a falusi magyar nyakába a jó tej helyett. Ez a lelkiismeretlen meggazdagodás titka.

IV.

Régi közmondás, hogy mindenki olyan kalappal köszön, amilyen van és úgy él, ahogy tud. Télen, amikor nincs munkaalkalom és nincs kereset, egyes

vidékeken arra kényszerül a szegényember, hogy a nyáron fáradtságos munkával szerzett napraforgómagból készített olaj zsíráját fillérekért eladja egyes kereskedőknek. Ezek természetesen örömmel megvásárolják és edényekben tárolják. Nyáron, amikor a szegényembernek másra nem telik, ötszörös áron adják vissza a rászorulóknak, de már akkor alig élvezhető, dohos állapotban.

V.

Tengeri (kukorica) érés idején napirenden érkeznek panaszok az örsre, hogy a községek közelében fekvő földekről lopják a tengerit. Jó tudnunk, hogy cigányokon és egyéb tolvaj népségen kívül sokszor a házőrzés céljából otthon maradt 8–10 éves gyermekek a tettesek, akik naponként 5–6 cső tengerit ellopni és azt cukorért a falusi kis szatócüzletbe hordják. Az ilyen lelketlen kereskedők valósággal ránevelik a gyermekeket a lopásra.

VI.

Előfordulnak olyan panaszok is, hogy a pár nappal előbb vásárolt, szelid és jámbor tehenet vagy lovat meg sem lehet közelíteni, mert rúg, harap, a tehen pedig dőf és nem adja le a tejet. Az oka ennek az, hogy egyes kereskedők vásári alkuszokkal egyetértve, a hamis állatot alkohollal elbódítják (pálinkás kenyeret etetnek vele) s amíg ennek a hatása tart, a legvirgoncabb állatból is kezesbárány lesz. Sok jóhiszemű ember ráfizetett már az ilyen vásárlásra.

Az is sok embernek okozott már károsodást, hogy a vásárban drága pénzen megvásárolt hasas tehen ellését hiába várta, mert a tehenet a vásár napján babbal etették meg, amitől az úgy nézett ki, mintha tényleg hasas lenne.

VII.

A tolvaj a bűnjeleket gyakran elássa. A múlt év tavaszán egy nyomozás alkalmával 2 szekér lopásból származó burgonyát sikerült őrizetbe vennem és 6 tettest jelentettem fel lopásért. Az őrizetbe vett burgonyát az egyik tettes felásott és beveteményezett konyhakertjében, kisebb csomókban elásva találtam meg.

VIII.

A városok körüli községek lakóit naponként lehet látni, hogy nagy batyuval a hátukon, a város felé igyekeznek. A batyukban rendszerint egy-egy kupa tejet, zöldséget, gyümölcsöt, baromfit stb. szállítanak a piacra. Sokszor azonban az ilyen batyukban tej helyett bort szállítanak, hogy a fogyasztási adó alól kivonják. De olykor csempészett leveles dohány, lopott baromfi, nem ritka esetben pedig hatósági engedély és húsvizsgálat jelenléte nélkül levágott állati hús a batyuk tartalma.

Az ilyen batyús emberek rendszerint túl korán elindulnak otthonról, batyujukat gondosan összekötik, hogy abból semmi ki ne látszódjék és keresik a mellékutakat.

IX.

Falusi kocsimák udvarán vásár- és ünnepnap délutánokon sok helyen 13–16 éves fiúgyermekek 2 filléresek feldobásával „Szám vagy korona” játékot játszanak. Egy-egy gyermeknek néha 1–2 pengője is összegyűl. Hogy az ilyen pénzek honnan származnak, azt homály fedi, az azonban sokszor megál-

lapítható, hogy az ilyen legénykének lelkiismeretlen kocsmárosok szeszes italt szolgáltatnak ki, amivel nemcsak kihágást követnek el, hanem a nemzet ellen vétkeznek, mert megmérgezik és italozásra szoktatják a fiatal nemzedéket. Vigyázzunk erre is!

X.

Községekben és tanyákon, téli estéken a 18–20 éves serdülő legények gyakori szórakozó helye egy-egy meleg istálló, ahol 5–6-os csoportokban 23–24 óráig, ha jól megy, a reggeli órákig is elkártyáznak. Amikor megéheznek, hol az egyik, hol a másik egy-egy darab szalonnát és egy-egy kupa bort lop a szülői háztól, amit a kártya mellett közösen fogyasztanak el. Gyakran nem csak ilyen irányú panaszok, hanem falusi tyúklopások tettesei is ilyen kártyázó legények személyében derültek ki.

A bliszterezésről.

Irta: Dr. MIKECZ BÉLA 2. o. főtörzsállatorvos.

Gyakran halljuk: „Meg-bliszterezték a lovamat”, „Jó erős blisztert kapott”, „Már négy hete áll bliszterben”.

Ezekre, a lovas ember életében naponként elhangzó kijelentésekre adok magyarázatot alábbi közleményemben. Újból válaszolok mindazon lovasoknak is, akik tölem oktatásaim során a bliszterezésre vonatkozólag kértek felvilágosítást.

A bliszter tulajdonképpen egy bőrizgató kenőcs.

A bliszterezési (Oszlató bedörzsölés) eljárás célja: bővérűséggel erős bőrgyulladást okozni, illetőleg egy már lefolyt gyulladás újbóli fellobbantásával a régebbi gyulladás folytán visszamaradt gyulladásos termékeket felszívódásra serkenteni.

Tudjuk, hogy hátsólovaknál az elülső végtagok hajlítóit: a pártá, pata és csüdhajlító (egyenestőszalag) rendkívüli nagy teljesítményt végeznek. A lovas testsúlyának 80%-a és a felnyergelt ló súlyának majdnem kétharmada nyugszik az elülső végtag hajlítóin. Ha a lovas rossz talajviszonyok mellett, főleg túlmély, süppedékes talajban és hozzá még rendszertelenül is lovagol, a hajlító inak rostjaiban túlnyújtás folytán apró szakadások jönnek létre. Hajlamosít e betegségre, illetve az előbb vázolt változások keletkezését megkönnyítik: a hibás lábállás, — lábtőben hátrahajlott (juhállás, borjúláb), — az inak laza szerkezete, a nagyobb testű megü hidegvérű háttérű lovak gyors mozgásra felhasználása.

A beteg hajlítóin egész terjedelmében megduzzad, meleg, fájdalmas tapintatú lesz. A munka közben hirtelen fellépő sántaság gyakran oly nagyfokú, hogy ez a kevésbé gyakorolt lovasnak is azonnal feltűnik.

Hideg, majd felmelegedő borogatásokra látszólag eredmény mutatkozik, egy időre a sántaság is megszűnik, de a duzzanat sok esetben megmarad (Hidegvádli). Sokan azt hiszik, hogy ez csak szépség-hiba, pedig nem az! Az egyszer már gyulladásra átesett inrostok minden újabb külső behatásra ismét szakadhatnak. Hosszabb szolgálat, megerőltető menet után az ilyen ló újra csak el kezd sántikálni és nem marad más hátra, mint a bliszterezés.

Maga az eljárás, mint orvosi beavatkozás, a hozzá való előkészület, a végrehajtás, végül az utó-

Iskoláink életéből.

ÖRS- PARANCSNOK ISKOLA

Bálint, thits. felv.

TATA: Jobbra nézz!

Nyitrai thits. felv.

SZEKSZÁRD: Birkózás.

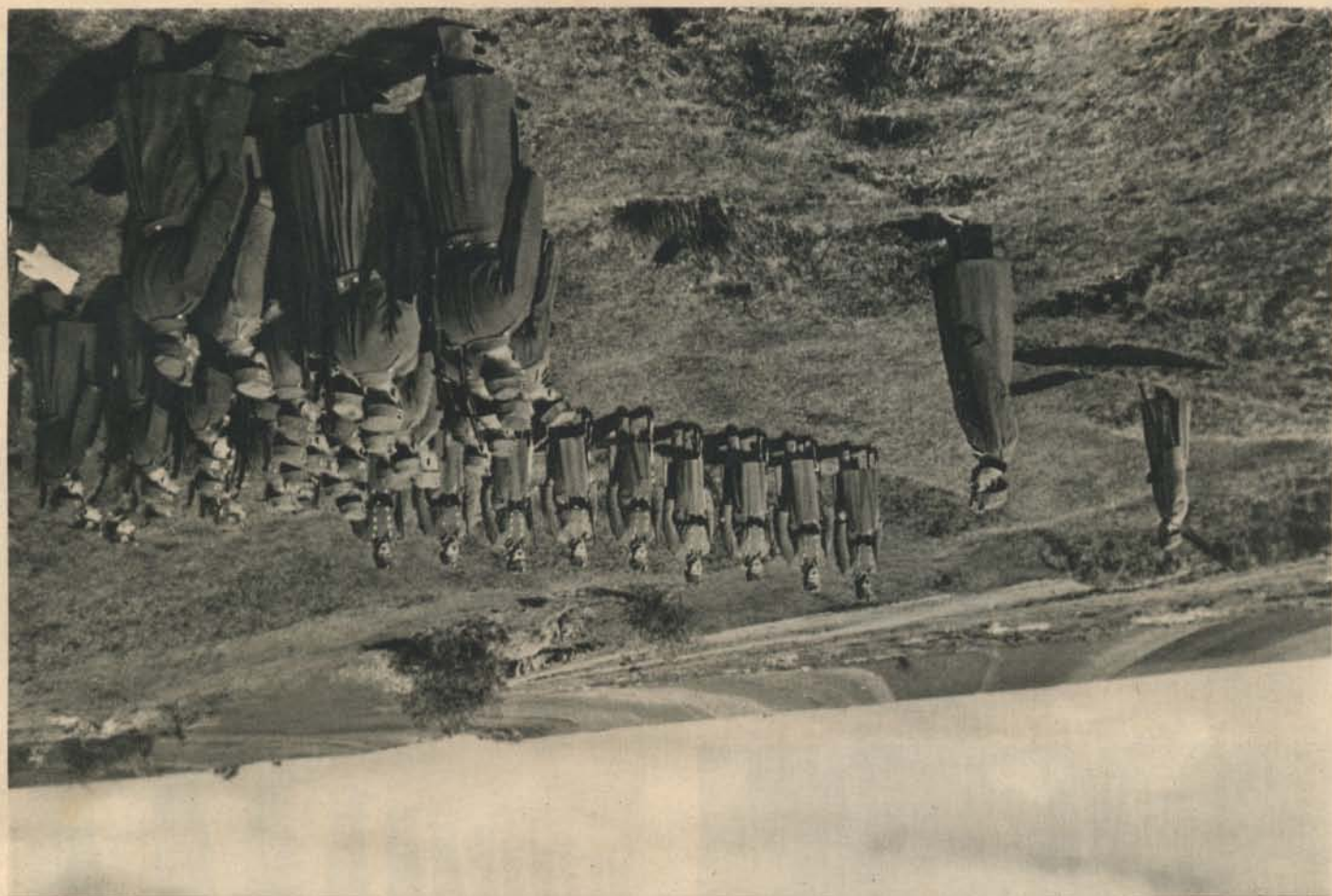
Paczalai őrm. felv.

MAKÓ:

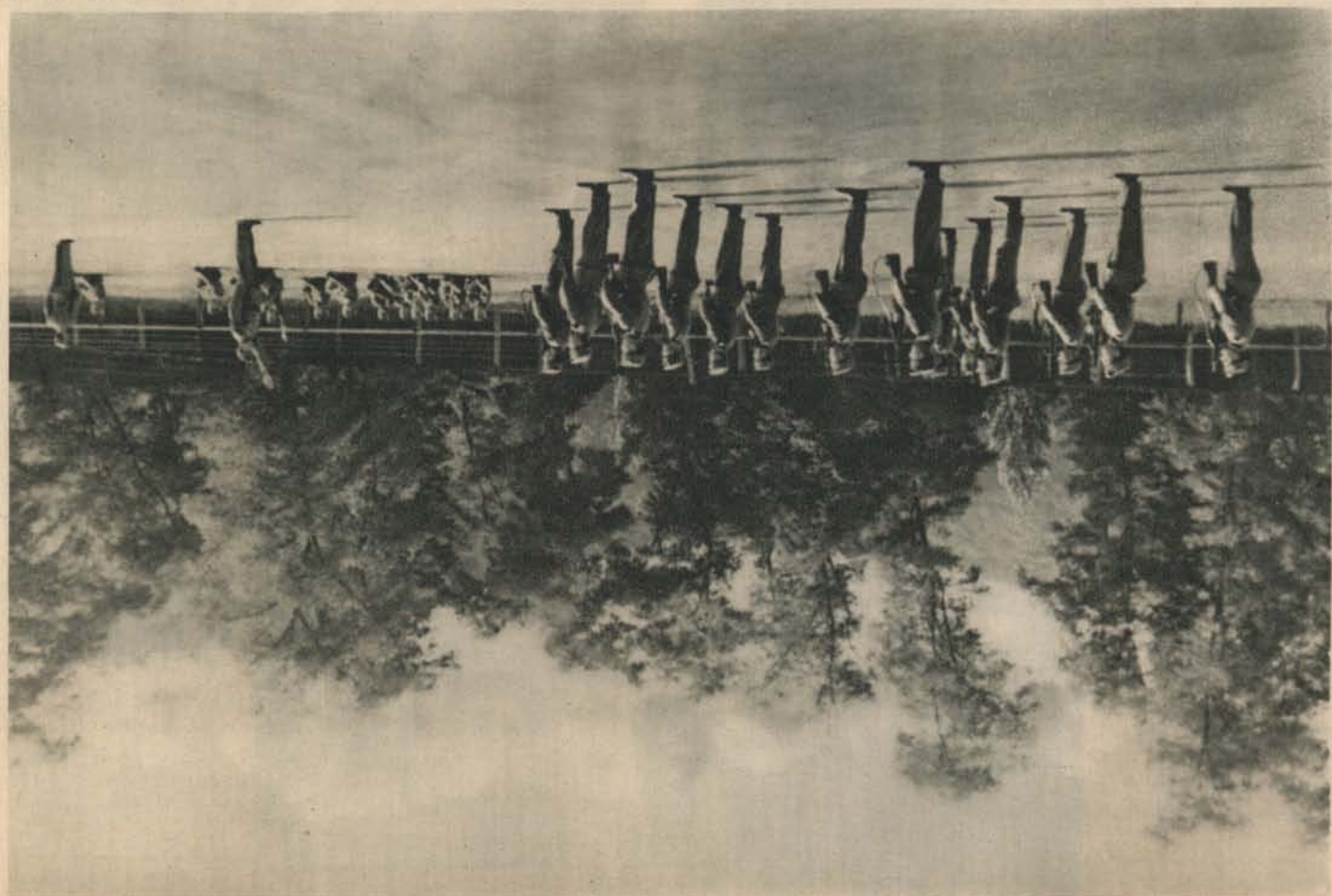
Csapott célgömbbel
úgy célzunk . . .

Lengyel fhdgy. felv.

Lengyel fhdgy. felv.

SALGÓTARJÁN : Puskával tiszteleg!

SZENTES:
Az iskola staféta
csapata.

UNGVÁR: Hibaháromszögelés.

Szabó örm. felv.

TATA: Kedvelt sport.

Nyitrai tthts. felv.

BUDAPEST:
Lovas tanulószály.
Oktatás a
szabadban.

Bálint tthts. felv.

ÖRSPARANCSNOK ISKOLA:

BALRÓL: Lőutasítás oktatása.

Balázs alezr. felv.

JOBBRÓL: Amit csak gyakorlatból lehet megtanulni.

Vasvári őrm. felv.

UNGVÁR:

BALRÓL: Sítanfolyam.

JOBBRÓL: Kézigránátdobás.

Gy. Takács fhdgy. felvételei.

Ennél minden iskola egyforma...

Bólint ihits felv.

kezelés nagy gyakorlati jártasságot kíván, ezért ezt csak szakorvos végezheti.

Az előkészítést 24 órai koplaltatás és alapos lejárta előzze meg, hogy a bliszterezendő ló a művelet alatt állásában — mely lehetőleg pormentes almon legyen — nyugodtan álljon. Ezután a hajlító inak feletti fedőszőrök gondos leollózása következik. Folytatjuk a bliszterezendő testfelület alapos megtisztításával: szappanos langyos vízzel lemosás, száradás után alkoholos, aetheres letisztítás és csak ezután következik a hatóanyag bedörzsölése. Egy-szerre mindig csak mogoró nagyságút szabad a bliszterkenőcsből a hajlító inakat fedő bőrrészletbe bedörzsölni, majd mindig újabb mogoró nagyságút az elváltozás foka szerint 10—15 percig. Megelőzően a csüdhajlás bőrét vattaréteges védőkötéssel látjuk el. Ezen eljárás bevégeztével a lovat két kikötőszárral állásában fordítva kötjük ki 24—36 óra időtartamra és éjjel-nappal őriztetjük addig, amíg a kezelés folytán előállott fájdalom-érzet tart, melyet a ló kaparással jelez. 24 óra múlva a bliszterezett végtag egész terjedelmében nagyfokban megduzzad. A bőrfelület felhőlyagosodik, a hólyagok felpattannak, tartalmuk kiürülve pörkké szárad és a bedörzsölt inak felületét páncélszerűen fedi.

A bliszterezett felületet lazán kell vattaréteggel kötni, mert a szoros kötés bőr elhalására vezethet.

Átlag 3—4 hétig van egy ló a bliszterezés után istállóban állásra kárhozotva. A negyedik héten a pörk magától kezd ellökődni és a bliszterezett bőrfelületen a szőrnövés is megindul. A negyedik hét után megkezdhetjük a ló jártatását két kötőszáron kézen vezetve, később lovas alatt, ugyanekkor langyos, — 20—25 fokos — fürdőt és felmelegedő borogatást rendelünk.

Általában azt tapasztaltam, hogy az idejében és helyesen alkalmazott bliszterezés mindig meghozta a várt eredményt. Nem kell sokat késlekedni, hanem azonnal beavatkozni. Angliában — a falkavadászat hazájában — az idény utáni pihenő alatt a legtöbb lovat bliszterezik, azt mondják, erősödik így az ina. Békeidőben a volt Monarchia egyik lovas ezredében az északcehországi gyakorlatok után a kedvezőtlen terepviszonyok miatt sok lovat kellett blisztereznem, az állomány átlag 4—6%-a állt bliszterben. Megedzöttek az inaik és az ujonge-kiképzésre már valamennyi bliszterezett ló munkaképes volt. A csendőrségnél a változó terepviszonyok miatt aránylag elég szép számmal kell bliszterezni. A bliszterezett lovakra soha panaszt nem hallottam. Esetenként az izületek és csontok felett is szokásos bliszterezni, csontkinövések, csüdhenget-gyulladás esetén. Nagyfokú idősült invastagodásokat úgy kezelik, hogy a blisztert pont- vagy vonalalakú égetéssel teszik hatásosabbá, ilyenkor azonban mindig marad nyoma az erőlyes beavatkozásnak. Még csak annyit: nem kell félni a bliszterezéstől, mert igaz, hogy az ilyen lovat négy hétig nem tudjuk használni, de a rendszeres és a következetes munka hamarosan meghozza gyümölcsét.

Az ingyulladások borogatása, pepecselése csak ideig-óráig tartó látszólagos eredményre vezet.

Mikor egyszer már egy lónak kijött az ina — amint azt mondani szokták —, akkor csak egy gyökeres megoldás segít és ezt úgy hívják, hogy bliszter.

A helyes táplálkozásról.

Írta: DR. PUTNOKY ISTVÁN.

(Folytatás.)

„E“ vitamin.

Evezredek óta ismert betegsége Japannak, Kínának, sőt Braziliában is okozott nagyobb járványokat a „beri-beri“. A beri-beri hindosztán nyelven bárányt jelent. A bárány jól tudjuk oldalozva, ingadozva jár. Hasonló ingadozó, oldalzó járásuk voltak betegségük első stádiumában a „beri-beri“-ben megbetegedett emberek is s a kór innen kapta elnevezését.

A megbetegedés bizsergő érzéssel kezdődik, amit kisebb kínzó fájdalomérzés vált fel. A fájdalom az idegek gyulladásának eredménye, ami később helyi bénulásokkal jár. Később a tünetek súlyosbodnak s a beteg már az ágyat sem tudja elhagyni. A vég: bénulások halál.

Sokáig nem tudtak rájönni a betegség okára, míg 1897-ben Jávában egy holland katonaorvos derített fényt arra. Ez véletlenül megtudta, hogyha csirkéket hántolt rizzzel etettek, azok is tántorogva jártak. De meglepetve látta, hogy a betegség szinte egy csapásra megszűnt, amikor a csirkéket hántolatlan rizsszemekkel kezdték etetni.

Kísérletezni kezdett a csirkékkel. Két csoportra osztotta őket s az egyiknek csak hántolt rizst adott, míg a másiknak hántolatlant. Az eredmény igazolta feltevését, mert a hántolatlan rizzzel etetett csirkék nem betegedtek meg, míg a hántolt rizzzel etetett csirkék néhány hét múlva „beri-beri“-ben megbetegedtek. Ennek a kísérletnek alapján joggal feltételezhetjük, hogy a rizs héjában kell valami olyan anyagnak lenni, ami a szervezetre igen fontos lehet, mert hiánya esetén súlyos ideg megbetegedés lép fel. Később arra is rájött, hogy pontosabban: a rizsszem ú. n. ezüsthártyájában kell lenni valaminek, valami olyan anyagnak, amit eddig az ember nem ismert. Tapasztalatairól tanulmányt írt, azt a tudományos folyóiratok közölték is, de a tudományos világ nem sokat törődött vele. Csak hosszú esztendőket után — amikor a vitaminokat felfedezték — emlékeztek vissza a korszakalkotó felfedezésére s ekkor a jeles orvos a Nobel-díjat kapta meg.

A „beri-beri“ betegség más földrészen is jelentkezett. Hasonló megbetegedések történtek a norvég hajósoknál is. A hajóslegénység rendes mindennapi tápláléka a korpás lisztből készült fekete kétszersült volt. Ezt fel akarván javítani, fehér lisztből készült kétszersültet adtak a legénységnek. Az eredmény lesújtó volt. Azok, akik fehér lisztből készült kétszersültet ettek, mind megbetegedtek „beri-beri“-ben, míg akik megszokták a barna korpás kétszersültet, egészségesek maradtak. Ebből azt a következtetést lehetett levonni, hogy nemcsak a rizs héjában, hanem a búza héjában is kell valami olyan anyagnak lenni, mely az élő szervezetre elsőrangú fontosságú.

(Ezzel a ténnyel kapcsolatban utalnunk kell arra a sajátos magyar előítéletre, mely szerint a barna kenyér fogyasztása szegényes és bizonyos fókig szégyenletes dolog. A magyar gazda büszkén jelenti ki, hogy ő bizony barna kenye-

ret nem eszik, nem olyan földhözragadt cseléd, telik neki fehér kenyérre is. Ez a különbségtétel a két kenyérfajta között — a barna kenyér kárára — teljesen alap nélküli, komolytalan és főként egészségellenes álláspont. Az előbb elmondottakból világosan következik, hogy a nálunk annyira lenézett fekete kenyér egy karéjában sokkal több értékes vitamin található, mint abban a bizonyos gögből evett fehér kenyérben. A nemrég rendeletileg forgalomba hozott „egységes” kenyér kiváló szolgálatot tesz a nemzet egészségének s bizony nagyon okos lenne betiltani vagy legalább is erősen korlátozni a fehér kenyér sütését.)

Amikor a vitaminok és a vitaminkutatás előtérbe kerültek, ráterelődött a figyelem a fenti jelenségekre s a tudósok igyekeztek kivonni a rizskorpából ezt az egyelőre még ismeretlen összetételű értékes anyagot. Hosszú kutató munka után ez sikerült. Az anyagot elnevezték „B” vitaminnak.

A „B” vitaminnak végtelen csekély mennyisége elegendő ahhoz, hogy a szervezet háztartását egyensúlyban tartsa. Példa erre a galamb, mely különösen érzékeny lévén a „B” vitamin hiányára, ha 20—25 napon keresztül hántolt rizzsel etetjük, megkapja a „B”-avitaminózt, de ez a betegség napi 2.4 ezredmilligrammnyi „B”-vitamin mennyiségtől már meggyógyul.

A további kutatások kimutatták, hogy „B” vitamin nemcsak a rizs és búza héjában található, de megtalálható zab, tengeri, köles héjában, valamint főzelékfélékben, gyümölcsökben, tojásban, friss tejben is. Az alábbi táblázat szemléltetően mutatja a gyakrabban használt élelmiszereink „B” vitamin tartalmát.

A további kutatások bővelkedtek a meglepetésekben.

Azt már megállapították, hogy „B” vitamin az idegekre van kiváló hatással. Feltételezték, hogy az idegsejtek anyagszerkeztését szabályozza s ha az idegsejtek kellő mennyiségű „B” vitamint nem kapnak, úgy bekövetkezik a „beri-beri”.

És ekkor jött az első számú meglepetés.

Megállapították azt, hogy a szervezet abban az esetben, ha fölös mennyiségű „B” vitamint kap, a felesleget nem üríti ki, hanem gondosan felraktározza az izomban, vesében, agyban, májban.

De a második meglepetés sokkal maga mögött hagyta az első.

Rájöttek arra, hogy amit eddig egységes anyagnak „B” vitaminnak hittek, az egyáltalában nem egységes, hanem több vitaminból áll. Ha ugyanis az eredeti „B” vitamint 120° C-ra hevítjük, úgy elbomlik az a része, mely a „beri-beri”-t gyógyítja, de megmarad éppen az a része, mely a pellagrát tudja meggyógyítani. Ezek után „B₁”-vitaminnak nevezték el, amelyik a „beri-beri”-t, „B₂”-vitaminnak pedig azt, mely a pellagrát gyógyítja. (Ujabban kísérletek folynak abban az irányban is, hogy B₃, B₄, B₅-vitamint is kiszígeljék, de eddig még kielégítő eredmények ez irányban nincsenek.)

Nézzük most, hogy élelmiszereink közül melyek tartalmazznak „B₁” és „B₂” vitamint:

Általánosan használt élelmiszerek vitamintartalma:

	B ₁ vitamin	B ₂		B ₁ vitamin	B ₂
Alma	+	+	Liszt (fehér) . .	—	—
Bab zöld . . .	+	+	Málna	+	+
„ fehér . . .	+	?	Máj	++	+++
Borsó	++	++	Mandula . . .	+	?
Zöldborsó . .	++	++	Mogyoró . . .	++	?
Burgonya . .	+	+	Paradicsom . .	++	+
Bors	+	+	Paprika (zöld) .	++	+
Barack, kajszin	+	+	Paraj	++	++
„ ősz . . .	+	+	Rebarbara . .	+	?
Búzakorpa . .	++	++	Sárgarépa . .	++	+
Cseresznye . .	+	+	Sajt	+	+
Csukamájolaj .	—	—	Saláta (fejes) .	++	+
Dió (olasz) . .	++	?	Szilva	+	+
Erdei gombák .	+	+	Szőlő	+	+
Eper	+	+	Tök	+	?
Éleszlő . . .	+++	+++	Tengeri (sárga)	++	+
Földi szeder .	++	++	Tej	+	++
Hagyma . . .	+	+	„ (szín) . . .	—	—
Hal			Tojás	+	++
Kelvirág . . .	+	+	Ugorka	+	?
Kalarábé . . .	+	+	Vaj	—	—
Körte	+	+	Velő	++	?
Kel	++	++	Vese	++	+++
Káposzta . . .	+	+	Zeller	++	++
„ vörös . . .	+	+			
Káposzta (savanyú)	+	+	(+++ = sok, ++ = kevés,		
Liszt (barna) .	++	+	+ = nyomokban, — = semmi.)		

Ismerkedjünk meg a pellagrával is, melyet most már tudjuk, hogy „B₂” vitaminnal lehet meggyógyítani s ezért is nevezték el a „B₂” vitamint „antipellagrás vitamin”-nak.

A pellagrát több mint kétszáz esztendeje ismerjük. Olaszországban, Spanyolországban, Amerikában okozott nagyobb járványokat és pusztított el tízezerszámra embereket. Leginkább a nők kapták meg, akiknek tavasszal bőrük (arcon, nyakon, karokon) gyulladását kapott. A gyulladás később átterjedt a nyelőcső nyálkahártyájára is. A beteg hasmenést kapott, idegrendszerében zavarok állottak be, végül általános elgyengülés következtében beállt a halál. Sokáig járványos megbetegedésnek hitték és csak később kezdtek figyelmesek lenni arra, hogy a pellagra olyan helyen üti fel a fejét, ahol a szegény néposztály kizárólag tengerivel táplálkozik. A vitaminkutatás nyomán jöttek rá arra, hogy ennél a betegségnél is tulajdonképpen avitaminózissal állunk szemben. A tengeri csak nyomokban tartalmazza a „B₂” vitamint, tehát a vele való állandó táplálkozás mellett fel kell lépjen a „B₂”-avitaminózis, mely az előbb tárgyalt súlyos korban nyilvánul.

A legújabb kutatások kiderítették azt is, hogy a „B₂”-vitamin nemcsak a pellagrát állítja meg, de egyik fontos eszköz a vészes vérszegénység gyógykezelésében. A „B₂”-vitamin (amit barna kenyérrel, tejjel viszünk be a szervezetünkbe) a gyomorba jutva, a gyomor falában képződő hormonokkal egyesül, onnan a véráramba jut, a vérárammal a májba kerül, ahol felraktározódik. Ha szükség van jelenlétére, úgy a vér a vörös csontvelőbe szállítja s itt a vörösvérsejtek képződési folyamatát serkenti. A „B₂” vitamindús táplálkozás, mint az elmondottakból látható, igen fontos szerepet tölt be a helyes táplálkozásnál. Két, mindennapos élelmiszerünkben kellő mennyiségben megtalálható s ez a barna korpakenyér és a tej. A tejfogyasztás — mint a későbbiek során még látni fogjuk — egyik legfontosabb szükségletünk. Mindennap igyunk legalább egy

Az olaszok bölcssek a cselekedetek előtt, a németek cselekvés közben, a franciák a cselekedet után.

Olasz közmondás

kis pohár friss vagy pasztórizált tejet, amivel szervezetünk háztartásának egyensúlyát állandóan meg tudjuk tartani.

Szoktassuk rá a tejfogyasztásra és a barna kenyér élvezetére a magyar lakosságot, magyarázzuk meg nekik, hogy ez a két tápanyag többet ér és sokkal táplálóbb a fehér kalácsnál és a közkedvelt szalonnánál.

(Folytatjuk.)

Életleírásom.

Írta: Oszláncezi József prb. csendőr (Miskolc).

Hogy milyen rossz árvának lenni, azt csak az tudja, akinek nincs apja, mert ahol apa nincs a háznál, semmi sincsen...

1914-ben, amikor én születtem, már ütötték a dobát Erdőtelek községben. Az apámnak a dobszó igen nehezebbre esett, mert az én jó anyámat velem együtt az ágyban betegen hagyott hátra, de azért ment, mert hívta a haza. Akkor még nem tudta, hogy az utolsó útjára indult. Az anyámnak a lelkére kötötte, hogy: „A gyermek a két szemed”, ezzel búcsuzott el. Alig telt el 3 hónap, jött a levél az édes anyámnak, hogy az én jó apám fejlődést kapott s azonnal meghalt. Az anyám akkor volt 17 éves.

A világháború elmúltával jöttek a katonák hazafelé, de az én jó anyám nem várhatta az én jó apámat. Az egyik hazatért katonapajtása elsorolta, hogyan sebesült és halt meg az apám. Az anyám keserves sírásra fakadt, én is rákezdtem, de akkor még csak az anyámat sajnáltam. 1922-ben jött hozzánk egy ember, aki az anyámat feleségül kérte. Ő szegény reám való tekintettel újra férjhez ment. Erre már én is egészen jól emlékszem, mert azt akarták mindenáron, hogy higgyem el, hogy ő az én apám, de akkor már tudtam, hogy az én igazi apám meghalt. Később született egy kis leánytestvérem, 10 éves voltam. Ezzel teljesen megbizonyosodott előttem, hogy mégsem ez az én igazi apám, mert a kis húgomat másként hívták. Nem bánt velem rosszul a második apám sem, de nem is igen törődött velem. Inkább szerettem játszani, mint iskolába menni és hogy nem kényszerítettek, nemsokára ki is maradtam az iskolából. Egyszer találkoztam a csendőrökkel és mindjárt elhatároztam, hogy ha megnövök, én is csendőr leszek. Később már azt is megtudtam, hogy csak az lehet csendőr, aki jó katona lesz. Mivel nagyon szerettem volna minél hamarabb csendőr lenni, már 19 éves koromban jelentkeztem katonának, de elküldtek azzal, hogy ráérek még katonáskodni, ha erősebb leszek. Alig vártam, hogy sorozásra kerüljek. Lassan-lassan elérkezett ez az idő is. Mikor megkérdezték, hogy milyen katona akarok lenni, nem tudtam az örömtől szólni, hogy mégis csak katona lehetek és azt mondtam, hogy nekem mindegy, csak katona lehessék. 1938-ban a Miskolcon állomásozó 13. gyalogezredhez hívtak be, hol az 5. századhoz osztottak be. A nagy laktanya igen tetszett, mert most láttam először emeletes házat. A mi falunkban a legnagyobb ház is törpe volt ahhoz képest. Másnap reggel bejött a szobánkba egy alacsony kövér ember, — később megtudtam, hogy a szolgálatvezető őrmester úr volt — óriási hanggal, hogy ruháért sorakozó. Az

egész raktárban alig találtunk reám való ruhát, bakancsot meg nem is találtunk, úgy, hogy azért a zászlóaljraktárba kellett menni. Sok bajom volt a lábammal, mert eddig legtöbbször mezítláb jártam és nehezen szokta meg a lábam a bakancsot. Később, hogy teltek a hetek, bekerültem a tisztes iskolába. Most már igazán nem lehetett nálamnál boldogabb embert találni. Örömmel hordtam a megkülönböztető jelvényt, a jelszípszínőrt. 1938 június 26-án volt a vizsgánk. Négy zászlóaljtól 98-an voltunk, a századomtól 15-en. Örömmel írom, hogy amikor vizsakerültem a századhoz, én vittem haza a legjobb eredményt, amiért a századparancsnokomtól meleg kézfogást, nyilvános dícséretet és 33 napi szabadságot kaptam. Amikor boldogan hazaértem, apám el sem akarta hinni, hogy ilyen sok szabadságra engedtek. Azt mondta, hogy biztosan megszöktem. A csillag akkor már a galléromon ragyogott, de apám észre sem vette. Elkéseredtem, édesapám biztosan azt vette volna legelőször észre és nem gyanúsított volna meg azzal, hogy megszöktem. Csak azért is igyekeztem, 10 hónap múlva már két csillag ragyogott a galléromon. Most már bátorságot vettem, hogy régi vágyamat kielégíthessem és jelentkeztem csendőrnek. 1939 május 30-a óta hála Istennek büszkén mondhatom, hogy magyar csendőr vagyok.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

I.

Vasuti lopás kiderítése.

Írta: Dr. ZÖLDI MÁRTON hadnagy.

Egy őszi reggelen jelentkezett nálam az egyik szakaszparancsnok és jelentette, hogy egy nagyjelentőségű gabonalopási ügyben nyomoz. Ugyanis egy határállomáson a külföldre irányított gabonaszállítmányokat már évek óta rendszeresen dézsmálják, a tetteseket, bár az ügyben többször nyomoztak megállapítani nem sikerült.

Az ügy igen érdekelt s ezért nemcsak a nyomozást kísértem figyelemmel, hanem az előzményeket is áttanulmányoztam.

A dolog úgy kezdődött, hogy több évvel azelőtt az egyik vasúti állomás főnökségéhez külföldről különböző időben több feljelentés érkezett, melyek egyöntetűen arról panaszkodtak, hogy az innen külföldre érkező gabonaszállítmányok vasúti kocsijai súlyosan megdezsmálva érkeznek ki rendeltetési helyükre. Az első feljelentés elintézése csak egyszerű jelentés volt a járásbíróshoz, mely röviden csak annyit tartalmazott, hogy bűncselekmény nem történt. A kb. félévvel később kelt feljelentés ismét csak jelentéssel végződött, mely már „minden kétséget kizáró módon” megállapítja, hogy bűncselekmény nem történt. E feljelentésben azonban már szerep jut a nevezetes „Megjegyzés” rovatnak is, mely ez esetben iskolapéldája a gabona összeszáradásáról és a vele kapcsolatos súlyvesztésegekről írt tanulmányoknak, azonkívül vádirat volt az egerek ellen is. Hát nem is illik más búzájából tiz mázsát 2—3 nap alatt megenni. Ily perdöntő „bizonyítékok” után az eset ismét irattárba került. Mivel azonban a lopások csak nem akartak megszűnni (nagyon fa-

lánk egerek vannak arrafelé), újabb feljelentés érkezett az örsre. Az eredmény most is hasonló volt. A járőr megállapította, hogy a gabonát szállító vasúti kocsik ólomzárral lezárva futottak ki az országból s így a lopást csak külföldön követhették el. Nem mondom, nehéz esettel állott szemben a járőr, mert a helyzet valóban az volt.

Most pedig lássuk a folytatást. Az újabb nyomozás során a következő kép alakult ki. A kérdéses határállomáson keresztül az országból évente több ezer vagon gabonát szállítanak ki külföldre. Hogy a kiszállításra kerülő gabona esetleges silány minősége az ország jóhírnevét ne veszélyeztethesse, miniszteri rendelet értelmében a határállomáson minden vagonból kémpróbaszerűen 6 kiló mintát kell kivenni és ezt a szállítmány megjelölésével a különböző ellenőrző szerveknek (Futura, Külkereskedelmi hivatal) kell megküldeni. Az egyes vagonokból a minta kivételét egy magánvállalat végezte, melyet — más közegek hiányában — miniszteri rendelet jogosított fel arra, hogy mintavételt hivatalos minőségben végezhesse.

A gabonaszállítás gyakorlati keresztülvitele a következőképpen történt. A feladó állomáson a vagonba beömlesztett gabonát a vasút lemérte, a vagont lezárta és mivel e pillanattól kezdve a vasút felel a szállítmányért, ólomzárral látta el. Ezután a vagont, vagy vagonokat a kilépő határállomásra irányították, hol az említett mintavétel céljából kinyitották. A kinyitáshoz jelen van a mintátvevő magánvállalat egy-két alkalmazottja, valamint a vasút alkalmazottja is, mert itt a szállítmányért szintén a vasút felelős. A vagon kinyitása után a magánvállalat egyik embere a gabonából a miniszteri rendeletben előírt 6 kilót kiveszi, majd a vagont bezárják és ismét leölmözzák. A vagonokat ezután külföldre továbbították.

Szemestermények szállításánál a vasút az üzletszabályzat értelmében 1% súlyvesztéséig nem felelős, ami természetes is, mert közismert, hogy a szemestermények a beszáradás következtében súlyuk bizonyos részét elvesztik.

Az említett 1% egy 15.000 kg-os vagonnál 150 kg-ot tesz ki, ez tehát annyit jelent, hogy a címzett 15.000 kg szemestermény szállításánál 150 kg-ig terjedő hiányért a vasúttól nem igényelhet kártérítést.

A turpisság itt kezdődött. A mintavételt végző magánvállalat érdekelt emberei úgy okoskodtak, hogy nekik csak 6 kilót szabad ugyan kivenniök egy vagonból, de nyugodtan kivehetnek akár egy mázsát is, mert hisz a száradásra még úgyis marad 50 kiló többlet. A lopásnál eleinte mindég figyelemmel voltak arra, hogy ha a búza szárad is, a kilopott súlyt is beleszámítva a hiány ne haladhassa meg a 150 kilót. Így remélhették, hogy a dolog nem fog kiderülni. A hiba, mint mindenhol, itt is úgy kezdődött, hogy nagyon biztosak voltak a dolgukban. Ugyanis később már nem törődtek avval, hogy a beszáradási súlyvesztésre is gondolni kellene, így állott elő az, hogy volt olyan vagon, melyből 450 kiló is hiányzott.

Hogy ez a többletkivétel mekkora hasznot jelentett, arra elég a következőkben rávilágítani. Volt olyan esztendő is, melyben az érdekelt állomáson 6000 vagon búza ment ki. Ha minden vagonból csak 10 kilót vettek is ki saját céljukra, ez a mennyiség

abban az esztendőben 6 vagon búzát tett ki, mely pénzben kb. 12.000 P értéket képvisel. Azonban ennél jóval többet vettek ki és itt még azt is figyelembe kell venni, hogy ez a tevékenység sok éven keresztül folyt. Igaz, volt olyan év is, melyben „csak” 2000 vagon búzát vittek ki.

Ez a bűncselekmény típusa a rendeletek útvesztőjében bujkáló, kevésbé veszélyes és mégis óriás hasznot biztosító bűncselekményeknek. Ha ugyanis ezek a gazemberek vagononként 10—20 kilónál megmaradnak, évente így is sok ezer pengő haszonra tesznek szert, a cselekmény pedig sohasem derül talán ki, mert 150 kilóig terjedő hiányt a vasúton úgyis hiába kerestek volna. Azt pedig külföldön igazán nem sejtették, hogy a 10—20 kilós hiányok milyen módon állhatnak elő. Azt is biztosra vehették, hogy nemigen van külföldi gabonakereskedő, aki 10—20 kiló búzáért költséges feljelentésbe veri magát.

A nyomozás annak megállapításával kezdődött, hogy voltaképpen mennyi is az a búzamennyiség, amelyet a magánvállalatnak ki kell vennie. Jellemző, hogy bár budapesti szakszerveknél kezdtük a dolgot, napokig tartott, míg pontosan meg lehetett állapítani, hogy ez a mennyiség 6 kiló. Így lehetett azután megállapítani, hogy az általuk kivett mennyiségből mennyi jogos és mennyi megy bűnös célokra. A következő lépés e hivatalos hatáskört betöltő magánvállalat jogi helyzetének pontos tisztázása volt, mert eleinte még azt sem tudtuk, hogy ez a vállalat milyen alapon vesz mintát a vagonokból. Mondani sem kell, hogy ez a megállapítás is igen körülményes volt. A rendeletek egész tömegét kellett áttanulmányozni.

A vállalatokhoz nem fordulhattak felvilágosításért a nyomozó járőrök, mert hiszen éppen az volt a cél, hogy a gyanúsítottak ne szerezzenek tudomást a nyomozás megindulásáról. Óriási előnyt is jelentett a járőrnek, hogy később a kikérdezések során a gyanúsítottak nem fölényeskedhettek a járőrrel, mert belátták, hogy a járőr a velük kapcsolatos bonyolult vámszaki kérdésekkel is teljesen tisztában van. A járőr ilyen esetekben általában jó munkát csak akkor végezhet, ha a cselekménnyel kapcsolatos jogi kérdéseket tisztábban látja, mint az érdekelt.

Ezután még csak az maradt hátra, hogy a járőr megállapítsa, hogy a mintavételnél valóban hogyan járnak el. Ezt a megállapítást B. egyén végezte, aki rövidesen jelentette is, hogy a vagonokból bizony nem 6 kilót, hanem lényegesen többet vesznek ki.

Ezután hét évre visszamenőleg megállapította az örs, hogy az állomáson keresztül hány vagon gabona ment ki külföldre. Ezt hivatalos kimutatásban pontosan közölték. Majd kiszámította azt (a vagonok számát megszorozva 6-tal), hogy mennyit teszi ki az a mennyiség, amit a vagonokból a fenti idő alatt ki kellett venni. Közben a járőr azt is megállapította, hogy a hét év alatt összesen mennyi gabonát adtak el a gyanúsítottak. Igen nagy szerencse volt, hogy egy helyen, ahol a gabona zömét eladták, erről pontos kimutatást vezettek. Azonkívül a járőr sok helyről kapott még pontos adatokat. Így azután meg lehetett pontosan állapítani azt, hogy összesen mennyi gabonát adtak el. Hozzávetőleg annyi volt az ellopott mennyiség. Érdekes, hogy bár a nyomo-

zással a járőr már majdnem készen volt, az érdekeltek a nyomozásról még semmit sem tudtak.

A kikérdezés azután már jóformán csak abból állt, hogy a járőr az eredményt a gyanúsítottak elé tárta. Az ellopott mennyiség kb. 270 tonna gabona volt. Így sikerült a járőrnek nagy utánjárást igénylő, szorgalmas munkával világosságot deríteni arra az ügyre, mely országunk hírnevét oly sokáig rossz színben tüntette fel a külföldi gabonakereskedők körében.

II.

Furfangos tolvaj.

Beküldte: FÜLEKI JÓZSEF ny. alhadnagy.

1937 szeptember 22-én Baté községben $\frac{1}{2}$ 14 és $\frac{1}{2}$ 17 óra között ismeretlen tettes behatolt Bíró Istvánné* és Boros Györgyné batéi lakosok lakásába és előbbi helyről 159 pengő 50 fillér készpénzt, utóbbiról pedig 44 pengő értékű ruhaneműt és 3 pengő 20 fillér készpénzt ellopott.

A nyomozást a mosdósi őr járőrei a szombat-helyi nyomozó alosztály járőreinek támogatásával kezdték meg. A nyomozás irányítására, mint szakszeparancsnok, én is a helyszínére siettem.

A nyomozást a sértettek részletes kikérdezésével és a helyszíni szemlével kezdtük.

Bíró Istvánné a következőket adta elő:

22-én fél 14 órakor lakásáról a község határában fekvő szőlőjébe ment dolgozni. Konyhájának a folyosóra nyíló ajtaját kulccsal bezárta és a kulcsot magával vitte. A szőlőből csak $\frac{1}{2}$ 17 órakor jött haza. Ekkor észrevette, hogy valaki bent járt a konyhájában és a szobájában. A konyhaajtót ugyan zárva találta, de a konyhában levő ágy, melynek szalmazsák hasítékában tartotta pénzét, fel volt dülva, a pénz, 159 pengő 50 fillér pedig eltűnt. A konyhából nyíló szobaajtót a lakásról való távozása előtt bezárta és a kulcsot a konyhában álló szekrény tetejére helyezte. Visszatérésekor a szobaajtót nyitva találta. A szobában teljes rend volt. A nyitott ruhaszekrényben egy bőr erszényben 4 pengő készpénz, a dívány alatt egy bádogdobozban pedig 180 pengő készpénz volt. Ezeket az összegeket, valamint a ruhaneműket, a tolvaj érintetlenül hagyta. A lopás felfedezésekor értesítette Boros Györgynét, aki már 7 év óta vele egy fedél alatt, de külön lakásban lakik. Az odahívott Borosné fedezte fel a lakószoba ablakán, hogy az ablakzár kamója le van törve és azt a megjegyzést tette, hogy a tolvaj bizonyára az ablakon keresztül jött be a szobába.

Bíró Istvánné előadta még, hogy pénzének rejtékhelyéről csupán a férje és Boros Györgyné tudott. Az a gyanúja, hogy a lopást csakis ismerős követhette el, mert elvitte a pénzt a szalmazsákból anélkül, hogy máshol keresgélt, kutatott volna.

A helyszíni szemle a következő eredménnyel járt: Bíró Istvánné háza Báta község északi kijáratánál a legszélső ház. Szomszédja György Antal gazdálkodó, szemben urasági cselédházak vannak, a ház előtt műút vezet Dombóvárról Kaposvár felé.

Kívül az ablak alatt semmi nyomot nem találunk. A kinyitott zsalut és félablakszárny párkányát vastag, megszakítatlan porréteg borította.

A szoba- és konyhaajtó zárját lakatossal megvizsgáltattuk, de a zárakban karcolás vagy egyéb elváltozás nem volt látható.

A konyhában csupán az az ágy volt feldülva, amelynek szalmazsákjában a pénz volt.

A szobaajtó nyitva, a szobában rend volt. A szekrények nyitva, de rendben voltak. A szekrényben a 4 pengő és a dívány alatt a 180 pengő hiány nélkül megvolt. A ruha és fehérneműből sem hiányzott.

A helyszíni adatokból a következőket következtettük:

a tettes nem hatolhatott be az ablakon, mert különben a párkányon levő porréteget meg kellett volna szakítania;

a konyhából a szobába vezető ajtó kulcsa a konyhában volt a szekrény tetején. Mivel ez a zár teljesen sértetlen volt, saját kulcsával kellett, hogy kinyissák. A tolvaj tehát nem mehetett a szobából a konyhába, hanem csak fordítva: a konyhából a szobába;

a tettes tudott a sértett pénzének rejtékhelyéről;

a tettes a konyhaajtón keresztül hatolt be, mégpedig az ajtózár sértetlenségét tekintve, saját vagy utánczott kulccsal. A konyhában a pénzt az ismert rejtékhelyről magához vette, a szekrény tetejéről levette a kulcsot, kinyitotta a szobaajtót és ott a helyszínt úgy igyekezett beállítani, mintha a tettes az ablakon keresztül hatolt volna be.

Most már a második sértett: Boros Györgyné kikérdezéséhez fogtunk és utána nála is helyszíni szemlét tartottunk.

Boros Györgyné előadta, hogy a lopás napján 12 órakor eltávozott lakásáról a kb. 5 pernyi távolságra fekvő földjére, burgonyát ásni. $\frac{3}{4}$ 17 órakor jött onnan haza, amikor is Bíróné újságolta neki, hogy ellopták a pénzét. Körülnézett Bírónénál, azután a saját lakásába sietett utánanézni, hogy a tolvajok nem jártak-e ott is. Lakására érve, a szobaablakot nyitva találta. A tolvaj ott mászhatott be. Az ablakpárkányán álló 8 literes, tele, uborkásüveget bemászaskor a tolvaj magával vitte a szobába és ott az asztalra tette. A varrógép fiókjából a tolvaj a pénzes erszényt kivette s a benne volt 3 pengő 20 fillérjét ellopta és az üres erszényt ugyancsak az asztalra tette. A tolvaj a ruhaszekrényből 3-4 törülközőt, ugyanannyi lepedőt és asztalterítőt lopott el 44 pengő értékben.

A Boros Györgyné lakásán megtartott helyszíni szemle a következőket eredményezte:

A járőr az uborkás üveget és egy üres barnabőr erszényt a szobában az asztalon találta.

Az ablak alatt, ahol a bemászás történt, egy varrógép és előtte egy karszék állott. A szobaablak egyik szárnya nyitva volt. Állítólag ott állott az uborkás üveg, amelyet a tolvaj bemászaskor magával vitt az asztalra. A nyitott ablak ablakdeszkáján vastag porréteg és pókháló volt látható és pókháló tapadt az ablakkerethez is. A porréteg és pókháló folytonossága sehol sem volt megszakítva.

A ruhaszekrény ajtaja nyitva volt. A szekrényben Borosné előadása szerint, megérkezésünk előtt, már rendet csinált.

A szobában álló toalett tükör záratlan fiókjában 2 darab arany gyűrű és egy értékes arany nyaklánc volt. Ezekhez a tolvaj nem nyúlt.

* A neveket megváltoztattuk. (Szerk.)

A szobaajtó a lopás idejében zárva volt. A zárat lakatossal megvizsgáltattuk. A zár belsejében karcolás vagy egyéb elváltozás nem látszott.

A helyszíni adatokból következtetve megállapítható volt, hogy a tolvaj nem juthatott be az ablakon keresztül, hanem csakis az ajtón át, mégpedig az ajtó zárjának saját kulcsával, vagy utánczolt kulccsal.

A tolvajnak a bemászáshoz szüksége volt mindkét kezére, de a hatalmas ugorkás üveget is csak két kézzel foghatta meg. Lehetetlen volt tehát, hogy a tolvaj bemászáskor az ugorkás üveget magával vihette volna az asztalhoz.

Feltűnő volt, hogy a tolvaj a nyílt helyen levő ékszereket nem vitte magával.

A két lopásra vonatkozólag eddig beszerzett adatokból ahhoz a feltevéshez jutottunk, hogy:

Boros Györgyné a sérelmére elkövetett lopást csupán színleli. Célja ezzel a gyanút magáról elterelni;

Bíró Istvánné sérelmére a lopást Boros Györgyné követte el.

A nyomozást ebből a feltevésből kiindulva folytattuk. Megállapítottuk, hogy Boros Györgyné 12 órától 17 óráig nem volt megszakítás nélkül a burgonyaföldjén. Tanukat kutattunk fel, akik látták időközben hazafelé jönni. Végeredményben Borosné a kritikus időben 45 percre nézve nem tudott alibit igazolni. Ennyi idő teljesen elég volt ahhoz, hogy az utat haza és vissza a burgonyaföldre megtegye (5–5 perc), Bíróné sérelmére a lopást elkövesse, saját lakásán pedig lopást színleljen.

Kérdéseinkre Bíró Istvánné előadta, hogy a tavasz folyamán konyhájuk folyosóra nyíló ajtajának kulcsa elveszett a folyosóról, ahol egy szegre akasztva tartották. Annakidején ők Borosné gyanúsították a kulcs ellopásával. Ez az értesülés Borosnéval szemben táplált gyanúkat megerősítette. Ellene szoltak még ezenfelül a következők:

Ismerte Bíróné pénzének rejtkehelyét,

45 perc igazolatlan alibije volt, mely idő alatt a cselekményt elkövethette, végül

a saját lakásán állítólag történt lopás világosan, mint színlelés volt felismerhető.

Boros Györgyné kikérdezése alkalmával tagadott. Házkutatást tartottunk nála. A Bíróné sérelmére elkövetett lopással kapcsolatos bűnrel nem került ugyan elő, de több olyan tárgyra bukkantunk, amelyeket Borosné az elmúlt évek folyamán a szomszédaitól lopkodott össze. Borosné a tagadás mellett ezután is megmaradt.

A nyílt nyomozás befejezése után Borosné életmódját bizalmasan megfigyeltük. Rájöttünk, hogy több helyen tartozásokat fizetett ki a lopás óta. A pénz holszerzését nem tudta elfogadhatóan igazolni.

Az örs Borosné fejleltette a kir. ügyészségnek, amely ellene vádat is emelt. A bűnügy további sorsa előttem ismeretlen.

A nyomozást a helyszíni adatokból vont helyes következtetések és mindenek előtt a színlelés, helyszínelítés felismerése segítette sikerhez.

Érdekes a tolvaj ama eljárása, hogy a gyanu elterelése érdekében, lopás színlelésével saját magát is, mint lopás sértettjét igyekezett feltüntetni. Ez egyébként nem újdonság, ilyen ravaszkodással a gyakorlatban sokszor találkozunk.

CSENDŐR LEKSZIKON.

19. Kérdés. A Btk. 105. §. 2. pontja szerint a bűnvádi eljárás megindítását, a 117. §. 2. pontja szerint pedig a kiszabott büntetés végrehajtását kizárja a királyi kegyelem. Mi a magyarázata a megkegyelmezés jogának és melyek e jog gyakorlásának szabályai?

Válasz. A Btk.-ból tudjuk, hogy a büntetendő cselekmények üldözésének joga az államot illeti meg. Ezért hozzák a bíróságok az ítéleteiket „A magyar állam nevében”. Az államot a bűnüldözés joga, nem pedig a kötelessége illeti meg, amiből következik, hogy az államnak szabadságában áll a bűnüldözés jogáról le is mondani olyan esetekben, amikor ezzel inkább szolgálja az igazságosságnak és a közönségnek az érdekeit, mintha a büntetendő cselekmény elkövetőjének megbüntetéséhez ragaszkodnék.

A Btk. akkor, amikor az egyes bűncselekmények tényálladékat és büntetését meghatározza, általánosítani kénytelen; mindenképpen, aki a meghatározott bűncselekményt elköveti, egyforma büntetéssel sújt, ennek következtében merő az életben előforduló számtalan esetre nem alkalmazható betűszerint nélkül, hogy az igazság vagy a közérdek ezáltal itt-ott esorbát ne szenvedne.

A törvénynek ezt a merevségét enyhíti a bíróság szabad mérlegelési joga, ami abban áll, hogy a bíróság a törvényt nem a betűje, hanem az értelme és még inkább a szelleme szerint alkalmazza; figyelembe veszi az elbírálása alá került eset összes tárgyi és személyi körülményeit, a súlyosbító és enyhítő körülményeket és mindezek mérlegelése után, enyhítő vagy súlyosító szakaszok alkalmazásával hoz súlyosabb vagy enyhébb ítéletet.

Ugyancsak az igazságosság szempontjait szolgálja a feleknek az a joga, hogy az alsóbbfokú bíróság ítéletét magasabbfokú bíróság elbírálása alá bocsáthatják, amely felülvizsgálva az alsóbbfokú bíróság ítéletét vagy határozatát, azt módosíthatja, sőt meg is semmisítheti, ha úgy találja, hogy nem felel meg az alaki vagy az anyagi jog követelményeinek.

A bíróságok szabad mérlegelési és felülvizsgálati joga azonban nem korlátlan, hanem kötött: csak a törvény keretei között mozoghat. Törvényellenesen egyik bíróság sem ítélt, még akkor sem, ha meggyőződése szerint az adott esetben igazságosabb volna a törvény rendelkezéseitől eltérnie, mert a bíróság a törvényt csak alkalmazhatja, de nem hatálytalaníthatja és nem is módosíthatja; arra sincsen joga, hogy a törvény szerint kiszabandó büntetést a vádlottnak elengedje.

Ez a jog, a megbocsátás, a megkegyelmezés joga csakis a büntetőhatalommal felruházott államot illeti meg. Olyan esetekben, amikor a bíróság elment a méltánylásnak, az enyhítésnek öt megillető legvégső határáig s tovább már a törvény rendelkezése következtében nem mehet, ellenben az igazságosság, még gyakrabban az emberi belátás, a megbocsátást, irgalmat érdemlő körülmények méltánylása ezt mégis megkívánná, érvényesülhet az állam megkegyelmezési joga, mint az igazságszolgáltatás legfelsőbbfokú ténykedése. A megkegyelmezés jogának gyakorlása tehát államhatalmi tény, amelyet az Államfő gyakorol.

A megkegyelmezés jogának gyakorlása azonban nem mindig csak szorosan vett igazságszolgáltatási szempontból történik; sokszor magasabb állami érdekek kívánják meg, hogy a büntetendő cselekmények elkövetőinek egyes csoportjai (néha azonban egyesek is) kegyelemben részesüljenek. A nemzet életében előforduló örömdetes események alkal-

mával gyakorolt közkegyelem pl. azért, hogy az emberek százait, esetleg ezreket mentesít az elkövetett, rendszerint kisebb jelentőségű büntetendő cselekmények törvényes következményeitől, a közhangulatra kedvező befolyással van, csökkenti a büntetett előéletűek számát, a megkegyelmezés tényében megnyilvánuló megbocsátás pedig a hála érzetét kelti az állam és az Államfő iránt és sok embert visszatérít a törvénytisztelés útjára.

Politikai rendszerváltozások idején gyakorolt közkegyelem a belpolitikai harcok szenvedélyét, élességét tompítja azért, hogy mintegy fátyolt vet a politikai ellentábor tagjainak eltávolítására és ezáltal a kölcsönös megértés útjait egyengeti stb.

A megkegyelmezés jogának gyakorlása azonban természetesen csak kivételes alkalmakra vagy egészen kivételes esetekre szorítkozik; nem válhat rendszerre, politikai eszközre, vagy éppen személyes befolyások eredményévé, mert ekkor már az ország jogbiztonságát veszélyeztetné. Az a körülmény, hogy a megkegyelmezés joga az Államfőt illeti meg, már egymagában elég biztonságot nyújt arra, hogy sohasem történhetik az állam vagy a közösség érdekeivel ellentétben, de ezt nem tekintve is: a Legfelsőbb kegyelmi elhatározást az igazságügyminiszter ellenjegyzí, őt pedig a törvényhozás adott esetben felelősségre vonhatja miatta.

A megkegyelmezés kétféle: a szoros értelemben vett *kegyelem*, amely a már kiszabott büntetés végrehajtását engedi el és a *pertrőlés*, amely a bűnvádi eljárás megindításának, vagy pedig a már megindított bűnvádi eljárás folytatásának mellőzését rendeli. Alaki tekintetben a megkegyelmezés ismét kétféle lehet: *egyéni* és *közkegyelem*. Közkegyelem esetében a bíróságok és az igazságügyminiszter állapítja meg, hogy annak értelmében személy szerint kik és milyen büncselekmények miatt részesülnek kegyelemben.

Mind az egyéni, mind a közkegyelem kiterjedhet bármely büntetendő cselekmény miatt kiszabott fő- és mellékbüntetésnek vagy ezek egyikének elengedésére, kivéve a büncselekmény által létrehozott vagy annak elkövetésére szolgáló tárgyaknak, valamint a nyomtatványoknak elkövetését, továbbá az eljárási és perköltségek, valamint a kártérítés megfizetését, amit közkegyelem útján sem lehet elengedni. Az Államfőnek jogában áll a kiszabott büntetést teljesen elengedni, vagy pedig ahelyett enyhébb nemű vagy rövidebb tartamú büntetést kiszabni.

20. Kérdés. Az őrsre beosztott irodavezető helyettesíthető-e az őrsparancsnokot, ha mind az őrsparancsnok, mind a helyettese távol van? Az őrs irodai munkáinak végzésén kívül az őrs tényleges vezetése tekintetében megilleti-e valamilyen jog az őrsirodavezetőt, ha az őrsparancsnok után ő a rangban legidősebb?

Válasz. Az őrsparancsnok mellett minden őrsön vagy vizsgázott helyettesnek, vagy pedig az osztályparancsnokság által kinevezett nem vizsgázott helyettesnek kell lennie. Olyan őrsön is kell kinevezett helyettesnek lennie, ahol őrsirodavezető működik. Az őrsirodavezetőt beosztás ugyanis nem közbiztonsági, hanem irodai beosztásnak számít; ki is van mondva, hogy ilyen beosztásba elsősorban olyan csendőrt kell alkalmazni, akit a toborzóbizottság a Szut. 63. pontja értelmében egyszermindenkorra vagy időlegesen alkalmatlannak minősített. Ebből következik, hogy az irodavezető nem lehet kinevezett őrsparancsnok-helyettes, még akkor sem, ha az őrsparancsnok után az őrsön ő a rangban legidősebb, mert az őrsparancsnok-helyettes tennivalói nemcsak irodai munkából, hanem főként külszolgálati tennivalókból állanak, az irodavezető pedig külszolgálatot csak kivételes szükség esetében teljesít.

A kinevezett őrsparancsnok-helyettes esetleg alacsonyabb rendfokozatú vagy rangban fiatalabb is lehet az irodavezetőnél; ebben az esetben az utóbbi a helyettesnek akkor, amikor ez a távollévő őrsparancsnokot helyettesíti, alá van rendelve.

Ez azonban természetesen nem változtat a tényen, hogy az őrsirodavezető feljebbvalója mindazoknak, akik alacsonyabb rendfokozatúak vagy rangban fiatalabbak és ebben a minőségében felettük szükség esetében parancsadási jogot is gyakorolhat. Az őrsparancsnoknak pl. jogában áll az irodavezetőt — ha a helyettes után ő a legidősebb — a belrend és a belszolgálat tekintetében felügyeleti joggal felruházni arra az esetre, ha sem az őrsparancsnok, sem pedig a helyettes nincsen otthon, vagy nincsen a laktanyában. Ez — főként nagylétszámú őrsőkön — célszerű is, mert az irodavezető állandóan otthon van, ismeri az őrsparancsnok rendelkezéseit, az őrs viszonyait, az esetleg vezénylendő szolgálatokat,

számon tudja tartani a jelenlevőket és a távollévőket stb. Az őrsparancsnok rábízhatja az irodavezetőre a járőrök eligazítását, elrendelheti, hogy a laktanyából távozók vagy oda bevonulók az irodavezetőnél jelentkezzenek stb., de mindezt csak olyankor, amikor sem ő, sem pedig a helyettese nincsen otthon és az otthonlevők között az irodavezető a legidősebb. Nincs megengedve azonban, hogy az őrsparancsnok vagy a helyettes pusztán kényelmi szempontból az őrs vezetésében olyankor is az irodavezetővel helyettesítse magát, amikor erre semmi ok nincsen.

Ha azonban az őrsirodavezető az őrsparancsnok-helyettes után nem a legidősebb, akkor őt semmiféle ellenőrzési, felügyeleti vagy parancsadási joggal nem lehet felruházni, hanem a parancsnok és a helyettes egyidejű távolléte esetében a parancsnokságot a külszolgálatot teljesítő legidősebb csendőrnek kell átvennie.

Az itt említettekkel csupán támpontot kívántunk adni az őrsparancsnokoknak az irodavezetők alkalmazását illetően, ami attól függ, hogy az őrsirodavezetőt mennyiben tartja alkalmasnak arra, hogy az irodai munkák elvégzésén felül neki vagy a helyettesének az őrs vezetésében is segédkezzen. Az irodavezetőknek ilyen segédkezésre bevonására különösen a mai viszonyok között lehet szükség, amikor az őrsök legtöbbször idősebb altisztekben hiány van. Az őrsparancsnok megbízása nélkül, csupán az irodai munkák végzése címén az irodavezetőt az őrs tagjaival szemben parancsnoklási jog vagy szolgálati elsőbbség nem illeti meg.

21. Kérdés. Egy orvadász kb. 200 lépés távolságból a járőrre lö. A lövés után eltűnik az erdőben úgy, hogy a járőrnek nincs alkalma ellene fegyvert használni. A nyomozás folyamán az eset kiderül, az orvadász azonban azzal védekezik, hogy a járőrt csupán meg akarta ijeszteni. Nem is állhatott szándékában a járőr tagjainak testi épségét veszélyeztetni, mert magakészítette, kezdetleges puskájának hordtávolsága mindössze 60–80 méter, olyan távolságból tehát, ahonnan lött, a járőrt, ha akarta volna, sem tudta volna eltalálni. Az orvadásznak utóbbi védekezése a nyomozás folyamán helytállónak bizonyul. Mit követelt el az orvadász?

Válasz. Jogi elv, hogy alkalmatlan eszközzel nem lehet büncselekményt elkövetni. A kérdéselt esetben az orvadász puskája 200 lépésnyi távolságra alkalmatlan eszköznek minősül az emberi élet kioltása vagy testi sértés okozása szempontjából. Ha a fegyverszakértő megállapítja, hogy az orvadász puskájából legfeljebb 60–80 méternyire lehet löni és ha a helyszínrajzból vagy a helyszíni szemle adataiból megállapítást nyert, hogy az orvadász ezt kétszer-háromszor meghaladó távolságról lött a járőrre, a bíróság valószínűleg felmenti őt a szándékos emberölés kísérletének vádjától.

Ebben az esetben is felelősségre vonja azonban őt a bíróság az 1914. t.c. 4. §. 2. bekezdésébe ütköző és ugyan ezen törvény 6. §. 2. bekezdése szerint minősülő hatósági közeg elleni erőszak büntette miatt. A gyanúsított ugyanis azért, hogy a járőrre lött, azt veszélyes fenyegetéssel akadályozta hivatásának jogszertű gyakorlásában még akkor is, ha a járőrt nem volt szándéka bántani, mert egy messziről jött lövésről nem lehet megállapítani, hogy milyen hordtávolságról puskából tették és hogy az a járőr tagjainak életét veszélyeztette-e vagy sem.

A cselekmény azért minősül az idézett törvény 6. §. 2. bekezdése szerint, mert a gyanúsított felfegyverkezve követte el.

22. Kérdés. A Szut. 279. pontja szerint a csendőr a szolgálati ebet mind a közbiztonsági, mind pedig a belső szolgálatban használhatja, a megjegyzés szerint azonban szolgálatban csak vizsgázott ebet szabad használni. Minthogy most már az őrsőkön nincsenek idomított kincstári ebek, megengedhető-e, hogy a csendőr magánúton ebet szerezzen és azt szolgálatba magával vigye?

Válasz. A szolgálati eb alkalmazását a csendőrség több éven át kipróbálta; 1923-tól 1928-ig Gödöllőn csendőrségi kutyatelep is működött, amely kincstári ebeket tenyésztett és idomított az őrsök számára.

A kutyának kétségkívül sok természetadta tulajdonsága, őszintén és idomítás által fejleszthető képessége van, amely bizonyos körülmények között a közbiztonsági szolgálatban is értékesíthető, a csendőrségi szolgálatban azonban nem vált be. Ezért is kellett a meglehetősen nagy költséggel folytatott kísérletezést abbahagyni. A kísérletezések eredménye-

lensége nem annyira az idomított ebek alkalmatlanságában, mint inkább a csendőrség sajátos területi és szolgálati viszonyaiban leli magyarázatát.

A Szut. 279. pontja felsorolja a feladatokat, amelyekre az ebet alkalmazni lehetett. Ezeket a feladatokat általában két csoportra oszthatjuk: ú. n. szimatmunkára és őrző vagy kíséző tevékenységre.

Szimatmunkán azt értjük, hogy a kutya finom szaglózérzékeivel nyomot követ, tárgyakat felkutat, sőt bizonyos esetekben az embert is felismeri és jelzi, aki egy bizonyos tárggyal kapcsolatban van, vagy fordítva. A különféle bemutatókon a szolgálati ebek valóban szép teljesítményeket mutattak fel, az őrsőkön azonban éveken át sem értek el számbevéhető eredményt. Ennek legfőbb oka az volt, hogy a szolgálati eb rendszerint túlkészen érkezett a büncselekmény helyszínére, de ha idejében érkezett is, vagy a helyszín, vagy a nyom, vagy a terep, vagy az időjárás nem volt kedvező a jó szimatmunkára.

Az őrző és kíséző szolgálatra már inkább lehetett a szolgálati ebet alkalmazni, de számottevő eredményt ezen a téren sem tudtak felmutatni az őrsők, amelyek ebbel voltak ellátva. (Sok vita folyt afelett, hogy a szolgálati eb által okozott testi sérülés milyen elbírálás alá esik és hogy azért a kincstár kártérítéssel tartozik-e.)

Külön gondot okozott a szolgálati ebnek az őrsön tartása. Szabály ugyanis, hogy idomított ebbel csak a vezetőjének szabad foglalkozni és csak a megszokott vezetője alkalmazhatja szolgálatban is. Ha azonban a vezető szabadságra, kórházba ment, vagy ha olyan helyre vezényelték, ahova az ebet nem vihetette magával, az eb magára maradt és elromlott.

Ezeket csak azért említjük a feltett kérdéssel kapcsolatban, hogy nyilvánvalóvá tegyük: ha a legalkalmasabb fajták közül kiválasztott, hozzáértő tisztek vezetése alatt külön e célra létesített intézményben szakszerűen idomított fajtisza ebek nem váltak be a csendőrségi szolgálatban, akkor nem valószínű, hogy a csendőr által éppen megszerzett és különösebb hozzáértés nélkül félig-meddig idomított, többnyire korcs ebeknek komoly hasznát lehetne venni. Egyesek azzal érvelnek, hogy portyázás közben az idomítatlan eb is jó szolgálatot tehet a járőrnek azáltal, hogy a portyázás útvonalán és annak közvetlen környékén cserkészik és a járőr figyelmét felhívja olyan körülményekre (pl. ember jelenlétére vagy közlekedésre), amit a csendőr különben nem venne észre. Lehet, hogy ilyen eset valóban előfordulna, de viszont ugyanilyen lehetősége van annak is, hogy a kutya a járőr jelenlétét árulja el. Menekülő vagy megszökött egyének üldözése csak nagyon jól idomított ebet lehet alkalmazni, de még ennél is megtörténik, hogy az üldözött egyént — különösen, ha védekezik — megharapja. Idegbeteg vagy szív-bajos embernél súlyos testi sérelmet, sőt halált is okozhat az ijedtség, ha a kutya nem bántja is, hanem csak ráugrik stb.

Községekben meg éppen célszerűtlen volna a járőrrel menő kutya, mert a község kutyái rátámadnak s ezzel még nagyobb lármát ütnek, mint amikor a járőr egymagában megy, pedig a járőrt is alaposan megugatják. Vadászterületekre nem szabad kutyát vinni, legfeljebb pórázon, így azonban viszont a célt nem lehet elérni, amiért a járőr azt magával vitte stb.

Az őrsön a kutyát a csendőrnek magának kellene élelmeznie, mert a kincstár az élelmezés költségeit nem viseli. Ha ez a közzgazdálkodásból történnék, sok és szükségtelen vitára adhat alkalmat. Mi lenne akkor, ha a csendőr az ebét az őrsön visszahagyni kényszerülne, az őrs tagjai azonban nem vállalnák a gondozását? Mind olyan kérdések ezek, amelyeket nehéz lenne megoldani, de amelyekkel kár is lenne újra kísérletezéseket kezdeni, amikor az eddigi kísérletek eredménytelensége kétséget kizáró megállapítást nyert.

Azt hisszük, ezek után minden csendőr belátja, hogy a kis előnnyel, amit a kutya alkalmazása itt-ott esetleg jelenthetne, nem áll arányban a sok hátrány, ami bizonyosan bekövetkeznék. A Szut. 36. §-a a gyakorlatban már érvényét is veszítette; ha utasításunk átdolgozásra kerül, abból a szolgálati ebre vonatkozó rendelkezések valószínűleg ki fognak maradni.

Házőrző kutya alkalmazásának azonban nézetünk szerint nincs akadálya; egy jó házőrzőnek különösen magányosan fekvő laktanyában, éppen olyan jó hasznát lehet venni, mint a magánházaknál. Amikor azonban kötvé kell tartanunk, gondoskodjunk az etetéséről és arról, hogy állandóan friss víze legyen, éjjelre pedig — ha nincs ebzárlat — feltétlenül bocssássuk szabadon, mert a kutyának állandóan kötvé tartása nemesak értelmetlen dolog, de kegyetlen állatkínzás is.

HALOTTAINK

Szepezdi Gáspár irodai tiszthelyettes május hó 18-án Veszprém-ben szívszélhűdés következtében meghalt. 1913. óta szolgált, utóljára a szombathelyi kerületnél. Kitüntetései: 2. o. e. vit. é., seb. é., háb. e. é. kard és sisakkal, 1. o. szolg. jel és osztr. háb. e. é. kardokkal.

Dömötör Imre törzsőrmester május hó 18-án Budapesten gyomorfe-kély következtében meghalt. A testületnél 1924. óta szolgált, utóljára a székesfehérvári II. kerületnél.

Bihari János próba-csendőr május hó 17-én Püspökladányban gümös hashártyagyulladásban meghalt. 1938. óta szolgált, utóljára a kassai kerületnél.

Nyugállományú bajtársaink közül meghaltak:

Apáthy Domokos tiszthelyettes (V. ker.), 1903—1920-ig szolgált a testületnél,

Barabás Ignác tiszthelyettes (I. ker.), 1906—1927-ig szolgált,

Békési György tiszthelyettes (VII. ker.), 1895—1926-ig szolgált a testületnél,

Dénes Lukács törzsőrmester (V. ker.), 1924—1937-ig szolgált a testületnél,

Fábos Mihály alhadnagy (IV. ker.), 1893—1929-ig szolgált a testületnél,

Hubert Miklós törzsőrmester (V. ker.), 1901—1925-ig szolgált,

Kiss József őrmester (V. ker.), 1894—1911-ig szolgált,

Miska Kálmán törzsőrmester (V. ker.), 1912—1925-ig szolgált,

Papp Ferenc tiszthelyettes (III. ker.), 1902—1921-ig szolgált a testületnél,

Szabó Kálmán II. törzsőrmester (IV. ker.), 1909—1936-ig szolgált a testületnél,

Velencei Márton alhadnagy (III. ker.), 1907—1938-ig szolgált a testületnél.

Kegyelettel őrizzük emléküket!

KÖNYVISMERTETÉS.

Werner Picht: A német nagyvezérkar jelenti...

Fordította: vitéz Barabás Emil altábornagy.

Nemrég történt, emlékezhetik rá mindenki: múlt év szeptemberében a rádió és sajtó három héten át közölte az eseményeket, a német-lengyel háború történéseit. Az olvasó és a rádióhallgató egyszer így, másszor úgy, de állandóan ellentétes híreket hallott. Minél előbbrehaladtak a napok, annál inkább meggyőződött arról, hogy az egyik fél... hamis, valótlán adatokat jelentett... Ezt mutatja meg most e könyv, amely e jelentéseket egybefoglalva adja az olvasó elé. A szerző azokhoz nem fűz egyetlen szó megjegyzést sem s ezzel az olvasó még élesebben érzi: mi a való és miképpen kell néznie a mai rádió- és sajtójelentéseket, közleményeket. Olyan a könyv, mint két, egymásmellett futó izgalmas filmszalag, amelyeket a fordító éles fénycsóvák világít meg az elő- és utóiratban, adván itt az eseményeket a háború előtt, illetve utóiratában a hadseregek páratlan teljesítményeit. Kiegészíti ezt öt helyzetvázlat, amelyek segítségével nyomon követhetjük az eseményeket.

A könyv egyike a legnagyobb sikereknek: nagy tanítás a mai idők és a jövő napok számára. Aki elolvasta, előlről kezdi, mert oly vakmerő propagandáról szerez abból tudomást, amely egyedüláll a maga nemében, de beigazolvva látja mindazt is, amit a propagandáról közölt cikkeinkben mondtunk: mennyire nem szabad a hallott híreknek fenntartás nélkül hitelt adni. A csendőr a maga szolgálati világában hasznosan értékesítheti ezt a könyvet. A Kókai Lajos cég adta ki a könyvet, ára 1.20 P.

OLVASÓINKHOZ. Kérjük olvasóinkat, hogy cím-változás bejelentésére használják a borítólapunk utolsó oldalán levő és kivágható nyomtatványt, amelyet 2 filléres bélyeggel küldhetnek be hozzánk. Csak az ilyen módon bejelentett címváltozást vesszük tudomásul.

HIREK

A Kormányzó Úr Ö Főméltósága mai 73. születésnapján megjelent ünnepi számunk címlapján közölt képet az Országos Magyar Sajtókamara bocsátotta rendelkezésünkre. A kép eredetijét folyó évben leplezték le a Sajtókamara díszközgyűlésén nagy ünnepség keretében s az ma a Kamara dísztermét ékesíti.

Laktanyaavatás. A fűzfőgyártelepi örs részére a gyárigazgatóság új laktanyát építtetett (1. kép), amelynek átadása május 26-án, ünnepi külsőségek között történt meg. Az ünnepélyes eseménynél jelen

voltak a gyár vezetősége, a mérnöki kar, a laktanya felépítésénél közreműködő mesterek, munkavezetők és munkások küldöttsége, valamint a m. kir. csendőrség részéről *vitéz Poltáry Vilmos ezredes*, kerületi parancsnok; *Tóth Ernő alezredes*, osztályparancsnok;

Mariska György őrnagy, osztályparancsnok-helyettes és *vitéz Czigány József őrnagy*, nyomozó-alosztályparancsnok. (2. kép.)

Az ünnepély a magyar Hiszekeggyel kezdődött. Ezután *Szabó Kornél* m. kir. kormányfőtanácsos, a fűzfői gyár igazgatója meleg és elismerő szavakkal

emlékezett meg a csendőrség, illetve a fűzfői őrs működéséről, átadta *vitéz Poltáry Vilmos ezredes, kerületi parancsnoknak az új laktanyaépületet.*

Vitéz Poltáry Vilmos ezredes a beszédre válaszulva megemlékezett arról, hogy 1922–23. évben,

mint az őrs akkori szárnyparancsnoka, jelen volt az őrs bölcshőjénél, — felállításánál — amikor az őrs még egy barakszerű épületben kezdte meg felelősségteljes szolgálatát. Annál nagyobb örömmel veszi át most, mint kerületi parancsnok, az új laktanyát, amely a gyárigazgatóság mindenre kiterjedő figyelme és anyagi áldozatkészsége folytán az ország legkorszerűbben megtervezett és felépített csendőrlaktanyájának mondható, mivel központi fűtéssel, modern zuhanyozó-mosdóval (3. kép), gázkamrával és a megfelelő óvóhelyekkel is rendelkezik. Bizonyos, hogy az épület nemcsak laktanya, hanem meleg otthona is lesz a rendkívül felelősségteljes munkát végző őrs legénységének.

A nem mindennapi bensőséges ünnepély a Himnusz eléneklésével ért véget.

Dicséretet. A pécsi IV. csendőrkörület parancsnoka *Papp András* tisztihelyettest 27 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt, különböző beosztásokban általában, főként pedig 9 éven át mint őrsparancsnok, a közbiztonsági szolgálat ellátása, alárendeltjeinek kiképzése, fegyelmezése és nevelése terén teljesített eredményes és hasznos szolgálataiért — nyugállományba helyezése alkalmából — *okirati dicsérről* elismerésben részesítette. A szegedi V. csendőrkörület parancsnoka *Locskai István* őrmestert, mert mint a nyomozó alosztály állományába tartozó nyomozó, 1940 április 6-án polgári ruhában különleges szolgálatban állva, öntevékeny és bátor magatartásával egy próbacsendőrt, akit szolgálat közben 15–20 főből álló ellenséges magatartást tanúsító csoport lefegyverzett, — szorult helyzetéből bátor fellépésével kiszabadított és lehetővé tette, hogy a támadó csoport vezető tagja az igazságszolgáltatás kezére jusson, *okirati dicsérről* elismerésben részesítette. A miskolci VII. csendőrkörület parancsnoka *Gáti Béla* tisztihelyettest, mert 1940 március 13-án egy — a magyar állam biztonsága ellen irányuló ügyben önfeláldozásra is kész személyes bátorságról, nemkülönben válságos helyzetben is helyesen cselekedni tudó és parancsnoki készségről tett tanúságot, *okirati dicsérről* elismerésben részesítette.

„ÚJ ELŐLJÁRÓK, stb. lajstroma kapható!”

PALLADIS RT.

BUDAPEST, V., GÉZA-UTCA 2.

Országos Ruházati Intézet Rt.

Budapest, V., Eötvös-tér 1. Telefon: 18-48-31, 18-48-32. Mint a honvéd jóléti alaphoz tartozó vállalat, szállít 12 havi gh. levonás mellett: egyenruhát, polgári ruhát, fehérneműt és minden felszerelést. • Vidéki megbízottak!

ASZTALOS és KÁRPITOS BUTOROK NAGY VÁLASZTÉKBAN RÉSZLETRE IS KAPHATÓK. SAJÁT MŰHELYEK.

Paár Vincze,

BUDAPEST, Király-utca 77. sz.

Klekner Lászlóné

ASZTALOS, LAKATOS, VASSZERKEZET és REDŐNYGYARA
BUDAPEST, X. BÁNYA-UTCA 6
TELEFON: 148-001. BAROSS SZÖVETSÉG TAGJA.

Böröcsök Mihály

ÖSKERESZTÉNY CÉG. HONVÉD KINCSTÁRI SZÁLLÍTÓ.

TAKARÉKTÜZHELYEK MESTERE

HADIROKKANT EMLÉKLAPOS FŐHADNAGY

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI-ÚT 109/c. ÜZEM: VIII., KOSZORÚ-U. 18. Tel. 13-88-44.

Ifj. Buday Béla

CSÓNAKMOTOROK, BENZINMOTOROK ÜZEME

RÁKOSPALOTA, Bocskay-utca 71. * Telefon: 29-58-44.

Öskeresztény vállalat. Honvéd kincstári szállító.

Csendőrfárör megtámadása. A tiszakarádi őr állománya tartozó *Lantos István* tiszthelyettes és *Fingár János* prb. csendőrből állott járőr múlt hó 23-án egy lopási ügyben Bodroghalom községben nyomozott. Ez ügyben járőr Konez Erzsébetet is kikérdezte a községházán. Konez Erzsébet kikérdezése közben a kályha fedőlapját megfogta és Lantos tiszthelyettes felé dobásra emelte. Lantos tiszthelyettes a kályha fedőlapját nevezett kezéből kiütötte, miközben attól a száján 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett. Konez Erzsébetet a járőr elfogta. A kivizsgálás megtörtént.

A pilisszántói őr állománya tartozó *Nádasdy István* őrmester és *Váci Lajos* prb. csendőrből állott járőrt június 2-án a község utcáján zajongó legények szétosztatása közben Hunyadvári Tamás pilisszántói lakos megtámadta, a járőrt agyonveréssel fenyegette és követ dobálta. Járőr nem használt fegyvert. Támadó a sötétben elmenekült, de 5-én az őr elfogta.

Csendőregyén megsérülése. A tarjáni őr állománya tartozó *Hunyadi János* tiszthelyettes és *Nagy László* próba- csendő június 7-én kerékpáron az aznap Tatán tartott cél- lövészetre indult. Útközben Hunyadi tiszthelyettes kerékpárja egy kőre futott, minek következtében a kerékpár felborult, Hunyadi tiszthelyettes a kerékpárról leesett és oly súlyos sérülést szenvedett, hogy a tatabányai kórházba kellett szállítani.

Elfogott egyén megszökése. A bakonycsérnyei őr egyik járőre őrizetéből *Dankó Gyula* bokodi lakos 2 rendbeli lopás büntetvével gyanúsított cigány a bodajki vasútállomáson megszökött. A szökevény kézrekerítésére a szükséges intézkedést megtették.

Csendőrségi gépkocsi baleset. A kassai közlekedési őr állománya tartozó *Lukács Dénes* őrmester múlt hó 30-án 1 órakor az F-325. rendszámú gépkocsival szolgálatban volt. A gépkocsiban ült még *dr. Balló István* százados és polgári ruhás nyomozók. Mezőzombor községben a gépkocsivezető 3 embert látott az útközepén állani, akiket kürtjelzéssel figyelmeztetett. Mivel az emberek nem mozdultak meg, a sebességet csökkentve, azokat el akarta kerülni és amikor azokat 4-5 méterre megközelítette, közülük Mikita Ferenc ottani lakos a gépkocsi elé ugrott, akit a gépkocsi ellökött és 20 napon alul gyógyuló sérülést szenvedett. A gépkocsi kisebb mérvben megrongálódott.

Honvédegyén fegyverhasználat. Makra Antal árkász, ki a komáromi m. kir. 22. árkász század állománya tartozik, május 29-én 18 órakor csapattestétől megszökött és magával vitte a kincstár tulajdonát képező kerékpárt és pisztolyt. Nagybaráthegy községben szülei lakásán megjelent és szüleiével családi ügyből kifolyólag összeszólalkozott, aminek hevében mostohaatyjára a nála volt pisztolyból 3 lövést tett, amelyek azt a jobboldalán és a ballapockáján oly súlyosan megsebesítették, hogy kórházszállítás közben a mentőgépkocsiban meghalt. Makrát a kivezényelt csendőrfárör elfogta és a győri honvéd állomásparancsnokságnak átadta.

Repülőgép lezuhanása. A szepsi-i őr körletében múlt hó 26-án 17 óra 25 perckor Nedeczki Gábor hadnagy által vezetett V. 252. számú Flák-gyártmányú CR.-42. jelzésű kétfedelű egymotoros, együléses katonai repülőgép Pány község határában motorhiba miatt lezuhant. A vezető a gépből kiugrott és ejtőernyő segítségével sérülés nélkül földet ért. A gép teljesen összetört. A gép roncsai őrzéséről a csendőrszintézkedett és járőrrel őriztette. A gép fontosabb részeit a kassai repülőtérről elszállították.

Jugoszláv katonai repülőgép jelent meg magyar terület felett. Május hó 24-én 9 órakor egy fedélű jugoszláv katonai repülőgép 100-150 méter magasságban Beremend község felett megjelent, majd keleti irányban Jugoszlávia felé elrepült. A repülőgépben 2 személy volt megfigyelhető.

Szlovák katonai repülőgép kényszerleszállása. Folyó hó 4-én 10 óra 45 perckor Nőtincs község határában egy kétfedelű, egymotoros együléses szlovák katonai repülőgép benzinhány miatt kényszerleszállást hajtott végre. A vezető előadása szerint folyó hó 4-én 9 órakor indult el Pöstyénből és Besztercebányára szándékozott repülni de útközben eltért. A repülőgépen négy géppuska volt felszerelve, melyekből kettő élesre volt töltve. A repülőgépet a rétsági honvéd állomásparancsnokság a pilótával együtt őrizetbe vette.

A Horthy Miklós Nemzeti Repülő Alap támogatásával szerkesztett repülési folyóirat, a Magyar Szárnyak júniusi száma most jelent meg. A lap repülőkrónikáját *Bisits Tibor* repülőőrnagy írta, míg a holland és a belga volt légitámaszt *Jánosy István* főszerkesztő ismerteti. A szokásos „ifjú repülő”, gépismertetési és regényrovatok mellett, *Danovszky*

Tichler János

papíráru, papírzacskó és gyógyszerészeti papíráruk gyára

Budapest, VI., Ó-utca 37. Tel.: 129-748

BOROSS JÁNOS

AUTÓKAROSSZÉRIA ÜZEME

ALAPÍTVÁ: 1918. EVBEN. TÁVBESZÉLŐ: 18-82-18. BUDAPEST, IX. ERKEL-UTCA 17/B. (Kálvin-térnél.) LUXUS ES ÁRUSZÁLLÍTÓ KAROSSZÉRIÁK, ÜZLETI REKLÁMKOCSIK ÉPÍTÉSE ES JAVÍTÁSA

FLORA

FEST, TISZTIT

ÜZEM

BUDAPEST, VI., VILMOS CSÁSZÁR-ÚT 4. Telefon: 180-222.

BUDAI KÖZPONT: II., TÖRÖK-UTCA 2. Telefon: 366-656.

Nedves falak

„SANIT”

Posnansky és Strelitz R. T.

szárazzáttételéhez habarcsztömítő BUDAPEST, V., ZSITVAY LEÓ-UTCA 13 SZÁM. TELEFON: 12-28-29; 12-82-85.

AZ ETERNA-ÓRA

olyan, mint a katona,
teljesen megbízható,
pontos és kitartó.
Világmárka 1856 óta.

Ferenc és Hédl Sándor repülőoktatók írtak érdekes cikket. A lap új számában repülőregény pályázatát is hirdeti. A Magyar Szárnyak mindenütt kapható. Ára 60 fillér. Mutatvány-számot a kiadóhivatal (VIII., Üllői-út 12) kívánatra ingyen küld.

A csendőrségi jutalmazási alapra felajánlott jutalékok.
A budapesti I. kerületben: Solyom János tiszthelyettes, Nagy István I. őrmester és Lincák János prb. csendőr együtt 4 P 96 f., Magyar István tiszthelyettes és Kecske István törzs-őrmester együtt 4 P 96 f., Deák János törzsőrmester és Tar Imre csendőr együtt 1 P 50 f., Galló Mihály őrmester és Gerecsér Imre csendőr együtt 4 P 18 f., Guba Lajos csendőr 2 P 87 f., Nagy Kálmán őrmester és Csajbóki Imre csendőr együtt 14 P 90 f., Bérezes József alhadnagy és Juhász László őrmester együtt 4 P 84 f., Kovács Mihály III. őrmester és Guba Lajos csendőr együtt 2 P 70., Horpácsi Imre törzs-őrmester és Lőrincz András csendőr együtt 10 P.; **a székesfehérvári II. kerületben:** Nemes Domokos törzsőrmester és Auer József prb. csendőr együtt 5 P, Baji László őrmester és Cziráki Károly csendőr együtt 2 P 50 f., Kuti József tiszthelyettes és Szakonyi Kálmán csendőr együtt 2 P 50 f., Körmendi József őrmester és Tamás József prb. csendőr együtt 2 P 50 f., Rácz József tiszthelyettes és Nagy Oszkár törzs-őrmester együtt 4 P 97 f., Elekes János törzsőrmester és Bodó Béla prb. csendőr együtt 2 P 48 f.; **a szegedi V. kerületben:** Demeter Imre tiszthelyettes és Végvári Antal csendőr együtt 1 P 86 f., Komlósi József őrmester és Bakonyi János csendőr együtt 3 P 70 f., Révész Ferenc tiszthelyettes, Turós István törzsőrmester, Fekete László és Balogh György II. csendőrök együtt 44 P 32 f., Gyarmati László őrmester 1 P; **a debreceni VI. kerületben:** Papp György törzsőrmester és Botlik Sándor prb. csendőr együtt 1 P 84 f., Győrbíró Kálmán csendőr és Deák László prb. csendőr együtt 52 f., Oláh András II. tiszthelyettes 19 P 88 f., Boldog József alhadnagy 2 P 31 f., Nagy János tiszthelyettes és Molnár János csendőr együtt 4 P 62 f.; **a miskolci VII. kerületben:** Sebestyén Pál őrmester, vitéz Karakó József és Mogyorósi Gyula prb. csendőrök együtt 10 P, Székely József tiszthelyettes és Biró János csendőr együtt 30 f., Fürjes György törzsőrmester és Horváth István csendőr együtt 9 P 30 f., Darázs Dezső törzs-őrmester és Kemecsei Miklós csendőr együtt 1 P 30 f., Nyitrai János őrmester és Erdélyi István csendőr együtt 90 f.,

Konecz Mihály törzsőrmester és Kasza József csendőr együtt 8 P 86 f., Bartha Gábor törzsőrmester és Bodó Kálmán csendőr együtt 3 P 32 f., Jakabos János őrmester és Zsófi József csendőr együtt 1 P 86 f., Nyulas István alhadnagy és Hajdu Ferenc törzsőrmester együtt 7 P 70 f., Illés Dániel és Nemes András őrmesterek együtt 1 P 20 f., Hegedüs János őrmester és Gyureső Mihály csendőr együtt 2 P 46 f., Homonnai András tiszthelyettes 33 f., Csik Mihály őrmester és Kelemen Ferenc csendőr együtt 2 P 48 f.; **a kassai VIII. kerületben:** Gergely Ádám tiszthelyettes 5 P, Kövesi Dezső őrmester 4 P 62 f., Havasi Lajos törzsőrmester és Csiba Géza csendőr együtt 5 P 56 f., Balázsfalvi Demeter törzsőrmester és Koppány Bertalan csendőr együtt 5 P 52 f., tettenérői és feljelentési jutalékban részesültek. A jutalékokat valamennyien felajánlották a csendőrségi jutalmazási alapra. A felajánlott összegeket a honvédelmi miniszter úr elfogadta.

Csendőrségi Közlöny 12. szám. Szabályrendeletek. Tengeri kereskedelmi hajókkal való rendelkezés korlátozása. Tiszapéterfalvai őrs áthelyezése Nagypaládra. Geszti őrs áthelyezése Mezőgyánba. Közzolgálati alkalmazottak és nyugdíjasok gyermekei részére vasúti arcképes igazolványok érvényesítése. Hároméves és ennél idősebb lovak (öszvérek) kötelező patkoltatása. Papírral való takarékoskodás. Szublimátal impregnált itatóspapírból és alumínium lemezből álló hajhullámosító eszközök eltiltása. Tej árának és a viszontelárusítói jutaléknak újabb megállapításáról szóló 80.200/1940. F. M. számú rendelet hatályának meghosszabbítása. Cukor és zsír forgalmának és fogyasztásának szabályozásáról 153.800/1940. F. M. számú rendelet kiegészítése.

A kihágások és felsőbbbírósi határozatok. Írta: Tusnádi Elthes Gyula dr. egyetemi m. tanár, a Kihágási Tanács büntetőbírája. A törvényekbe és miniszteri rendeletekbe ütköző kihágások, döntvényekkel és magyarázatokkal. I—II. kötet, összesen 1085 oldal. Teljes vászonkötésben csendőröknek kedvezményesen 16 pengő és 82 fillér postaköltség. Fizethető negy-havi részletben is befizető lapokkal. Megrendelhető a szerzőnél, Budapest, XI., Fadrusz-u. 4. IV. 2.

Eladó. Hatvan községben téglából épült 2 szoba, konyha, kamra és üvegerandából álló családi ház 250 négyszögöl gyümölcsösrel. Cím: Ujj Sándor tiszthelyettes, Szolnok, Bátya-utca 5. szám.

TELEFONGYÁR részvénytársaság MODERN TELEFONKÖZPONTOK ÉS JELZŐKÉSZÜLÉKEK GYÁRA
 BUDAPEST, XIV., HUNGÁRIA-KORÚT 126. SZ.

Standard Villamossági R. T. Távbeszélő-távíró- és rádióberendezések gyára
 BUDAPEST, XI., FEHÉRVÁRI-ÚT 70. TEL. 257-257 sorozat

Kozma János fehérnemű villany varrodája
 Budapest, III., Árpád fejedelem-útja 44. Telefon: 351-918
 Honvéd kincstári szállító. Baross Szövetség tagja.

Del-Ma Magyarország legnagyobb cipő-harisnya szaküzlete
 Budapesten és Magyarország minden nagyobb városában.

BUTORT csak **ROYALNÁL** végy
 Baross-utca 34.
 Részletre is! Budapest

Igyunk Kneipp malátakávét!
 Ezt Kneipp maga adta az emberiségnek

Keresi Tóth János volt törzsőrmestert, aki 1922. évben a kiskunmajsai őrsön szolgált, Gyulai János Szekszárd, Széchenyi-utca 64. szám. Aki tud valamit nevezettről, közölje azt fenti címmel.

SZEMÉLYI HÍREK.

Új őrsparancsnokok: a budapesti I. kerületben: Zsiros Sándor, Szaboles Sándor, Laczkó József I., Kutai József, Flórián Gyula, Farkas István, Szilágyi Lajos, Mártha Gábor, Lantos János II., Gácsi József tiszthelyettesek; a székesfehérvári II. kerületben: Fenyves József tiszthelyettes; a debreceni VI. kerületben: Vasvári István és Rádi Pál tiszthelyettesek; a kassai VIII. kerületben: Szabados Dezső tiszthelyettes őrsparancsnokká kinevezetett.

Alcsoportvezetői kinevezés: a szegedi V. kerületben: Makkos József tiszthelyettes alcsoportvezetőül kinevezetett.

Elöléptek alhadnagyokká: a székesfehérvári II. kerületben: Gyárfás József, Jakab Imre, Harang Dénes, Györke Alajos tiszthelyettesek; a pécsi IV. kerületben: Nagy István II., Nagy József IV. tiszthelyettesek; a szegedi V. kerületben: Kulcsár István szv. tiszthelyettes; a kassai VIII. kerületben: Máté Antal szv. tiszthelyettes.

Véglegesítették: a budapesti I. kerületben: Bernáth Sándor, Deák Lajos, Janecska Mihály, Köves Ernő, Monoki János, Soproni József, Simon István, Szébenyi József, Szücs Lajos I., Takács József III., Nemesvári Pál, Géri Jenő, Kiss István VI., Kovács József III., Takács Sándor, Varga Dezső, Csarnai József, Vida József, vitéz Menyhárt József, Bojnár Antal, Nagy Ferenc, Tompeck Károly; a szombathelyi III. kerületben: Iptics Ferenc, Csondor Kálmán, Vigh Győző, Körmendi János, Erdélyi Lajos, Mátraházi (Mazzag) Vince, Bene Jenő, Kiss János III., Horváth Antal V., Simon (Steinbacher) János, Molnár Sándor II., Hancz József, Bella István; a pécsi IV. kerületben: Andróczy Ferenc, Dakó Gábor, Göbölös Hideg József, Kaposi Lajos, Kókai Mihály, Mészáros István III., Németh György III., Parragi (Kurverger) József, Szabó József V., Vörös Lajos, Palotás Antal, Huszár

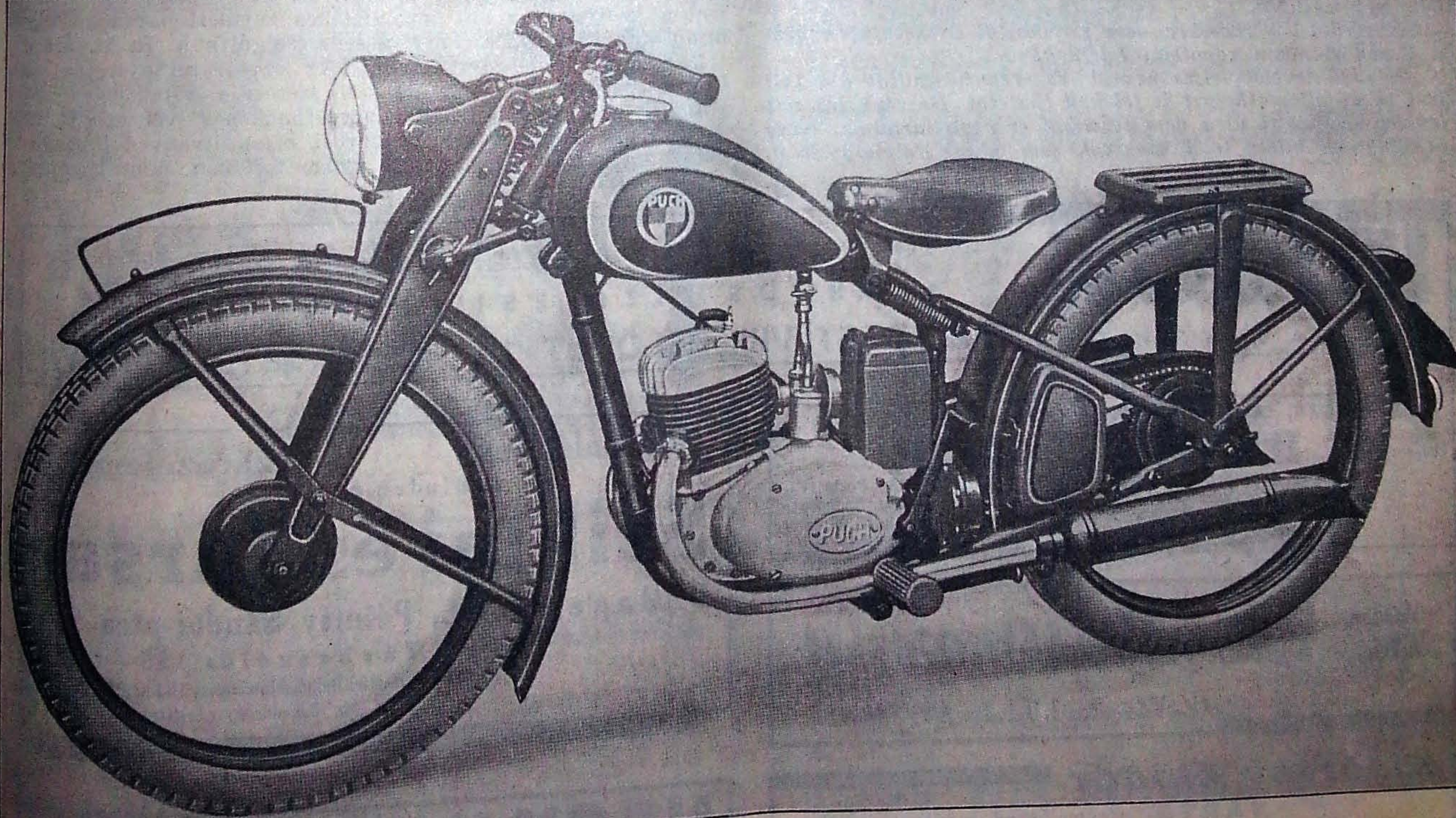
Ferenc I., Komáromi Zsigmond, Recsetár József, Kötél László, Süle József, Ódor Imre, Németh Károly; a szegedi V. kerületben: Vadas László csendőr a próbaszolgálati idő letöltése után.

Házasságot kötöttek: a budapesti I. kerületben: Gönczöl Mihály tiszthelyettes Kardon Annával Budapesten, Debreczeni Sándor őrmester Szemző Margittal Monoron, Bokor László tiszthelyettes Nagy Rózával Karcagon; a székesfehérvári II. kerületben: Lantos Kálmán tiszthelyettes Vigh Arankával Szencen; a szombathelyi III. kerületben: Samu Vince őrmester Horváti Annával Egyeden; a pécsi IV. kerületben: Csaba József tiszthelyettes Gönczör Brigittával Kővágószőlősen; a kassai VIII. kerületben: Mocsári János tiszthelyettes Hatvani Piroskával Nyiregyházán.

Született. Dr. Sárbogárdi Heltay Dezső századoshadbíró feleségének Eleonóra-Irén-Mária leánya; a budapesti I. kerületben: Mohai János tiszthelyettes feleségének Attila-János-József-Ferenc fia, Biharszegi Elek törzsőrmester feleségének Valéria leánya, Takács Béla tiszthelyettes feleségének Éva-Rozália leánya; a székesfehérvári II. kerületben: Horváth Ignác I. törzsőrmester feleségének Ilona-Margit leánya, Földi János tiszthelyettes feleségének Mária-Anna leánya; a szombathelyi III. kerületben: Zsédeli István törzsőrmester feleségének István-Attila fia; a pécsi IV. kerületben: Szanda Pál törzsőrmester feleségének Katalin-Terézia leánya, Potó Lajos törzsőrmester feleségének Lajos fia, Szentirmai János tiszthelyettes feleségének Erzsébet-Mária-Éva leánya, Tihanyi Imre tiszthelyettes feleségének Árpád-Imre fia, Dóra József törzsőrmester feleségének Árpád-József fia; a szegedi V. kerületben: Kőszeghy Ferenc tiszthelyettes feleségének Anna-Ilona leánya, Vörös Mátyás őrmester feleségének Margit-Anna leánya, Takács Károly II. tiszthelyettes feleségének Gizella leánya, Tápai István tiszthelyettes feleségének Mária leánya; a debreceni VI. kerületben: Takács Ferenc I. törzsőrmester feleségének Ferenc-László fia, Várnagy Mihály őrmester feleségének Elemér-Mihály fia; a kassai VIII. kerületben: Cseh Kálmán tiszthelyettes feleségének Mária-Magdolna leánya.

Ez lesz az a gép

PUCH 125

STIEYR - DAIMLER - PUCHMŰVEK magy. ker. rt.
BUDAPEST, VI., LEHEL-UTCA 25. SZÁM

amely a csendőrnek legjobban meg fog felelni!
Miért? — Mert: 1.) minden strapát kibíró tökéletes motorkerékpár.
2.) ára alig lesz magasabb mint a segédmotoros kerékpároké. Piacra kerül előreláthatólag ez év augusztusában. Előjegyzést elfogad és részletes tájékoztatást nyújt a

Szerkesztői üzenetek.

Közleményt nemcsak a csendőrség tagjaitól, hanem bárkitől elfogadunk, de tizenöt gép- vagy kéziratos hasábnál hosszabbat csak előzetes megegyezés után. — A közlemények fogalmazási átcsiszolásának és — ha szükséges — tartalmi módosításának, valamint a törlés és a kiegészítés jogát fenntartjuk magunknak.

A kéziratot kérjük a papírlapnak csak egyik oldalára és félhasábosan lehetőleg írógéppel írni. Olvashatatlan, vagy névtelen kézirattal nem foglalkozunk. Kéziratok sorsáról szerkesztői üzenetben adunk választ és csak akkor küldünk vissza kéziratot, ha a szerző megcímzett és válaszbélyeggel ellátott borítékot mellékel ahhoz. A megjelent közleményeket tiszteletdíjban részesítjük.

Fényképfelvételek beküldése alkalmával csatolni kell a felvétel készítőjének nyilatkozatát arról, hogy a felvételek közléséhez — a szokásos tiszteletdíj ellenében — hozzájárul.

A megjelent közleményekre, fényképekre, rajzokra tulajdonjogunkat fenntartjuk, azokat tehát beleegyezésünk nélkül nem szabad másutt közölni, sem pedig utánnyomatni.

Közlemények különnyomatait a nyomda a velünk kötött szerződésben megjelölt árszabás szerint köteles elkészíteni.

Minden hozzánk intézett levélre a szerkesztői üzenetekben válaszolunk, jelige alatt. Jeligéül legcélszerűbb kisebb helység nevét, vagy ötjegyű számot választani. Aki jeligét nem jelöl meg, annak neve kezdőbetűi és állomáshelye megjelölése alatt válaszolunk.

Magánlevelet nem írunk, akkor sem, ha a beküldő válaszbélyeg mellékel.

Közérdekű kérdésekre nem szerkesztői üzenetben, hanem a Csendőrllexikon rovatban felelünk.

Minden levelet teljes névvel és rendfokozattal alá kell írni és az állomáshelyet is fel kell tüntetni. Hozzánk intézett levelet szolgálati útra nem terelünk és azok tartalma, vagy beküldőinek kiléte felől senkinek sem adunk felvilágosítást.

Előfizetést csak a csendőrség nyugállományú tagjaitól, továbbá a honvédség és a m. kir. rendőrség, a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjaitól fogadunk el, mástól nem. Előfizetési díj a nyugállományú csendőrtisztek, valamint a honvédség, rendőrség, bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges és nyugállományú tagjai részére évi 12 pengő, a nyugállományú csendőrlegénység részére pedig évi 8 pengő. Legkisebb előfizetési idő: félév. A nyugállományú csendőrlegénység az előfizetési díjat negyedévi 2 pengős részletekben is fizetheti.

A pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postatakarékpénztári csekk számlájára befizetni.

Címváltozását mindenki maga köteles velünk közölni, kérjük, hogy ezt a borítólapon 3. és 4. oldalán nyomtatott levelezőlapra tegyék.

Előléptetés. Olvassa el mult számunkban „Többeknek” jelíges üzenetünket.

J. I. Margittasziget. Ugyan bizony honnan tudnánk megmondani azt, hogy illetékes-e Önnek a Felvidéki emlékérem. Ezt annakidején a kerületi parancsnokságok állapították meg. Forduljon oda kérelmével.

M. J. 77.777. A H. M. úr Önt és két társát 1939. II. 1-én vette fel próbaszolgálatra azzal, hogy 18 hónapi próbaszolgálatuk idejét a behívás napjától kell számítani. Eszerint csak 1940. VIII. 1-el lesznek véglegesíthetők.

Szaboles. Kölesönt nem kap, de nyugdíjelölőget kérhet, ha 1934. január 1. után ment nyugállományba. Az előleg legfeljebb 2 évi összege lehet nyugdíjának. Háztétel vagy háztétel céljára nem kérhet, hanem gazdasági vagy ipari önállósításra, így pl. sertéshízlaldára, méhészet, kertészet, gyümölcsös létesítésére, stb. A kérvényt a B. M. úrhoz kell felterjeszteni.

Tavaszi II. 1. A Cserba szolgáltatásai nem terjednek ki a budapesti honv. gyógyfürdő kórházra, így a nyugállományúak és a várakozási illetményekkel szabadságoltak oda csak saját költségükön mehetnek. Az 1934. évi 3. sz. Cs. K. ben közzétett 150.124/VII. b. 1934. sz. B. M. körrendelet szerint a kérvényt az állományilletékes kerületi parancsnokság útján (ahol utoljára ténylegesen szolgált) a H. M. úrhoz (12. osztály) kell előterjeszteni. Az orvosi bizonyítványt a Cserba-orvos állítja ki s be kell szereznie a lakóhelye szerint illetékes csendőrkerület orvosfőnökének véleményét is. A kérvény bélyegmentes, az orvosi bizonyítványra 1 pengős okmánybélyeg szükséges. A gyógyfürdőben napi 2 pengő

IRIBON

RUHÁZATI RT.

Jó minőségű ruházati cikkek jelenleg is

ELŐNYÖS FIZETÉSI FELTÉTELEKKEL.

BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-ÚT 14. T. 139-281 és 131-297

SZEMÜVEGEK, LÁTCSÖVEK, FÉNYKÉPEZŐGÉPEK és KELLÉKEK

legolcsóbban
beszerezhetők

BARNA ANDOR

látzerspecialista, M. Kir. Honvédség, Mabi, Otba, Hév, Posta stb. szerződéses szállítója, optikai és fotoszaküzletben. Budapest, VI., Andrassy-út 26. Telefon: 316-546. (Operaház mellett) Vidékre készséggel küld árajánlatot. foto vagy látcső árjegyzéket.

Vászon, fehérnemű,
kelengye legjobban

Mössmer-nél

IV. Váci-utca 1. Távbeszélő: 388-132.

Kisörssy Aladár

VARTA

PERTRIX

BOSCH

accumulátorok autóhoz, rádióhoz.

szárazelemek l e r a k a t a.

autóvillamos berendezések javítása.

BUDAPEST, IX., Lónyay-utca 7.

Akkumulátorok

Szárazelemek

minden célra

Sziklai és Társa

Budapest, VII., Péterfy Sándor-utca 9.

Távbeszélő: 135-143.

A m. kir. Belügyminisztérium Rádióállomása,

A m. kir. Csendőrség szállítója.

NAGY IMRE

Budapest, Fővám-tér 5.

Távbeszélő: 186-829 és 186-820.

cs. és kir. udvari szállító
virágkereskedő

50 fillér gyógy- és ételmezési költséget és kiszolgálási díj gyanánt a térítési díjak 10%-át fizeti s azonkívül külön a fürdőket. A részleteket megtudhatja a hivatkozott rendeletből. 2. Illetékes gazdasági hivatala az ungvári. Ön nem nyugdíjas, hanem várakozási illetményekkel szabadságot. Vasúti arképes igazolványát leggyorsabban úgy szerezheti meg, ha közvetlenül a központi illetményhivatalhoz (Budapest, Vár) fordul. Kérjen előbb onnan megfelelő nyomtatványt s kérvényében hivatkozzék arra a számra, amely a várakozási illetményeinek küldésére szolgáló zöld színű postautalványon a neve előtt van. 3. Kérvényeit egyébként állományilletékes parancsnoksághoz kell előterjesztenie.

Szurdok. 1. A benzinkút kezelője nem kötelezhető arra, hogy éjjel benzint szolgáltatson ki s ha megteszi, csak szívesség a részéről. Előfordul ugyan, hogy egyes vállalatok megállapodnak nagy városokban lévő benzinkútjaik kezelőivel. Ezek éjjeli időben is adnak el benzint, de ez a megállapodás rendszerint csak egyes kutakra vonatkozik s ha a kezelő elmulasztja, csak a vállalatának tartozik felelősséggel, kihágásért feljelenteni nem lehet. Akinek szüksége van benzinre, szerezze be idejében. 2. A bányászati mentő gépkocsija is használható a piros zászlócskát, ha kizárólag mentési célokat szolgál.

Duna. Igényjogosultsági igazolvány csak 6 szolgálati év betöltése után kérhető. Hogy a kérvényt mennyi idő alatt intézik el, azt nem tudjuk megmondani. Ha megszakításra is megy át nyugdíjjogosult polgári állásba, a csendőrségnél töltött idejét úgyszólván beszámítják annakidején a nyugdíjába. Írja oda máskor neve után a rendfokozatát is.

Orgonavirág. 1. A sárcipő viselését az 1936. évi 11. Cs. K.-ben közzétett 1011/eln. 2—1936. számú H. M. körrendelet szabályozza. 2. A Szut. 578. pontja szerint a havonként engedélyezhető 24 órai eltávozást egyben, vagy két részletben lehet igénybe venni. Olvassa el lapunk 1931. évi 30. számának 845. oldalán „Eltávozás” jellegű üzenetünket is.

O. 1919. Egyszerű szószátyárkodásról van szó, de így is az lett volna a helyes, ha az őrsparancsnoknak azonnal jelentést tesznek. Ő majd megállapította volna, hogy mi történt s mi a teendő. Ha már készek is vele, jelentsék most. Ő bizonyára megtalálja az orvoslás legjobb módját. Akár-hogy is van a dolog, ebből láthatják, hogy mennyire figye-

AJAX

acélárak

RÁBA

teherautók,
autobuszok,
traktorok

Autó- és traktoralkatrészek. Gyors-, szer-
szám-, szerkezeti-, rozsdá-, saválló-,
acélok. Acélöntvények. Szürke öntvények.
Csavar és szerzőmárkák. Keskenyvágyú
vasúti anyagok. Prés. Kovács idomdarabok.
— Vasszerkezetek. Hidak. Daruk.
Textilgépalaktrészek. Szekérkerékek. Re-
szelők. Reszelő felvágás.

MAGYAR WAGGON ÉS GÉPGYÁR R-T.
BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 12. SZ.

MAGYAR ÁLTALÁNOS KŐSZÉN-BÁNYA

Részvénytársulat

BUDAPEST, V., Zoltán-u. 2. Tel : 129-560. Sörgöncím: BRIKETT

Szénbányák: Tatabánya,
Tokod, Dorog.

Brikettgyár: Tatabánya.

Portlandcementgyárak: Fel-
sógalla, Beremend, Nyer-
gesujfalu.

Bauxitcementgy.: Felsőgalla.

Mésztelepek: Felsőgalla,
Hejőcsaba, Beremend.

Karbidgyár: Felsőgalla.

Szénlepárolótelep: Felső-
galla.

Ferrészilíciumgyár: Felsőgalla

MIÉRT

választja a legtöbb
vevő a

CONTINENTAL

hordozható (portable) írógépet?

MERT:

megbízható és elpusztíthatatlan;
nemes - pótanyagoktól mentes -
acélból készült alkatrészeit gondos
munkáskezek alkotják tökéletes
géppé; nemcsak ujkorában ír szépen,
de írása hosszú esztendőkre erős
használata után is tiszta és egyen-
letes. Járása halk.

MÉGSEM DRÁGÁBB, amellet igen
kedvező részletfizetésre is kapható.
ÁRA SZIGORÚAN SZABOTT!

Kapható igen sok megbízható író-
gépkereskedőnél és a magyar-
országi vezérképviselőnél:

GOÛ ÉS KOVALSZKY

Budapest, V., Nador-utca 11. sz.

lik a csendőr minden lépését s hogy milyen igazat mond a Szut. 71. pontja. Olvassák el minél többször.

Nyugáll. cső. Az 1927. évi XXI. t.-c. értelmében munkaadójának kötelessége, hogy az Ön alkalmazását az OTI-nak bejelentse. Amíg alkalmazása tart, addig az OTI tagja marad, Cserba igényjogosultsága pedig szünetel. A B. M. úrnak viszont Önnek kell jelentést tennie, hogy az OTI tagja lett.

Aknaszlatina. Ajánljuk „Volosin: Kisorosz (ruszin) nyelv-tan“-át. Megrendelhető 3 pengőért a következő cím alatt: „Keresztény Sajtó“ lap- és könyvterjesztő vállalat, Ungvár, Kazinezy-u. 6.

Szeretném tudni. 1. Az ara hadiárvasága nem ok a nő-sülési engedély soron kívüli elnyerésére. Ha minden hozzátartozója elhal és teljesen támasz nélkül marad, akkor figyelembe jöhet a méltányos elbírálás. Olvassa el lapunk 1939. évfolyamának 101. oldalán „Csobánc“ jelíges üzenetünket. 2. Mult számunkban „Többeknek“ jelige alatt megüzentük, hogy előléptetési ügyekben nem válaszolhatunk, mert ezzel parancsnokságok hatáskörét érintenénk. Orvoslást csak akkor kérhetnének, ha a szabály mellőzésével később léptették volna elő Önöket, ez azonban nincs így.

Vezénylés. Ideiglenesen vezényelteknek vezénylésük tartamára *vezényeltetési* (nem vezénylési) pótdíjra van igényük, melynek összege nősknél a napidíj felével, nőtleneknél a napidíj egynegyedével egyenlő. Vezénylési (külszolgálati) pótdíjra nincs igényük akkor, amikor vezényeltetési pótdíj élvezetében állanak. Az ideiglenes vezényelték 20%-kal felemelt napibetétet fizetnek, viszont ezalatt nem fizetnek az anyáorsükön. L! Cs-20. Határozmányok 26/b. és 29/d. alpontját.

Erdély. Ajánljuk „Szeretném tudni“ jelíges üzenetünk 2. pontjának elolvasását, mert az vonatkozik teljes egészében Önre is. Mi tehát a tényállás? Az, hogy nem léptették elő, mert a májusi előléptetési időpontban az előírt várakozási időből hiányzott egy hónap. A szabályokat senki se mellőzte tehát s Ön emiatt elkeseredett, pályája derékatöréséről beszél. Bizalommal fordult hozzánk, erre mi szeretettel válaszoltuk azt, hogy: rosszul gondolkodik! Ami nem illeti Önt, azt nem kívánhatja és ne beszéljen meggondolatlanul a pályájáról, mert arra nem ilyen körülmények vannak befolyással, hanem pályájának szívből megbecsülése, a munka elvégzése minden körülmények között — vagy mindennek az ellenkezője. Olyan szerencsés Ön, hogy eddig ez az eset, — amely nem sérelmes Önre! — volt a legnagyobb szerencsétlensége! Mások sorsával ne törődjék! Mit szól majd, ha egyesteket a következő előléptetésnél — időben — elmellőznek, Önt pedig nem?

33.939. Az Öltözeti Táblázat VI. rész (Kényelmes öltözet) csak a tiszték részére engedi meg porköpeny használatát. A legénység a gépkocsi-csapatnál rendszeresített bőrkabátot

vagy pedig szerelő ruhát használhat. Utóbbi alakja nincs megszabva, de ez nem is viselhető nyilvánosan, csak otthon, szerelésnél.

Vezénylés. Terjessze fel a B. M. úrhoz a saját, édesapja és ha lehet, a nagypapja születési anyakönyvi kivonatát, valamint szülei házassági anyakönyvi kivonatát és kérje neve helyes írásának megállapítását.

Sziklai csendőr. Olvassa el „Erdély“ jelíges üzenetünket.

Érdekelt. Előző számunkban már közöltük, hogy a szü-lési segély kérdése tárgyalás alatt áll. Türelemmel várjon. Egyébként tiszta szívből kívánunk az ikrekhez sok szeren-csét, segítse Isten a kis családot, az anyát pedig külön is üdvözljük szeretettel.

Bizonnyaltan jövő. Ha beteg, kórházban keressen gyó-gyulást, ha annyira beteg, felülvizsgálat útján elmehet. Viszont a kórházi megállapítás lehetővé teszi irodai beosz-tását is. Izületi gyuladással nem lehet külszolgálatot tel-jesíteni. Ez az egyenes útja az Ön ügyének. Sorsüldözöttnek ne mondja magát, amikor máshol meg azt mondja, hogy nyakas ember. A katona nem nyakaskodik, hanem engedel-mes, nyilt és a szolgálati szabályzatot ismeri egyedüli út-mutatójának. Ott a nyakasságról nem hallott semmit. Persze, hogy így meggyűlik a baja. Tudnia kell, hogy ha bármit sérelmesnek talál, joga és módja van orvoslást kérnie. Ez is a katona egyenességéhez tartozik. Mi is elvártuk volna, hogy teljes, őszinte képet adjon arról: mi az oka, hogy legutóbbi beosztásából távoznia kellett. Ön azt mondja: „hibámon kívül beállott balesetért“. Mi a kivizsgáló jelentésből úgy tudjuk, hogy Ön elmulasztotta a köteles gondosságot és azzal meg-rongálta az Önre bízott kincstári anyagot. Abban, hogy távozzék, Ön dönt. A módját már megmondtuk, de bajtársi szeretettel figyelmeztetjük: alaposan fontolja meg, mit tesz. Igyekezzék belátni, hogy mindannak, ami Önrel történt, Ön az oka, a bajt nem más, csak Ön okozta. Nem találja fur-esának, hogy a többi bajtársnak semmi baja? Pedig azok egy részének épp olyan szolgálati beosztása volt, van és lesz, mint Önnek? Igaz, hogy azok nem nyakas emberek. Ne higgye percig sem, hogy ezzel a természettel bárhol is bol-dogulhat. Ön hozzánk fordult bajában bizalommal, mi úgy éreztük mindig és érezzük most is, hogy ezt a bizalmat akkor és úgy viszonzozzuk, ha mindent a maga őszinteségé-ben mutatunk meg és ha nem térünk le a katonavoltunk hangsúlyozásáról. Ezt a segítséget adhatjuk bizalmáért.

Hargitaváralja. 1. A „Bűnözők és élősködők fogásai“ cikksorozatát folytassa, ha tanulságos lesz, — természetesen — közöljük. 2. A Nyomozókules kezelésére kiadott érvényes rendelkezéseket egybegyűjtve ki fogjuk adni. A nyomozó-osztályparancsnokság már dolgozik azon. Tervét — amint látja, — már régebben felvetettük, ezért Ön ne fáradjon a n egrírással. Mindenesetre örvendek, hogy gyakorlati kérdé-

FÉNYKÉPEZÉSHEZ

KODAK FILM

MINDIG A LEGJOBB ÉS LEGMEGBÍZHATÓBB!

ARCHÓ IRODAGÉPEK SZAKÜZLETE
OLÁH MIHÁLY BUDAPEST, V., SZALAY-U. 5/a. Tel.: 118-995.

Az összes rendszerű író és számológépek és kellékek raktáron. Köztisztviselőknek nagy fizetési kedvezmény.

MAGYAR PAPIR- ÉS ÍRŐSZER SZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT

SCHULER ISTVÁN ÉS FIAI

BUDAPEST, V., SZALAY-UTCA 3. SZÁM.

TELEFON: 12-43-08, 12-96-76

sokkal foglalkozik és az új őrsöknek és a fiatal bajtársaknak segítségére kíván lenni. 3. Igen, a közleményeket tiszteletdíjazzuk, kivéve azokat, akik jutalomban részesültek. 4. Lexikonválaszt kap az amnesztia kérdéséről.

KÉZIRATOK. FÉNYKÉPEK.

Kapocs. A képek sokszorításra nem alkalmasak.

Aknaszlatina. Eltettük, alkalmilag — esetleg — felhasználjuk.

1838. M. M. Igen ügyesen megírta, de helyszüke miatt nem közölhetjük.

Ung. Jó munka. Részben átdolgozva sorra kerül.

Rózsabokor. Nagyon szívesen közöltük volna a bajtárs-teteméről készített felvételt, de nem írta meg, kit temettek és hol.

D. L. Kapocs. Érdekes és tanulságos, derék csendőr, aki így teljesíti a szolgálatát. Sorra kerül. Irálya még kissé erőltetett, fellelő. Úgy kell írnia, ahogyan beszélünk: természetesen, egyszerűen, jól érthetően, lehetőleg rövid mondatokban. Az a helyes.

Tóth alhdgy. Sokszorításra nem alkalmas képek.

H. I. Lillafüred. Elmosódott kép, különben sem nekünk való a tárgya.

V. A. és K. F. Abony. A gépük jó, de a képek még túlságosan beállítottak. Kapunk bizonyára jobbakat is onnan.

T. I. Dunaszerdahely. A kép kissé életlen.

Erdély. Jó a gépe és jó a szeme is. Meglátja, amit kell. Két képét közölni fogjuk.

Megfejtés.

A bajtársiasság

nélkülözhetetlen erénye a katonának. Nélküle nincs összetartás, egy érzés, egy gondolat, egy cél és nincs — győzelem. A csendőr élete — mondtuk április 1-i számunk pályázatában — örökös harc, hogyan nélkülözhetné ezt az erényt? Erre a kérdésre legjobban **Takács Ferenc** tiszthelyettes, (Kassa) adta meg a feleletet, dolgozatát mai, ünnepi számunkban közöljük. Erre a pályázatunkra aránylag nem

sokan (79-en) küldtek dolgozatot, de ez nem másnak, mint annak jele, hogy nem könnyű munka megírni azt, amit az ember érez és gyakorol a bajtársával szemben. A nemzet életében, békeállapotok között — nincs még testület, közösség, szerv, amelynél ez az erény annyira szükséges volna s ahol ez oly nagy mértékben meg lenne, mint a mi testületünkénél. Ezt — az életünk, munkánk eredményei mutatják. Erről sokan nem írnak, mert józan ítéllettel és verbenhordozva — gyakorolják azt. A helyesen értelmezett bajtársiasság nagy erő, a helytelenül gyakorolt: veszedelem, kár. **Takács** tiszthelyettes erre helyesen rámutat, felhívjuk rá olvasóink figyelmét. A **jutalmat**, művészi festményt — ő kapta. Megdícsérjük **Barcsi-Gábor** tthts. (Budapest), **Bérczes József** II. cső. (Miskolc), **Kecskés János** őrm. (Riese), **Székely Sándor** tőrm. (Alsódabas), **Tóth Pál János** cső. (Ipolyás), dolgozatait.

Pályázat.

Az időnyuszolgálati teendők

kimutatását terveztük kiadni, olyat, amelyet az 1936. április 15-iki számunk mellékleteként adtunk bajtársainknak. Tapasztaltuk, hogy ez rendkívül hasznos segédlet volt és mert azóta igen sok új rendelet jelent meg, azokkal e kimutatást kiegészíteni és az egészet újból kiadni célszerűnek találjuk. Bajtársaink közül még ma is sokan fordulnak hozzánk e kimutatásért, sajnos, kérésüket el kell utasítanunk, mert nincs tartalékpéldányunk. Nem is csodálkozunk e mellékletünk sikerén, hiszen a rendkívül nagy elfoglaltságú őrsőkön igazán nagy segítség, ha a teendők egybegyűjtve, hónapokra elosztva előttünk vannak. Akkor is, *most is pályázat* útján kívánjuk a kimutatás anyagát összegyűjteni. Kérjük olvasóinkat, hogy vegyenek részt e nagy segítségnyújtást célzó pályázatunkon.

Le kell írni, hogy melyik hónapban, mily különleges teendői vannak az őrsöknek, járőröknek. Meg kell említeni a vonatkozó törvényes rendelkezés/keltát, számát és azt, hogy az hol jelent meg? Törvénytár, Budapesti Közlöny, Csendőrségi Közlöny stb. melyik számában? Senkit se riasszon vissza az, ha nem mind a tizenkét hónap anyagát dolgozza fel, mert az is értékes munkát végez, aki csupán egyes, fontosabb teendőket sorol fel. Ilyenek is részesek a jutalmaknak, melyeket a szokásosnál nagyobb számban tűzünk ki éppen azért, mert a kimutatás mindnyájunknak igen nagy értékű szolgálattel segédlete lesz. Mindenki résztvehet pályázatunkon, melynek határideje: szeptember 1.

FEINER GYULA

Márkás órák
arany, ezüst ajándéktárgyak megbízható kivitelben. Kedvező fűs. feltételek, szakcsorú javítások. • Keresztény magyar üglet.

ÓRÁSÉSEKSZERÉSZ
SZOMBATHELY
GRÓF "ZÉCHENYI-UTCA 6

Kerékpár, rádió, gramofon, csillár, részleteire is

IFJ. VARGA JÓZSEF-NÉL

GYÖR, Árpád-u. 50. sz. • Javítás Kölesüznés

A Felvidék legnagyobb és legolcsóbb cipő és harisnya beszerzési forrása

CIKTA
KASSA, Fő-utca 33.

Lábápolási osztály, harisnya javítás, cipő javítás

„ELKA” lakberendezési vállalat,
KASSA, FŐ-UTCA 94. JÓ MINŐSÉGŰ BÚTOROK SZOLID ÁRAK MELLETT RÉSZLETRE IS.
Raktáron állandóan 30 berendezett szoba.

A JÓ NEMET KÖNYV

Knapp Gusztáv könyvesboltjában,
BUDAPEST, IV., ESKÖ-ÚT 6.
Speciálítás **KATONAI ÉS POLITIKAI KÖNYVEK**EN.

BERTALÁNÉ

KERESZTÉNYBÚTORSZALON

Hálóak, ebédlők, kombinált szobák, konyhák, előszobák, kárpitos különlegességek. **FIZETÉSI KEDVEZMÉNYEK!**
A BAROSS SZÖVETSÉG TAGJA

Budapest, Rákóczi-út 82. l. em. Telefon 140-999. Díjtalan árajánlat

Sport
felszerelések
szaküzlete

Maurer István
Bpest, VI., Teréz-krt 4. Tel.: 118-194

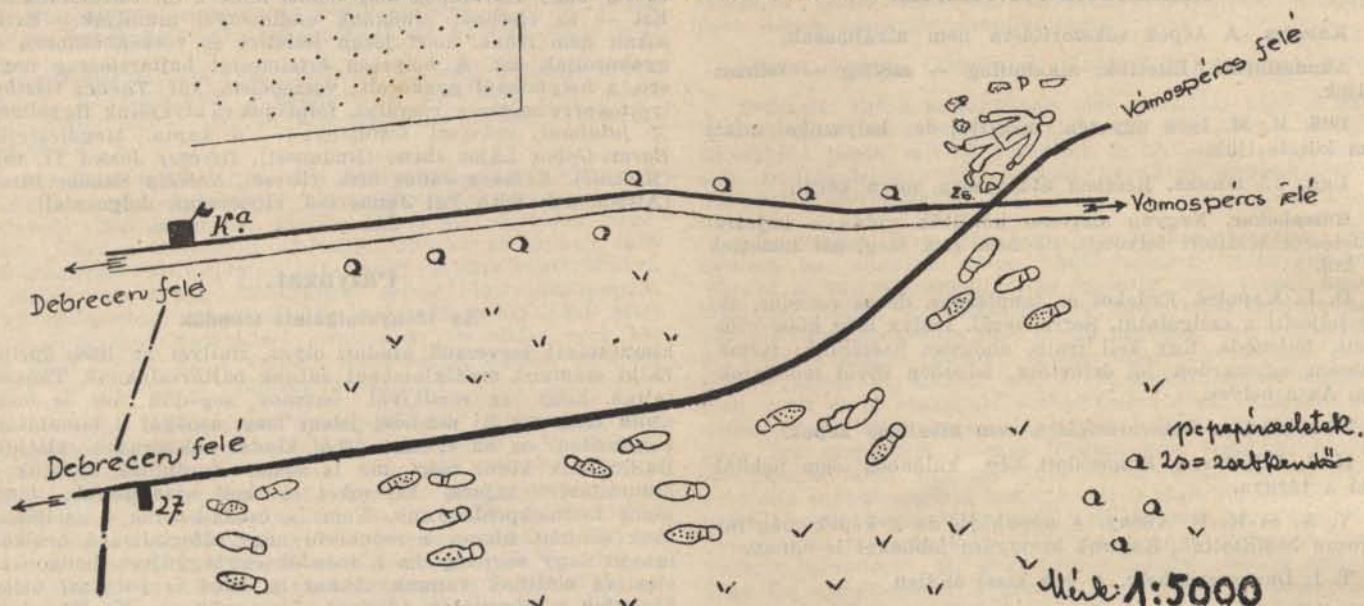

IFJ. KELE LÁSZLÓ író-számológép javítóüzeme,
„FORTUNA” írógépek magyarországi vezérképviselete. • Budapest, VI., Hajós-u. 26/b.
Távbeszélő: 117-314. • „A csendőrség tagjainak és alakulatainak 10% engedmény.”

Versenyfeladat.

Szabó Péter vasúti őr ma reggel 6 órakor a vámospécsi őröt küldötte útján értesítette, hogy 5 órakor, midőn a vasúti pályatestet vizsgálta, a debrecen-vámospécsi vasút- és útkeresztezésnél ismeretlen férfi holttestét találta. Valószínűleg az éj folyamán a vonat elütötte.

Az ügyben az őr a helyszíni szemle során az alábbi helyszínrajzot készítette:

Megjegyzések: A holttest 42–45 éves, iparoskinézésű férfi. A feje erősen véres, a jobbful mögött 8 cm hosszú, éllel bíró sebhely látszik. A fej alatt kevés vér van. A holttest alatt a föld száraz, körülötte a talaj nedves. A ruhazsebek üresek. A holttest mellett lévő zsebkezdő véres, s abban B. M. betűjelzés van. A papírszeletek egy szétépett levélboríték maradványai, s azokból 2 darabon „Ko...” és „Nyira...” írás látható.

A lábnyomok (nem méretarányban, de helyzetükben a valóság szerint vannak rajzolva), elmosódottak s a szeges- és símatalpú lábbeliek nagysága különböző.

Egyéb adatok: Az eső 2–3 óra között esett, ugyanakkor keleti szél fújt.

Az utolsó vonat 22 óra 05 perckor ment el.

A vasúti őr a helyszíni szemle során az ünnepi zubbonyát viselte.

Feladat: 1. a helyszínrajz és a közölt adatokból ki mit következtet? 2. ki milyen irányban folytatná a nyomozást?

Megfejtési határidő: 1940 július 15. Megfejtéseket csak legénységi állományú egyénektől fogadunk el és a legjobb megfejtőket jutalomban részesítjük.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:
Besenyői BEÖTHY KALMAN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.
Felelős: Győry Aladár igazgató.

**FÉNYKÉPEZŐ
GÉPEK**

**ÉS KELLÉKEK
SZAKÁL GÉZA
SZAKÜZLETÉBEN
V. DOROTTYA UTCA 11.**

**Ha petróleummal világít
Aladdin
lámpát vegyen!**

125 gyertyalényes kezelésmentes, lágyfényű világítás. Régi lámpáját átalkítjuk
Ismeretét díjmentesen küldi:

***Aladdin* RT. Budapest, VII., Nyár-u. 7.**

TÁMOGASD

HANGYA

**SZÖVETKEZETET, MERT EZZEL
magad és családod
JÓLÉTÉT MOZDÍTOD ELŐ**

MAGYAR-SIEMENS-SCHÜCKERT-MŰVEK

Villamossági Részvénytársaság
Budapest, VI., Ieréz-krt. 36. Tel.: 120-739

DOXA

**A TÖKÉLETES, MEGBÍZHATÓ SVÁJCI ÓRA.
DOXA órát vegyünk.**

ÜGYELJÜNK AZ ÓLOMPLOMBÁRAI